Birlik

ONBEŞ GÜNLÜK SİYASİ DERGİ * SAYI 2 * 15-30 EKİM 1990 * 3000 TL (KDV dahil)

SAVAŞ CİNAYETTİR ...

SHP PARTİ MECLİSİ ÜYESİ DOÇ.DR. BAHRİYE ÜÇOK TERÖRİSTLER TARAFINDAN ÖLDÜRÜLDÜ

Bu Çağın Adını Birlikte Koyacağız

"Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişiminin Oluşturacağı Program Sizce Hangi Temel Özellikleri Taşımalıdır?"

Murat Belge, Haydar Kutlu, Ahmet Kaçmaz, Nail Satlıgan

İÇİNDEKİLER

BİRLİK'TEN

Değerli Arkadaşlar,
Birlik dergisinin ikinci sayısını biraz daha beğeneceğinizi umuyoruz. Sanıyoruz ki daha zengin bir içerik sunabildik. İyi bir içerik aslında bir planlama işi. Planladığınız şeyi gerçekleştirebilmek için ise biraz genişçe zamana ihtiyacınız oluyor. Bunu gözönüne alarak üçüncü sayının planlamasına şimdiden başladık. Böylelikle daha doyurucu soruşturmalar ve makaleler sunabileceğimizi umuyoruz.
Sizlerden yeterli ölçülerde yazı, değerlendirme, eleştiri akmaya başlamadı henüz. Dergiyi elbirliğiyle üretebilmemiz için bu elzem oysa.
Birinci sayıyı tükettik. Birlik inisiyatiflerine yeterli sayıda dergi yollayamadık. Hiç alamayanlar da oldu. Şu anda büromuzda tek bir dergi var. Onu sıkı sıkıya saklıyoruz. Tirajımızı bu sayıda iki misline çıkardık. Umarız elimizde kalmaz. Hatta umarız tükenir de tekrar tiraj arttırmak durumunda kalırız.
Sizlere sevgilerimizi iletiyoruz.
Basın- Yayın Kurulu

DUYURU

Yayın çalışmalarımızı düzenli olarak sürdürmek kararlılığındayız. Bunun için geniş bir yer kiralanmıştır. Bu yerin tadilat ve gerekli teknik donatımla donatılma çalışmaları sürdürülmektedir. Bu çalışmaların gerektirdiği parasal giderlerin karşılanabilmesi durumunda kısa sürede daha yeterli bir çalışma sunulabilecektir. Bu amaçla dergi satış ve abone gelirleriyle bağışlarınızın toplanabilmesi için bir posta çeki hesabı açılmıştır. Yurt içi ve yurt dışından bu konudaki katkılarınızı bekliyoruz.
Posta Çeki Hesabı : Erol KIZILELMA - 666071

BİRLİK Sahibi ve Sorumlu Yazıişleri Müdürü Atilla Aytemur
Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Cad. Atay Apt. 5/3 Cağaloğlu - İstanbul
Baskıya Hazırlık : Birlik Teknik Servisi
Baskı : Teknografik
Baskı Tarihi: 13 Ekim 1990

CİNAYETLERİN ARDI ARKASI KESİLMİYOR SHP PARTİ MECLİSİ ÜYESİ BAHRİYE ÜÇOK ÖLDÜRÜLDÜ

Muammer AKSOY, Çetin EMEÇ, Turan DURSUN'dan sonra türbana karşı tavrı ve laikliği savunmasıyla tanınan SHP Parti Meclisi Üyesi eski senatör ve milletvekili Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK- kargoyla evine gönderilen bombalı parketin elinde patlaması sonucu yaşamını yitirdi. Kamuoyunda laik düşünceden ödün vermeyen tavrı ve gerici faaliyetlere karşı her zeminde mücadeleden kaçınmayan "İlahiyatçı" kişiliğiyle tanınan Bahriye ÜÇOK, 1919 Trabzon doğumludur. 1953 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesine asistan olarak girmiş, 1964'te doçent olan ÜÇOK 1971 yılına kadarda burada öğretim görevlisi olarak görev yapmıştır. Daha sonra kontenjan senatörlüğü ve Ordu milletvekilliği yapan Bahriye ÜÇOK en son SHP Parti Meclisi Üyeliğini yürütüyordu.

Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK'un ölümüne neden olan TERÖR eylemi çok sayıda kişi, dernek, birlik, kuruluş ve siyasi parti tarafından yaptıkları açıklamalarla şiddetle kınandı.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi adına da, Yürütme Kurulu Başkanı Haluk GERGER tarafından Bahriye ÜÇOK'un ailesine ve SHP Genel Başkanı Erdal İNÖNÜ'ye üzüntü, başsağlığı ve kınama mesajları gönderildi. Ayrıca bir basın bildirisiyle bu TERÖR olayı kınandı.

"Laiklik, cumhuriyetin temelidir. Din ve vicdan özgürlüğü, cumhuriyet ile sağlanmış, bunu laiklik ilkesi garantiye almıştır. Bunu yakından izleyip savunmamız gerekir. Almanya'da Cemalettin KAPLAN tarafından ülkedeki laik rejimi devirmek için gösterilen gayretlerin bazı kanallardan maddeten nasıl desteklendiği araştırılmalıdır. Humeyni hareketi Türkiye'ye girmek için yoğun çaba göstermektedir. Mısır kökenli Müslüman Kardeşler hareketi de, tıpkı Rabıta'tül Alem gibi gözlerini dünyadaki tek laik Müslüman ülke olan Türkiye'ye dikmiştir."
Doç. Dr. Bahriye ÜÇOK"

Sayın Erdal İnönü
SHP Genel Başkanı
Laik ve demokratik cumhuriyet ilkelerini koruyup geliştirmeyi görev edinen parti meclisi üyeniz Sayın Bahriye Üçok'a yöneltilen saldırıyı şiddetle kınıyor, yitirilişinden duyduğumuz derin üzüntümüzü belirtiyor, baş sağlığı diliyoruz.

SBP Girişimi
Yürütme Kurulu Ad.
Haluk Gerger.

Sayın Kumru Üçok
Köroğlu Cad. No: 15 G.O.P. Ankara.
Anneniz, değerli bilimci ve siyasetçi demokratik laik düşüncenin yılmaz savunucusu Bahriye Üçok'un uğradığı insanlık dışı saldırıyı kınıyor, üzüntünüzü paylaşıyor, başsağlığı diliyoruz.

SBP Girişimi
Yürütme Kurulu Ad.
Haluk Gerger

SHP PARTİ MECLİSİ ÜYESİ BAHRİYE ÜÇOK'UN ÖLDÜRÜLMESİ ÜZERİNE SBP GİRİŞİMİNİN BASIN AÇIKLAMASI

Bahriye Üçok'un öldürülmesi, bilim, sanat ve laik düşünceye yönelik saldırı ve cinayetle yeni boyutlar kazanmıştır. Bunu, 12 Eylül'ün demokratik laik düşünce ve kurumlara getirdiği yıkıntıda görmekle birlikte, düşünce, inanç ve vicdan özgürlüğüne yönelik saldırı faillerinin yakalanamamasının verdiği cesarette de aramak gerekir. Ayrıca bu saldırılara iktidarın tutumu neden olmaktadır.

Bahriye Üçok'a yönelik saldırı; ne demokratik, laik düşüncenin savunulmasını, ne de Türkiye'yi bir kaosa itmek isteyen karanlık güçlerin tuzaklarının açığa çıkarılmasını engelliyemiyecektir.

Biz SBP Girişimi olarak, bu insanlık dışı cinayeti şiddetle kınıyor, demokratik laik düşünce güçlerini ortak mücadeleye çağırıyoruz.

7 Ekim 1990

BOTAN BÖLGESİ İNSANSIZLAŞTIRILIYOR...

28 Eylül 1990 tarihinde, SP Genel Başkanı **Ferit İLSEVER** Başkanlığında SP Heyeti, HEP Diyarbakır İl Örgütü adına **Tahir ELVERDİ**, İHD Diyarbakır Şubesi Başkanı **Hatip DİCLE** ve İHD siirt Şubesi BaşkanıAv. **Zübeyir AYDAR**'ında aralarında olduğu İHD Heyeti, Batman Petrol İş Sendikasından **Ahmet TEYMURTAŞ** Başkanlığındaki Sendika Heyeti, İnşaat Mühendisleri odası Diyarbakır Şubesi Y.K. üyesi **Esat BİNGÖM**, Makina Mühendisleri odası Diyarbakır Bölge Temsilcisi **M. Salih GÜNEŞTEKİN** ve Ziraat Mühendisleri odası Diyarbakır Bölge Şubesi Y.K. üyesi **Refik KARAKOÇ**'tan oluşan TMMOB Heyeti. İHD Nusaybin İlçe Temsilcisi **Dr. Cemal KAHRAMAN** ile yerli ve yabancı basın mensuplarından oluşan kırk kişilik bir heyetle Şırnak ili ve civar köylerinde incelemelerde bulunuldu.

Araştırmalar sonucu edinilen izlenimler ve zorbalığa maruz kalan köylülerin anlatımları, Botan Bölgesini insansızlaştırma operasyonunu bütün boyutlarıyla açıklar nitelikte olup, vahşet boyutlarına varan baskı politikasının yaşayan canlı belgeleri teşkil etmektedir.

Şırnak-Uludere karayolu üzerindeki Balveren (Gündik mella) köyünde, kıl çadırlarda barınan köylülerden 30 yaşındaki **Fatma KARTAL**, kucağındaki emzikli bebeğiyle şöyle sesleniyordu:

"Köyümüzü boşaltmadan önce, 10 gün kadar hayvnalarımızı otlatmaya çıkarmamıza, hastalarımızı şehire doktor'a götürmeye ve erzak almamıza izin vermediler, hamile kadınlara zorla halay çektirerek ve zıplatarak çocuklarını düşürmeye çalışıyorlardı. Bizleri sıksık rahatsız edip, köyümüze "Terörist" lerin gelip gelmediğini soruyorlardı. Evlerimize geçeleri ateş ediliyor, sabahleyinde -bakınız gece köye teröristler gelmiş, siz bize haber vermiyorsunuz- diyorlardı. Askerler topladığımız odunları alıyor, kendileri kullanıyor, bizden yumurta, ekmek, tavuk vs. bir çok şey istiyorlar, bizlerde "yok" deyince -siz teröristlere veriyorsunuzda, bize niye vermiyorsunuz?- diyerek ağır hakaretler ediyorlardı."

Yine Balveren köyündeki kıl çadırlarda, heyetimizce yapılan incelemeler sırasında, bir saat içinde Uludere yönünden Şırnak'a Traktörlerle göç eden dört aileye rastlandı. Rakam ve süre göçün şiddetini açıklamaktadır. Bunlardan, evinden kurtardığı direkleri, bir kaç yatağı, eşi ve çocuklarını bir Traktöre yükleyip, Şırnak'a doğru yola çıkan 35 yaşlarındaki Abdulaziz GÜL'ü durdurup sorduğumuzda, ilginç yanıtlar aldık:

"Ben Pervari'ye bağlı Sarıyaprak köyündenim. Köyümüz toplam 60 haneliydi. Tüm evlerimiz, otlarımız ve köyümüz civarındaki ormanlar yakıldı. -Ya korucu olursunuz, yada defolup gidersiniz- diyorlardı. Biz, tüm tehditlere rağmen korucu olmayı kabul etmedik. Halen köyümüzde Doğan köyü bölüğünden gelen çok sayıda asker var. Hayvanlarımızı ucuza satmak zorunda kaldık. Şu anda Şırnak'a gidiyoruz ve orada çadır kuracağız. Baskılar dolayısıyla köyümüzden şu ana kadar 20 kişi gerillaya katıldı. Beşinin öldüğünü biliyoruz, cenazelerini istedik ama vermediler. "diyerek Bölgedeki genel durumu özetliyordu.

Şırnak-Eruh karayolu üzerinde, Şırnak'a 20 Km. uzaklıktaki Mellekere semtindeki kıl çadırlarda kalan köylülerden 65 yaşındaki Mehmet COŞKUN ise şöyle diyordu:

"Dört yıldır, 200 hane burada kıl çadırlarda kalmaktayız. Nüfusumuz 1500 kişi civarındadır. Bine yakın çocuğumuz var, bunlardan 300'ü sıfırüçyaş arasındadır.

Karda kışta bu koşullarda yaşamaktayız. Ve açlıkla karşı karşıyayız. Devlet güçlerinin baskısı sonucu buraya gelmek zorunda kaldık. Evlerimizi yaktılar, çok işkence gördük, ben 10 kez gözaltına alındım, her seferinde gözümüzü bağlayarak işkence ettiler. Bizden köy korucusu olmamız isteniyordu, kabul etmeyincede tümümüzü topraklarımızdan attılar. Yerleşim birimlerimiz olan Xor'e bızo, Deştik, Xwedan, Ebasan, Bawa, Cınde, Torkız, Dımılya, serbest, Index, Dımdımo ve Şaro mezralarını yakıp yıkarak haritadan sildiler. Tarafımıza herhangi bir kamulaştırma bedeli ödenmedi, ancak dört yıllık uğraşlarımız sonucu, bu mevkide evlerimizi yeniden inşaa etmek için devletten bir miktar biriket ve çimento yardımı koparabildik, hepsi o kadar... Sizlerden bu ağır sorunlarımızı herkese ve tüm Dünyaya duyurmanızı istiyoruz."

Balveren köyündeki kıl çadırlarda kalan köylülerden 7 çocuklu dul kadın, Sariye ÇEVİK tüm hiddetiyle şöyle bağırıyordu:

"Vahşeti asker ve korucular birlikte yapıyorlar. Beslenecek, barınacak hiç bir şeyimiz kalmadı, evimiz ve içindeki yataklarımızda yakıldı. Sadece işte şu eşeğimiz kaldı. Ucuzuna sattığımız hayvanlardan sağladığımız kaynaklarda yakında tükenecek ve elimizde hiç bir şey kalmayacak."

Sarıdağ (Dımılya) köyü muhtarı 54 yaşındaki Derviş GÖKTAŞ ise sorunun bir başka boyutunu değerlendirdi:

"4 yıldan beri çadırlarda, çok kötü koşullardayız. Hiç bir zaman sağlık kontrollünden geçirilmedik. Soğuk algınlığı, üst solunum yolu ve bağırsak hastalıkları en sık görülen hastalıklardır. Son zamanlarda çocuk ölümleride

olağan üstü derecede arttı." Diyerek Hipokrat yeminli Doktorlarımıza sesleniyordu.

Torkız köyü Şaro mezrasından Abdullah IŞIK:

"Evlerimiz içindeki eşyalarla birlikte, ikibuçuk ay önce, Güneyçam jandarma Taburundan gelen askerlerce yakıldı. Ormanlarımız, hayvan yemleri ve otlarımız ateşe verildi. Kardeşim İbrahim IŞIK'a ait 2 ton kadar peynir mahzenden çıkarılarak, kasaturalarla parçalanıp telef edildi. Şu anda çadırlarda kalıyoruz. Mahkemeden hasar tesbiti istedik, verilen zararı 120 milyon TL olarak saptadılar; ama hiç bir sonuç alamadık." Diyerek Ekonomik dinamiklere yönelen darbeyi, talanı ve vahşetin boyutlarını sergiliyordu.

Pervarı'nın Sarıyaprak köyünden göç eden 60 yaşındaki Salih DEMİR'i dinliyoruz:

"Köyümüz 60 haneliydi. 2 ay kadar önce köye gelen Doğan köyü bölüğünden askerler ile civarındaki köy korucuları, kışlık yem ve samanlıklarımızla birlikte, bahçe ve harmandaki buğdaylarımızıda yaktılar. Bütün evlerimizi ve 90 kadar arı kovanımızı ateşe verdiler. Şu anda burada, Geçitboyu (Biryan) köyünde 56 aile kıl çadırlarda, çok kötü koşullarda yaşamaktayız. 0-3 yaş gurubunda 100 civarında emzikli bebeğimiz var, çocuklarımız arasında hastalıklar başladı. Su sıkıntımız ve temizlik sorunlarımız had safhada..."

Şırnak iline bağlı Dereler (Avyan) köyünden 55 yaşındaki İbrahim ÇEVİK çok daha ilginç açıklamalarda bulunuyor, Şırnak'tan Ankara'ya ve tüm insanlığa sesleniyordu:

"Yıllardır yaşadığımız bu ata topraklarında hiç bir zaman bu düzeyde bir baskı ve zorbalık görmedik. Köyümüze bağlı 12 mezra tamamen yakıldı. Üzerimizdeki elbiselerden başka hiç bir şeyimiz kalmadı. Nüfusumuz toplam 850 kişi kadardı. Bizi zorla köy korucusu yapmak istiyorlardı. Bizde onlara -Köyümüz gençleri zaten askerlik yapıyorlar, birde bize mi askerlik yaptıracaksınız- diyerek tekliflerini reddediyorduk. Gece evden dışarı çıkmamız yasak olduğundan, 5 yıl boyunca pisliklerimizi gazete kağıtları üzerine yapmak zorunda kaldık. Geceleri camiye bile gitmemize izin vermiyorlardı. Bazı geceler, 2-3 sefer kapılarımızı çalıp bizi rahatsız ediyorlardı. O hale geldik ki, çocuklarımızı korkutmak için "Susun jandarma geliyor" diyorduk. Artık bu vahşetten sonra, devletten hiç bir beklentimiz kalmamıştır. Zaten yapabilecekleri en kötü uygulamaları yaptılar. Son olarak size şunu söylemek istiyorum. Bakınız ben yaşlı bir keçi çobanıyım. Kimseye akıl verecek durumda değilim. Ama Özal, Akbulut ve Aksu gibiler böyle devlet yönetiyorlarsa, ben 20 ülkeyi yönetebilirim. Hiç bir şeyden korkumuz kalmadı. Bunları aynen böyle yazın..."

Köylü anlatımları ve bölgede yapılan araştırmalar ışığından, heyetimiz aşağıda belirtilen görüşlerin basın aracılığıyla kamuoyuna duyurulmasını kararlaştırdı.

1- Gerilla hareketinin etkin olduğu Botan Bölgesinde, Halka karşı her türlü şiddet uygulanarak yöreyi tamamen İnsansızlaştırma politikası uygulamaya konmuştur. Bu politika çerçevesinde, koyunların melemediği, bal arılarının vızıldamadığı, ormanların yakılarak çıplak dağların ortaya çıkarıldığı, çocuk seslerinin yankılanmadığı, ağaçsız, evsiz ve insansız bir bölge oluşturmak hedeflenmektedir. Vahşet boyutlarına varan bu insanlık dışı politikanın uygulamaları olarak, Şırnak'ın , İl olmadan önce sahip olduğu 38 köyden, 27'si ve 81 mezranın tümü, köy koruculuğunu kabul etmedikleri gerekçesiyle boşaltılıp yakılmış köylüler hiç bir kamulaştırma bedelli ödenmeden topraklarından zorla göç ettirilmiştir. Varlıklı olanlar Adana, Mersin gibi illerin gecekondu semtlerine göçerken, yoksullar kendi ülkelerinde mülteci konumuna düşürülmüş, yaklaşan kış koşullarında, sadece 0-3 yaş grubu 100'lerce körpe çocuğuyla, hastalarıyla, yol kenarlarında, bölgedeki yol boyu köylerin civarında, Siirt ve Şırnak ili varoşlarında derme çatma kurdukları kıl çadırlarda barınmaya zorlanmışlardır. Bölgede Beytülşebap, Uludere, Çatak, Güçlükonak, Eruh ve Pervari'de köylerin boşaltılması bütün hızıyla sürmektedir. Bu hukuk dışı ve keyfi zorbalıkların sorumluları, insanlık suçu işledikleri ve bu uygulamalarıyla bölgedeki sorunları daha ağırlaştırarak, toplumumuzun bağrında onarılmaz yaralar açtıklarını bilmelidirler.

2- Heyetimiz Nisan ayı başında Cumhurbaşkanı, Başbakan ve 2 büyük muhalefet partisi arasında, Kürt sorununun çözümü konusunda ulaşılan mutabakatın devam ettiğini gözlenlemiştir. Mutabakatın özü, Gerillayla devet arasındaki "Ara Bölge" nin, yani halkın, şiddet kullanılarak ezilmesiydi. bugün özellikle Botan Bölgesinde yapılan, halka karşı dizginsiz ve ölçüsüz bir şiddettin uygulanmasıdır.

3- Heyetimiz köy boşaltmaların, özellikle körfez krizinin başladığı Ağustos başından bu yana hızlandığını tesbit etmiştir. Hükümet, Emperyalizimin ortadoğuda yarattığı toz duman ortamından yararlanarak şiddet politikasını pervazsızca yürütmektedir. Türkiye'nin Avrupa Konseyine, Olağanüstü halin uygulandığı 13 ilde İnsan Hakları Sözleşmesine bundan böyle uymayacağını bildirmesinin anlamı, bütün çıplaklığıyle bu gün Botan'da gözlemlenebiliyor, ormanlar ve meyve bahçeleri yokediliyor. Bölgede halka karşı ilan edilmemiş bir savaş yürütülüyor. Mahsum insanların ölümü, artık sıradan olaylar haline gelmiştir.

4- Sansür ve Sürgün Kararnameleri tam anlamıyla hayata geçirilmiş bulunuyor. Bölge, toplu sürgünü yaşıyor. Tanzimatsız, yol parasız ve olanca vahşetiyle uygulanan zor sonucu köylerini terke zorlanan insanlar ilk durak olarak Şırnak, Siirt ve Cizre gibi merkezlere gelmekte ve işsizlik dolayısıyla buradanda büyük Batı kentlerine gitmektedirler. Kısaca Doğu'dan Batıya çıplak zor ile gerçekleştirilen bir sürgün olayı bütün şiddetiyle sürüyor.

5- Türkiye basını bütün bu olup bitenlere karşı sessiz kalmayı tercih etmiştir. İstanbuldaki kalem ve gazete sahipleri bölge halkının yaşadığı trajediye sırtlarını dönmüşlerdir. Günlük basın, Nisan başındaki hakim sınıf mutabakatına verdiği desteği bu günde devam ettirmektedir. Basını, Tarihsel sorumluluklarını hatırlamaya birkez daha çağırıyoruz.

6- Türkiye, geçenlerde imzaladığı BM Çocuk Hakları Sözleşmesine bazı çekinceler koydu. Buna göre Türkiye "Çocukların Ulusal ve Uluslararası Bilgi kaynaklarına ulaşma", "İnsan Hakları, Temel Özgürlükler ve Kendi Ulusal Kimlikleri Temelinde Eğitim Görme" ve azınlık kültürünü, dilini, dinini kullanıp geliştirme" haklarını belirleyen 17,29 ve 30'uncu. Maddelere çekince koymuştur. Gerçekte ise Türkiye, Botanlı Kürt Çocukların yaşama hakkına çekince koymuştur. Evsiz kalmış ve en küçük sağlık olanaklarından uzakta, yüzlerce çocuk ölümle yüz yüzedir, bağırsak ve süt solunum yolları enfeksiyonları yaygındır. Kötü beslenme çocuk sağlığını tehdit etmektedir.

7- Heyetimiz, bütün siyasal partileri, Ulusal ve uluslararası Demokratik Kuruluşları, ülkemiz aydınlarını ve parlamenterlerini, bölge halkıyla dayanışmaya çağırıyor. Gelin, Şırnak köylüsünün kaderine orta olun diyoruz. Bir hafta, on gün olsun, topraklarından kovulan köylüyle birlikte yaşayınız. Yurdunu, Ana Baba evini hala terk etmemekte direnen köylünün bu haklı mücadelesine omuz veriniz.

8- Silopi, Cizre, Nusaybin, Kızıltepe gibi ekonomisi esas olarak Irak'la yapılan ticarete dayanan bölge merkezleri, bu gün birer "Ölü Kentler" haline gelmişlerdir. Esnafın durumunu ifade edecek kelimeyi türkçede bulmak zordur. Körfez krizinin yükü esas olarak Irakla ticaretin yapıldığı "İpek Yolu" güzergahında bulunan kasabalar insanının üzerine binmiştir. Acil bir yardım programıyla doğan zarar telafi edilmelidir.

9- Heyetimiz, Kızılay ve Kızılhaç'ı, Ulusal ve Uluslararası yardım kuruluşlarını, insan hakları savunucularını ve örgütlerini, köylerinden kovulan Botan Bölgesi insanına yardım elini uzatmaya çağırır. Tabip ve Eczacı odalarını durumu yerinde gözlemlemek için heyet göndermeye ve ilaç ihtiyacının karşılanması için odalar bünyesinde bir kampanya açmaya davet eder.

10- Kürt sorunun çözümünde şiddet yolunda ısrar edenler halkı tamamen kaybetmişlerdir.Şimdi ise, "Kaybettikleri halkı", "Ortadan kaldırma" yolundadırlar. Bu gün nerede ise her gün rastlana "Kaza ölümleri", yakılan köyler, şehirlerin,kasabaların etrafında çoğalan çadırlar; önlem alınmazsa; Demokratik bir muhalefet örgütlenmezse, yarınki toplu katliamların habercisidir. Herkesi, İnsanım diyen herkesi sorumluluklarını hatırlamaya ve mücadeleye davet ediyoruz.

30 Eylül 1990

Ferit İLSEVER SP Genel Başkanı Tahir ELVERDİ HEP Diyarbakır İl Y. K. Ü. Hatip Dicle İHD. Diyarbakır ŞB. Başkanı Av. Zübeyir AYDAR İHD. Siirt Şb. Bşk. Ahmet TEYMURTAŞ Petrol İş Batman Şb. Bşk. Esat BİNGÖM İnş. Müh. Odası D.Bakır Y.K.Ü. M. Salih GÜNEŞTEKİN MAK. Müh. Od. böl. Tems. Refik KARAKOÇ Zir. Müh. Od. Böl. Şb. Y.K.U Dr. Cemal KAHRAMAN Nusaybin İlçe Tems.

SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ GİRİŞİMİNDE YERALAN MİLLETVEKİLLERİ:

GÜNÜMÜZ TÜRKİYE'SİNİN GEREKSİNİMLERİNİN GÜNDEME ALINMADIĞI BİR KURULTAY

Son SHP Kurultayı, iki yıldır tam bir uyum içinde çalışan Genel Başkan ve Genel Sekreterin Bayrampaşa yenilgisinden sonra anlaşmazlığa düşerek Genel Başkanlık yarışına girmelerini ve bunun mücadelesini görüntülemiştir.

İki yıl boyunca Genel Başkan ve Genel Sekreter birlikte ilerici ve demokrat özlemleri temsil eden onlarca il ve yüzlerce ilçe yöneticilerini görevden almışlar, Paris'te Kürt Konferansına sadece izleyici olarak katıldıkları için yedi milletvekilini partiden atmışlar, içlerinde büyük metropollerde yeni kurulan Kağıthane, Çekmece, Ümraniye, Gölbaşı gibi onlarca ilçeye yönetici ve belediye başkanı atamışlar, o günkü parti meclisinde bu uygulamaları eleştirenlere karşı tam bir uyum içinde birlikte oy kullanmışlardır.

Babıali basınının yanlı ve ajitasyon içerikli haber ve köşe yazılarına, Genel Başkan adayları ve yandaşlarının karşılıklı saldırılarına, gergin kurultay atmosferine karşın ideolojik birliktelik sürmüş her iki taraf kavganın düşünce düzeyinde olmadığını belirtmeye özen göstermişlerdir. Bu nedenle kurultayda ne günümüz Türkiyesinin gereksinimleri, özellikle doğuda ve ülkenin her yanındaki insan hakları ihlalleri, ne körfez krizi bahane edilerek yapılan zamlar, işçi, köylü, memur, emekli, esnaf sanatkarın sırtına yüklenen enflasyon ne de ABD'nin dümen suyunda tek kişinin düzenlediği ve histerik çığlıkların yükseldiği, savaş tehlikesini yaklaştıran körfez politikası gündeme alınmamıştır.

12 Eylül'ün onuncu yılında SHP'den ve Kurultay'dan 12 Eylül'ün kurum ve kurallarına yönelik bir eylem planı düzenlenmemiş bu konuda en küçük bir mesaj bile verilmemiştir.

Kısaca, birlikte ve ayrı ayrı SHP'den istifa eden milletvekilleri ve örgüt mensuplarının gerekçeleri geçerliliklerini aynen korumaktadır.

Kurultay'dan sonra SHP'nin yeni yöneticileri ve bazı yayın organları kamuoyunu yanıltacak bir çabayla "Solda Birlik" çağrıları başlatmışlardır. Hemen bu çabalarla birlikte SHP'nin eski ve yeni Genel Başkanı birliğin SHP çatısı altında ve ancak SHP görüşlerini benimsemekle gerçekleşeceğini vurgulamıştır. Kısaca, "Solda Birlik" gibi ciddi bir konu "SHP'ye dönmeye" dönüştürülerek hafife alınmıştır.

Siyasal yelpazenin solunda yer alan sosyal demokrat, sosyalist partiler, gruplar, demokratik kuruluşlar kendi görüşlerini korumakla birlikte elbette "Birlik" çabaları gösterirler, göstermelidirler. Solda birlik; kurulu düzene, savaş tehlikesine, Özal'ın "Önlenemeyen yükselişine", tek adam yönetimine insan hakları ihlallerine, Kürt halkına yönelik baskı ve uygulamalara karşı ortak davranış planı ile gerçekleşir. SHP'ye girerek değil. Örneğin, SHP yönetimi, Kurultay'da kabul edildikten hemen sonra rafa kaldırdığı kendi parti programını dile getirir, bir yıldır Türkiye'nin gündeminde bulunan "Genel grev" çağrısında bulunursa, solda birlik bu çağrının çevresinde oluşur ve SHP "Birlik" istemindeki "İçtenliğini" kanıtlama olanağına kavuşur.

Özetle, solda birlik çabalarını, SHP'ye girmek biçiminde hafife alma anlayışı ne demokrasi ve insan hakları ne de savaşa karşı barış mücadelesine hiçbir katkı sağlamaz, sağlamayacaktır. Bu sonuç da SHP Kurultay'ını değerlendiren en somut göstergedir.

Kemal Anadol (İzmir)

Ekin Dikmen (İçel)

Kamil Ateşoğulları (Ankara)

Hüsnü Okçuoğlu (İstanbul)

Behlül ABLAK

SHP İstanbul İl Sekreteri

SOLDA BİRLİK

Politikayla ilgilenmeye başladığım 1968 yılından buyana "Solda Birlik" tartışmaları yapıldığını anımsıyorum. Sosyalist solda birliğe ulaşılamadı. Parçalanma, bölünme süreci hızlandı. 1980'lere gelindiğinde 50'nin üzerinde grup, fraksiyon, parti çıktı ortaya.

Sosyalist soldaki bölünme yetmedi. 12 Eylül'den sonraki sosyal demokrat kesimde de ayrışmalar oldu. Sosyal Demokratlar şimdilik üç partiyle kendilerini ifade ediyorlar: SHP, DSP, HEP.

Parçalanmanın, ayrı örgütlenme ihtiyacının nedenlerini araştırmak ilginç bir çalışma konusu olabilir. Belki insanoğlunun doğasından kaynaklanıyor? Bölünme, farklılaşma sadece siyasal alanda görülmüyor. Aynı tanrıya, aynı peygambere inanan insanlarda çeşitli mezheplere, tarikatlara ayrılabiliyorlar. Bütün bunları düşündükçe "acaba birlik bir hayal, gerçekleşmesi olanaksız bir özlem mi" sorusu öne çıkıyor.

İnsanların düşüncelerini, davranışlarını ihtiyaçları belirler. Siyasal yaşamın bir kesiminde; örneğin sosyal demokratlar arasında "birlik" bir ihtiyaç mı? Evet. Çünkü sosyal demokratlar iktidarın alternatifidirler. Mevcudiyetleri de iktidara aday olmalarına, iktidar olmalarına bağlıdır. Kitle partileri oldukları için iktidar olamadıkları, iktidar umudu veremedikleri zaman geniş halk kitlelerini partide tutamazlar ve dağılıp giderler. Bu nedenle sosyal demokratların birliğini olanaklı ve gerekli görüyorum. Parti yöneticilerinin tutumları, düşünceleri ne olursa olsun kitlelerin bu isteğini, iktidar olma ihtiyacından doğan bu talebini engelleyemeyeceklerdir. SHP'nin son Kurultayında vurgulanan "Yenileşme", "Parti içi Demokrasi" ve "Sosyal Demokratların Birliği" kavramlarıdır. Üyeler, parti görevlileri ve delegeler seçimlerini yaparken sosyal demokrat hareketin birliğine inanan, bu özlemi dile getiren, bu konuda inandırıcı görünenden yana ağırlık koymuşlardır.

Sosyalist solun durumuna gelince; sosyalist sol için yakın bir iktidar olanağı, hedefi görülmüyor. Ancak, geniş bir kesiminde birlik olma, daha güçlü olma isteği yaygınlaşmış durumda. Sosyalist solun siyasal alana yansıtacağı yeni talepleri, haklarını, çıkarlarını koruyacağı toplum kesimleri vardır. Ona inanıyorum ki Türkiyemizin, ağırlığı olan, parlementoda temsilci bulundurabilecek ciddi bir sosyalist partiye ihtiyacı vardır. Böyle bir parti, ülkemizin gündemine yeni konular getirebileceği gibi; aynı oy tabanına seslendikleri için sosyal demokratların daha dikkatli olmalarını ve sağa kaymalarını da önleyecektir.

Ülkemizin değişime ihtiyacı var. Hukuk düzeninden ekonomi anlayışına, kültürel yapıdan eğitime bir çok alanda değişim yaşanacaktır. 12 Eylül rejiminin ördüğü "koza"nın içi kıpır kıpır! Kelebek kanatlarını olgunlaştırmış uçmaya hazır. Bütün mesele kozayı çatlatmakta, yolu açmakta!

Bizlere, sosyal demokratlara, sosyalistlere, demokratlara, çağı yakalamak isteyen tüm Türkiyelilere düşen görev kozanın çatlatılmasına yardımcı olmaktır. Bunun için çok şey yapmaya gerek yok. Geniş gönüllü, hoşgörülü olalım

SHP KURULTAYI BİZE BİR ŞEY SÖYLEMEZ Mİ?

Süleyman Bulut

Söyler bana kalırsa..

Kurultay öncesinde ve Kurultay'da, başarılı başarısız bir çok yön var ama özellikle iki nokta, sosyalistleri de yakından ilgilendiriyor. Amacım Kurultay değerlendirmesi yapmak değil, sosyalistleri de yakından ilgilendiren bu iki noktaya bir iki not düşmek...

Birincisi SHP'nin başarı hanesine kaydedilecek bir olgu: açıklık ! Taraflar kılıçlarını ortaya attıktan sonra tartışma bütün örgüt düzeyine yayıldı. Açık, kapalı toplantılar yapıldı. (Bu toplantılardaki yuhalama örnekleri, sol siyasetin mücadele etmek için en başa alması gereken olgulardan biri.) İl başkanlarından belediye başkanlarına kadar herkes görüşlerini açık açık söyledi. Yalnız delegeler değil, partililer de taraf olmak gereğini, sorumluluğunu duydu. Bunun, İnönücü ya da Baykalcı olarak tecelli edişi her zaman tartışılabilir ama insanların açık görüş belirtmeleri sol siyaset kültürü için önemli bir olgu. Hiç küçümsenmemeli. Kurultay sonunda, bu açıklılıkla ilgili yazılan yazılarda ve çevremde şöyle eleştiriler okudum ya da duydum: şimdi İnönü'ye karşı olduklarını söyleyenler, onunla nasıl bir araya gelecek, nasıl birlikte çalışacaklar? Hele işleri halka hizmet vermek olan belediye başkanları bu durumda ne yapacaklar?

Bu soruların işaret ettiği türde yaklaşımlar sosyalistleri de yakından ilgilendiriyor. Hemen söyleyeyim, bu tür anlayışlara katılmak mümkün değil. Sosyalist Birlik Partisi Girişimcileri'nin hedef aldığı parti, gücünü farklı görüşlerin varlığından alacak. İnsanlar, hem farklılıklarını ifade edecekler hem de birlikte toplumun örgütlenmesini, iş yapmasını sağlayacaklar. Farklı düşündükleri için kimsenin karşısında utlu-suçlu olmayacaklar. Yani hem karşı karşıya hemde yan yana olacağız. Karşı karşıya olursak, nasıl yan yana olacağız gibi bir yaklaşım içinde olamayız. Açıklık, farklı düşüncelerin ifade edilebilmesinin ve edilmesinin en demokratik zeminidir.

İkinci nokta ise, bana göre olumsuz bir sonuç. SHP, iki farklı anlayışın (bu farklılığın büyüklüğü ya da küçüklüğü tartılışabilir) birlikte çalışmasını gerçekleştirmek istedi ama -şu ya da bu sebepten- başarılı olamadı.

Sosyalistler açısından çok önemli bir nokta bu. Biz farklı görüş ve düşüncelerin Birlik Girişimcileri olarak İnönü'nün kullandığı -ben kendi adamlarımla çalışırımlüksüne sahip değiliz. Olmamamız da gerekir. SHP'de olayın bu biçimde ortaya çıkışın nesnel temelleri var doğal olarak. Bu nesnel temel, partide tüm yetkilerin 1. ve 2. adamda toplanmış olmasıdır. Bütün merkezi partiler gibi SHP'de bir lider partisidir. Böyle olunca mücadele, kişiler düzeyine indirgeniyor sonuç olarak. Hemen belirtelim, bu durum burjuva demokrasisine çok da aykırı değil. Çünkü burjuva demokrasisi kitlelere değil, onun politik temsilcilerine politika yapma hakkı tanır. Yani devletin bilinen kanalları içinde politika yapılır, toplumda değil. Sosyalistler ise, politika yapmayı tüm partiye ve topluma yaymak zorundadırlar. Sosyalist demokrasiyi burjuva demokrasisinden ayıran temel de budur. Onun için tam yetkili 1., 2., 3., adamlar yaratmak yerine, politik karar oluşturma ve uygulama sorumluluklarını tüm örgüte yayarak, politikanın zeminini, araçlarını, dolayısıyla amacını değiştirmek zorundayız. Ancak o zaman, çeşitli anlayış ve eğilimler, kendi görüşlerine uygun adamlarla çalışma lüksünü istemeyeceklerdir.

Atilla Coşkun

SHP KURULTAYI DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ VE SOLUN YENİDEN YAPILANMASI ÜZERİNE...

Sosyal Demokrat Halkçı Parti'nin olağanüstü kukrultayı, 29 Eylül günü toplandı. Bu kurultay, solun yeniden yapılanması gereksinimini duyan herkesi yakından ilgilendiriyor. Çünkü SHP, ülkemizdeki solun önemli bir kesimini oluşturmaktadır. Ve de, parlementoda bir grupla temsil edilmektedir. O nedenle, bu kurultay üzerinde önemle durmak gerekiyor.

Bu saptamayla bağlantılı olarak, tam bu sırada, ciddi ölçüde yanlış olduğuna inandığım bir yaklaşım biçimine deyinmek istiyorum. Kimi sosyalist çevreler, nedense; SHP ya da DSP gibi partilerin bu tür süreçlerini "sosyal demokrat" hareketin iç sorunu bağlamında görmekte ve uzak durmaktadırlar. Elbette dışımızdaki partilerin iç işlerine karışılmamalıdır. Ancak, sol partilerin, düşünsel oluşumlarını, gelişmelerini, değişen politikalarını ve sorunlarını dikkatle izlemek, yorumlamak, deneyimlerinden yararlanmak gerektiği açıktır. Böylesi bir yaklaşım biçimi, hiç de yanlış değildir. Ayrıca, unutulmamalıdır ki, sol kadroların önemli bir kesimi ve halkın belli birçoğunluğu, dışımızdaki bu sol partilere umut bağlamışlardır. Öte yandan, bu partilerle birlikte ve aynı politik koşullarda mücadele ettiğimiz gerçeği de asla gözden kaçırılmamalıdır. Ve içinde bulunduğumuz şu tarihsel dönemeçte, ülkemizin ve halkımızın sorunlarının, ancak bu partilerle birlikte aşılabileceği, artık iyice anlaşılmıştır. Halkımızın çıkarları, bu partilerle, yoğun bir dayanışma ve birlikte politika yapmayı gerektirmektedir. Bu durumda, nasıl olur da "dışımızdaki" sol partilerle ilgili gelişmelere, üstelik herşeyin altüst olduğu bir dönemde, kayıtsız ve ilgisiz kalınabilir? Kuşkusuz ki, kalınamaz, kalınmamalıdır.

SHP Kurultayı'nın ülkemiz soluna, demokrasiye ve halkımıza ne gibi yeni perspektifler taşıdığı ya da ne tür deneyimleri yansıttığı ve nihayet hangi gereksinimleri karşıladığı konusuna girmezden önce, dünyada ve ülkemizdeki solun genel durumuna ilişkin yeni gelişmeleri içerir kısa bir değerlendirme yapmakta yarar görüyorum.

SOLUN YENİ PERSPEKTİFLERİ

2000'li yılların eşiğine ulaşmış olan dünyamız, ciddi gelişme ve köklü değişmeleri yaşıyor. Bilimsel teknolojik gelişmelerin, özellikle kitle haberleşme ve ulaşım alanlarındaki atılımların sonucunda, dünyamız, şaşılacak ölçüde küçülmüştür. Tüm insanların, halkların, değişik coğrafyalardaki doğal yaşamların ve farklı, hatta karşıt sosyal sistemlerin birbirleriyle olan etkileşme ve bağımlılık süreci her geçen gün artmaktadır. Çeşitli ülkeler ve sosyal sistemler arasında yeni birleşmeler ve ortak platformlar oluşurken, geleneksel yapılanmalar askeri ve siyasi paktlar çözülme ve dağılma yoluna girmiş bulunmaktadır. İki merkezli dünya, yerini çok merkezli bir dünyaya bırakmakta ve yeni bir güç dengesi oluşmaktadır.

Kuşkusuz, bu gelişme ve değişim, kültür dünyasını, düşün yaşamını ve siyasal mücadeleyi derinden etkilemekte; geleneksel kavram, ölçü ve anlayış biçimleri, yerini yeni değerlere bırakmaktadır. Her "yeni" düşünce, bir anda eskiyebilmekte, eskime ve yenilenme diyalektiği, insanlık tarihi boyunca yaşanmadık ve görülmedik bir hızla ve boyutta gerçekleşmektedir. Ve doğal olarak da, sürecin bu özelliği nedeniyle, geleceği tanımlamaya ilişkin net değerlendirmeler yapabilmek zorlaşmakta, hatta kimi zaman olanaksızlaşmaktadır. Çünkü, kültür ve düşün yaşamındaki yeniden yapılanma, henüz yeterince oluşamamıştır. Ve bu durumun, yakın bir gelecekte de süreceği anlaşılmaktadır. Ancak, çeşitli arayış çabaları ve oluşan değişik yaklaşım biçimleri, sürece ayrı bir zenginlik katmaktadır. Daha bugünden, "Yeni Sol" ve benzeri akımların yanısıra, geleneksel düşünce sistemlerine tepki temeline dayalı çeşitli düşünce biçimlerinin ortaya çıkışı ve bunların sürekli değişiyor olması ve değişimin de radikal boyutlarda gerçekleşiyor oluşu, bu gerçeği göstermektedir.

Özellikle sosyalist düşünce yönünden yaşananbelirsizlik çok daha fazladır. Çünkü, pek çok sosyalist değer, kavram ve çözümlemelerin, sosyal pratiğin bugünkü gerçekleri karşısında anlamlarını ve hatta geçerliğini yitirdiği net olarak görülmektedir. Elbette, "bilimsel" olma adına ve sosyalizmi kişilerle sınırlandıran ve adlandıran statik ve dar yaklaşım biçimlerinin, böylesi bir sonuca yol açması doğaldır. Tüm bu deneyimler, sosyalizmi çeşitli düşünürlerin katkılarıyla oluşan ve bu nedenle zengin bir **düşünce akımı** olarak görmek gerektiğini, "kişiye tapınmanın", doğruyu ve hatayı kişide görmenin nelere mal olduğunu, açıkca ortaya koymaktadır.

Ancak, tüm bu olumsuz etkileşmelerin içinde ve hatta "reel sosyalizmin", sosyalist düşünceye verdiği zarara rağmen, Saint Simon, Fourier, Robert Owen, Marks, Engels, Karl Kaustky, Rose Luxemburg, Lenin, Trotsky, Togliatti, Gorbaçov ve de "Sosyal Demokrat" pekçok kişiliğin katkılarıyla süregelen **sosyalizm akımı, "İnsanlığın ortak değerleri" boyutunda ve rasyonalizm temelinde yeniden yapılanmaktadır.** Yeni bir tarzda varolmaktadır. Bir başka, hatta daha doğru bir deyişle, sosyalizm düşüncesine kaynaklık eden hümanizm, özgürlük, eşitlik, adalet ve barış gibi felsefi ve politik değerler, bugün "İnsanlığın ortak değerleri" olarak, elbette gelişerek ve yeni anlamları da içererek, daha genişkitlelerce benimseniyorlar. Yani, Üçüncü Enternasyonal ile birlikte, İhtilâlciliğin ve nihayet, "reel sosyalizmin" teorileştirilmesi tutumuna paralel olarak unutulan sosyalizmin (ve insanlığın) bu değerleri yeniden gündeme çıkmaya başlıyor; fakat "reaksiyoner" çıkışların yaşandığı olumsuz koşullarda.

Burada üzerinde durulması gereken önemli bir nokta; kendini, "ortak insanlık değerleri" sistemiyle ifade eden ya da tanımlayan solun çeşitli akımları arasındaki sınırın silikleşmeye başladığı, o nedenle, **"sosyal demokrat"** ve **"komünist"** sol akımlar arasındaki ayrılıkların giderek anlamını yitirmekte olduğudur. Bir başka deyişle, dünyamızın içine girmiş olduğu köklü değişimler, tarihsel bir sorunu da, İkinci Enternasyonal'deki ayrışmayı, yüzyıllık bir gecikmeyle de olsa çözüme ulaştırıyor. Ancak elbette, gerek **Sosyalist Enternasyonelin,** gerekse **Üçüncü Enternasyonal geleneğinin,** değişen dünya koşullarını gözönünde tutan köklü bir muhasebe ve yenileşme hareketini geliştirmeleri gerekiyor.

Dünyamızdaki bu gelişmeler, ülkemiz solunu da derinden etkiliyor. Sol, geleneksel anlayış biçimlerini giderek yoğun bir biçimde tartışıyor. Yeniden yapılanmanın sıkıntılarını yaşıyor, sancılarını çekiyor. **"Komünist"** yada **'sosyal demokrat"** parti ve yapılanmalarda yaşanan gelişmeler; birleşmeler, ayrılmalar, ihraçlar, istifalar, yeni parti oluşumları ve her iki akım arasındaki gelgitler tüm bunlar ve benzeri pekçok somut olay ülkemiz solunun yeniden yapılanma ya da yeni bir ifade tarzı arayışı çabalarını yansıttığı gibi, bu "farklı" akımlar arasınaki sınırların da kalkmaya yüz tuttuğunu gösteriyor.

SHP, GERÇEKTEN YENİLEŞMEDEN YANA MI?

SHP olağanüstü kurultayı, işte böylesine derinliğine gelişmelerin yaşandığı bir dönemde yapıldı. Kurultay, aslında, birbirinden önemli farklılıkları bulunmayan İnönü ve Baykal gruplarının Genel Başkanlık yarışması biçiminde gelişti. Elbette, parti hukuku ve bunun uygulanması tartışmaları, kurultay boyunca sürdü. Parti için demokrasi konusu yoğun olarak görüşüldü. Öte yandan, özellikle yenilikçi hareketin, cılız da olsa kendini açıkca ifade etmeye çalışması, Kurultayın tek zenginliği olarak görüldü.

Ancak, kurultay, üzerine düşen görevleri yeterince yerine getiremedi. Ne ülkenin ve halkımızın gereksinimlerine yönelik ne de solun temel sorunlarına ilişkin düşünsel bir üretim yapılamadı, yeni perspektifler geliştirilemedi.

Tüm bunların yanısıra, kurultayda varlığını gösterebilen tüm eğilimlerin, partinin yeniden yapılanmasını ve köklü yenileşme çabalarını, nihayet "sosyal demokratların birliği" görevlerini benimsediklerini açıklamaları ise en ilginç gelişmeydi. Bu durum, partinin tabanının ve partinin yenileşmeden yana bir beklenti ya da gereksinim içinde olduğunu gösteriyordu...

Solun tüm kesimleri ya da geleneksel ana akımlarının yenileşme ve birlik sürecini yaşamakta olduğu gerçeği ya da gereksinimi, SHP Kurultayınca yakalanamamış, SHP'nın bu sürece uzak olduğu net olarak görülmüştür. Gelişmeler bu yönüyle değerlendirilememiştir. Ama kurultay sonucunda beliren yönetimin, dışındaki sola karşı rahat ve kompleksiz oluşu, ulaşılabilecek olumlu bir sonuç olarak görülmektedir.

KEMAL ANADOL, MECLİSTE ANLATTI: ALİAĞA'DA NELER OLUYOR?

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi milletvekillerinden Kemal Anadol'un, 20 Eylül 1990 günü Meclis Genel Kurulu'nda yaptığı gündem dışı konuşmanın tam metni şöyle:

BAŞKAN- Danıştay kararlarına rağmen Aliağa İlçesinde yapılan kamulaştırma işlemleri konusunda gündem dışı söz isteyen Sayın Anadol'a söz vereceğim. Buyurun sayın Anadol. (SHP sıralarından alkışlar) Sayın Anadol mümkün olduğu kadar kısa olsun, çünkü geç başlamış bulunuyoruz. Gündemi tamamlayabilmek için zamanımız kısıtlıdır.

K. KEMAL ANADOL (İzmir)- Hay hay başkanım. Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; bugün kangren olmuş bir yarayı Yüce Meclise bir kez daha sunmak istiyorum. Aynı zamanda hukukun üstülüğü ilkesinin bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nde zedelendiğini kanıtlamak istiyorum. Çok kısa gelişmelerin kronolojik sırasını arz edeyim.

25. 10. 1990 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 18.10.1989 tarih ve 89/14633 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla Aliağa'nın Gencelli mevkiinde yap-işlet-devret modeliyle yüzde 70'i Japon şirketleri konsorsiyumuna, yüzde 30'u Türk sermayesine ait olmak üzere Aliağa'da Güney Afrika'dan kömür ithal edilerek elektrik üretiminde kullanılmak üzere bir termik santral kurulmasına karar verilmiş ve bu amaçla serbest bölge ihdas edilmiştir. Bu kararnamenin iptali için Çevre Yasası'na ve diğer mevzuata aykırı olduğu için, anayasa'ya aykırı olduğu için 9.11.1989 günü Danıştay'da iptal davası açtım. Yüksek Mahkeme 17.11.1989 tarihinde ilk kez yürütmeyi durdurma kararı verdi. Yine Yüksek Mahkeme 2.3.1990 tarihinde ikinci kez yürütmeyi durdurma kararı verdi. Hükümet, bunun üzerine davanın sonuçlanacağını, isteği dışında sonuçlanacağını anlayınca 7 Mayıs 1990 tarih, 90/3080 sayı ile çıkardığı 20511 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan bir kararname ile yeniden aynı bölgede serbest bölge ihdas etti ve Milli Emlak Genel Müdürlüğü'nün acele kamulaştırma yolu ile bur serbest bölgenin gerçekleşmesi yolunda kararname çıkardı ve Milli Emlak Genel Müdürlüğü'ne görev verdi.

Yine bendeniz, bu kararın iptali için Danıştay 10. Dairesi'nde dava açtım, 30 Mayıs 1990 tarihinde. Yüksek Mahkeme, 1990/2278 sayılı davada 21 Haziran 1990 tarihinde yürütmeyi durdurdu, yani Aliağa Gencelli Mevkiinde yapılacak olan termik santralla ilgili Hükümetin çıkardığı kararnameyi, serbest bölge ihdas eden kararnamenin yürütülmesini durdurdu ve Başbakanlık, adli tatil sırasında Danıştay'daki nöbetçi daireye başvurarak itiraz etti ve Danıştay nöbetçi mahkemesi 13.8.1990 günü usulen bu dosyayı incelemeden reddetti. Şimdi kısaca olay budur.

Şu anda Danıştay'ın yürütmeyi durdurma kararı vermesine rağmen ve Hükümetin bu yürütmeyi durdurma kararına itirazının incelenmeden reddedilmesine rağmen, Aliağa Gencelli Mevkiinde kanunsuz yere kamulaştırma işlemleri yapılmaktadır ve o kadar vatandaş mağdur edilmektedir ki, 4 Eylül 1990 tarihli Yeni Asır gazetesi, "Aliağa'da iki paket Marlboro'ya arsa" şeklinde manşet etmiştir ve vatandaşların arsaları sırf Japon şirketlerinin dediği olsun diye Japon şirketlerine peşkeş çekilerek iki paket Marlboro sigarası fiyatına takdir komisyonlarının çıkardığı, vatandaşın mülkiyet hakkını da ortadan kaldıran, onu mağdur eden kamulaştırma ilamları çarşaf çarşaf yayınlanmaktadır.

Şimdi Sayın Maliye Bakanı burada, soruyorum: Milli Emlak Genel Müdürlüğü hangi hakla Danıştay'ın yürütmeyi durdurmasına rağmen kamulaştırmaya devam etmektedir? Hani tapu verilmeyecekti? Tapuyu nasıl verdirmektedir? Mülkiyet hakkına saygı duyulacaktı. Danıştayın iptal kararına rağmen hukuku çiğnemenin nedeni nedir? Sayın Maliye Bakanı burada, bu kamulaştırmaya Danıştay kararına rağmen devam edin diye Milli Emlak Müdürü'ne talimat mı vermiştir? Haberi yoksa bu kürsüden ihbar ediyorum. Danıştay kararına rağmen kamulaştırma işlemlerine devam eden bürokratlar suç işlemektedirler. Eğer bu emir Bakanlar Kurul tarafından verildiyse, ilgili bakan tarafından verildiyse bu suçun asli faili o bakan olacaktır.

BAŞKAN - Sayın Anadol, konuyu ifade ettiniz efendim; toparlayınız.

K. KEMAL ANADOL (Devamla)- Bitiriyorum efendim. Değerli arkadaşlarım, şimdi Sayın Cumhurbaşkanı, Cumhurbaşkanı seçildiği gün bu kürsüden çevreyi koruyacağına dair yaptığı teşekkür konuşmasında Türkiye'ye ve dünyaya taahhütte bulundu. Gencelli'de olan bitenler yetmiyormuş gibi Karadeniz'in en güzel köşelerinde Amasra'da şimdi bir termik santral kuruluyor. Bursa'da, Orhaneli'deki termik santral 1991 Haziran'ında faaliyete geçecek ve Bursa'nın musluklarından asitli su akacak. Anavatan Partisi İktidarı hem çevreyi korumak için bu şekilde söz verip programına alır, İsviçre'de Bergen Toplantısına Sayın Devlet Bakanımız gider çevre ile ilgili Devlet Bakanımız imza atar, Bakanlar Kurulu bütün dünyaya karşı taahhütte bulunur ve biz denizlerimizi, Akdeniz'i, Ege'yi, Karadeniz'i kirletiriz ve bu kirletme eylemini de Aliağa'da olduğu gibi hukuğu çiğneyerek pekiştiririz. Onun için Yüce Meclisi bu konuda bilgilendirmekte yarar görüyorum ve suç işleyenlerin takibini, milletin vekili olarak sonuna kadar sürdüreceğimin de bilinmesini arz ediyorum.

Yüce Meclise saygılar sunarım (SHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Sayın Kurt, buyurunuz efendim.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FAHRETTİN KURT (Trabzon)

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Aliağa ile ve özellikle Danıştay ile ilgili dava konusunda ikinci defadır bu kürsüden cevap vermek mecburiyetinde kalıyorum.

Aslında, hadise orada kamulaştırmanın Danıştay kararına rağmen yapılıp yapılmadığı meselesi değil. Durdurma kararı alınmış, olay Danıştayda tekrar görüşülüyor; Sayın Anadol buradan oraya mesaj veriyor: "Bak, böyle böyle oluyor, böyle yapıyorlar" Yani, olayın

içerisinde tahrik var. Şimdi, serbest bölge 30 gün durdurulmuş, yine aynı şekilde buradan oraya mesaj veriliyor. Hadise, buradaki işlerin kanunlu kanunsuz olmasıyla, çevre meselesiyle ilgili değil; hadise yalnız buradan Danıştay'a ve oradaki üyelere baskı yapmak ve onlara mesaj verme hadisesidir. Bir defa bunun böyle olduğunu huzurlarınızda beyan etmek istiyorum.

Geçen sefer de söyledi; "Yok, Güney Afrika'dan kömür alınacakmış" Yahu kardeşlerim, her zaman söylüyorum; Güney Afrika'dan kömür alınacak diye bir şey yok. Bu işi taahhüt eden Coint Vançır; bunu Güney Afrika'dan alır, Endonezya'dan alır, Hindistan'dan alır, Japonya'dan alır. Onu bizim dışımızda mütalaa edin; bizim alakamız yok.

Orada istimlak yapılıyormuş; ondan sonra da vatandaşın malı elinden Marlboro fiyatına alınıyormuş. Kendisi hukukçu; bu memlekette istimlakların nasıl yapıldığını çok iyi bilir. Orada bilirkişi heyetlerinin değer tespitleri var, arkasından mahkemesi açık.

K. KEMAL ANADOL (İzmir) Danıştay kararına rağmen olmaz Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FAHRETTİN KURT (Devamla) - Şimdi Danıştay kararına geleceğim. Danıştay kararını niye gündeme getirdiğinizi, sözlerimin başında belirtmeye çalıştım.

K. KEMAL ANADOL (İzmir)- Yok mu sayıyorsunuz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FAHRETTİN KURT (Devamla)- Çevre meselesine değindi. Bizim orada yapacak olduğumuz santralın çevre etki değerleri bugün bu konuyla ilgii Çevre Müşteşarlığından müsaadeye bağlanmıştır. Emisyon değerlerinin yine izinleri alınmıştır. Bugünkü teknolojinin verdiği imkanların tümünün burada kullanıldığı defalarca söyledim.

Bir de, bazı konularda tam bilgi sahibi olmadan, buradan Yüce Meclise yanlış bilgiler veriliyor.mesala, Amasra'da termik santralden bahsedildi. Amasra'da termik santral kurulması, ne TEK'in ne Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın, ne de bizimle ilgili bir kuruluşun programında yoktur, düşünülmüyor da.

K. KEMAL ANADOL (İzmir)- Kurmayacaksınız yani.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANIN FAHRETTİN KURT (Devamla)- Yalnız bir konuyu belirtmek isterim; Biz, adalete, hukuka saygılı bir zihniyetin temsilcisiyiz. Biz, üç tane siyasi lideri, ölümünün söz konusu olduğu bir yerde 10 dakika içerisinde asan bir zihniyetin temsilcisi değiliz.

K. KEMAL ANADOL (İzmir)- Biz de değiliz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FAHRETTİN KURT (Devamla) - Biz, adaletin yanındayız, tepkimiz adaletsizliğedir. Bu şekilde bilinmesini huzurlarınızda istirham ediyorum.

K. KEMAL ANADOL(İzmir)- Danıştay kararına rağmen istimlak var mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FAHRETTİN KURT (Devamla)- Şu anda istimlak yapılmıyor; Danıştay kararına rağmen herhangi bir şey yapılmıyor. Bu duygularla hepinize teşekkür eder, saygılar sunarım. (ANAP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim.

KAMİL ATEŞOĞULLARI MİLLİ EĞİTİM BAKANI'NA SORU:

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi milletvekillerinden Kamil Ateşoğulları'nın yazılı olarak yanıtlanması istemiyle M. Eğitim Bakanı'na sorduğu sorular:

1- Son yıllarda gericilik, dincilikle, şeriatçılık gibi akımların giderek arttığı, Cumhuriyetin ilanından önceki dönemleri aratacak bir düzeye geldiği, bunun da planlı-programlı bir biçimde uygulandığı gerçeği karşısında Bakanlık olarak bugüne kadar neler yapılmış veya neler yapılması planlanmıştır?

2- Konuyla ilgili olarak Cumhuriyet Gazetesi'nin 21.8.1990 tarihli nüshasında Prof. Dr. Aysel Ekşi'nin bir makalesi yayınlanmıştır. bu makalede sergilenen bilgiler doğru mudur?

3- Makalede adıgeçen yazarların kitaplarının okutulması için Bakanlık öneride bulunmuş mudur?

4- Bu çeşit uydurma ve çağdışı bilgilerle yetiştirilmiş gençler hangi fakülte ve yüksekokullara kabul edilmektedir?

5- Sürekli olarak gençliği, bilime ve tekniğe dayanan, Kişilikli, bilinçli ve yeterli, araştırmacı çağdaş bir insan olarak yetiştirme çabasında olmakla, bu uygulama ne derece de bağdaşmaktadır? Bakanlıkta bu konuda; sayın Bakanın görüşü dışında kadrolar ve örgütlenmeler mi vardır?

BAŞBAKAN'A SORU

TBMM BAŞKANLIĞI'na
ANKARA

Aşağıdaki sorularımın Başbakan tarafından YAZILI olarak yanıtlanması için aracı olmanızı ve içtüzük gereğince gerekli işlemin yapılmasını saygılarımla dilerim. 5. Ekim 1990

Kemal ANADOL
İzmir Milletvekili

1- Anayasa'nın 56. maddesi uyarınca çıkarılan 2872 sayılı Çevre Yasası'nın 11.8.1983 günü yürürlüğe girmesinden sonra anılan yasanın 31. maddesine göre bu kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin en geç 12.8.1984 tarihine kadar yürürlüğe konulması yolundaki hüküm uygulanmış mıdır?

2- Çevre Yasası madde 9, madde 10, madde 11, madde 12, madde 13, madde 14, madde 15, madde 19'da çıkanlması hükme bağlanan sekiz yönetmelikten kaçı çıkarılmış kaç tanesi çıkarılmamıştır?

3-Çıkarılmamasının nedenleri ve gerekçeleri nedir?

4-Çevre Yasası madde 10'a göre çıkarılması gereken "Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" ve bu raporun hangi tip projelerde isteneceği, kapsamı ve hangi makamca onaylanacağına ilişkin yönetmelik bugüne kadar çıkarılmış mıdır?

5-Çıkarılmadı ise, 12.8.1984'e kadar çıkması gereken bu yönetmeliğin gecikmesinden sorumlu olanlar kimlerdir? Haklarından ne işlemler yapılmıştır? Bu yönetmeliğin çıkmamasına karşın Aliağa'da termik santral yapmaya kalkışan sorumlular kimlerdir?

6-Hükümetinizin programında çevre sorunlarına eğilineceği bulunmasına karşın çevre sorunlarını çözümlemek için 12.8.1984 tarihine kadar çıkarılması gereken yönetmelikleri bugüne kadar hazırlamayan sorumlular görevlerini ihmal suçunu işlemişler midir?

7-İdari sorumluların dışında bu konuda siyasi sorumluluk taşıyan Bakanlar kimlerdir? Onların Anayasa'ya göre Cumhurbaşkanının onayı ile görevlerinden alınmasını düşünüyor musunuz?

HÜSNÜ OKÇUOĞLU
İstanbul Milletvekili

KÖRFEZ KRİZİNİN FATURASI

Körfez krizi ile başlayan gelişmeler ülkemizi her yönüyle ilgilendirmekle birlikte, en önemli etkisini petrol fiyatları ve buna bağlı toptan eşya fiyat artışlarına olan yansıması ile gösterdi.

Krizin başladığı günden bu güne kadar geçen kısa süre içerisinde petrol ürünlerine %87 zam yapılmasına karşın Avrupa ülkelerinden Fransa'da %22, Hollandada %13, İngiltere'de %14, İtalya'da %6 olması anlamlı bir farklılığı gösteriyor. Bu durum hükümetin krizi gerekçe göstererek halkın sırtına yıl sonuna kadar 20 trilyona varan yeni vergiler yüklendiğinin somut kanıtıdır. Krizle birlikte petrol fiyatlarının dünya ölçülerindeki artış oranları Avrupa ülkelerinde en fazla %22 olarak yansırken, ülkemizde %87 olması üzerinde düşünülmeye değer bir konudur.

Bunun kestirme yolu şu olur;

a- Hükümet keyfi bir tutumla krizin maliyetini aşan bir yükü halka yüklemiştir.

b- Olmayan fiyat artışını bahane ederek zam yolu ile halktan yeni vergi almıştır.

Bu uygulamayı Demokratik bir yöntemle idare edildiğini iddia eden bir başka ülkede görmek mümkün değildir. "O halde bizde neden olabiliyor" diye sorulduğunda bu sorunu en kısa yanıtı, hükümeti denetleyebilecek demokratik kurumların noksanlığıdır.

Eğer bir ülkede demokratikleşme ve buna bağlı olarak sivilleşme ve çoğulculuk sağlanamıyorsa ve sivil toplum örgütlerinin hükümetler üzerinde denetim gücü yoksa, o ülkede toplumsal muhalefetten söz edilemez.

Toplumsal muhalefet güçleri olmayınca 12 Eylül'ün uzantısı ANAP iktidarı istediği gibi zam yapmakta halkı dayanılmaz ekononik yaptırımlarla sefalete, yokluğa sürüklemektedir. Halkı harekete geçirecek bu keyfi yönetim anlayışına dur diyecek tek çözüm halkı geniş bir ekonomik-demokratik platformda iktidarın politikalarına karşı örgütlenmek, harekete geçirmek, keyfi idari, ekonomik yaptırımlara son vermektir.

En ivedi demokratlık görevi, son on yılın pasifize ettiği ve politikalardan uzaklaştırıldığı halk yığınlarının üzerindeki ölü toprağını atarak, silkinmesi yılgınlık ve teslimiyetten kurtulması ve örgütlenerek kendine düşeni yapmasıdır.

EMPERYALİZM SIKI DUR

Erol Kızılelma

Bilim- Kurgu türü filmlerde yaşıyor gibiyiz. Sanki başka bir dünyaya, başka birzamana ışınlandık. İnsan olmanın onurunu yaşamak istiyorsak ayakta durmaya, yıkılmamaya çalışacağız. Veya bir başka yol daha var. Herhangi bir uca savrulacağız. Belkide metafizik düşüncelerle şekillenip allaha emanet, dini bütün bir adem olacağız. Aslında bu kadar sarsılmamız biraz da bir nevi dindarlığımızdan değilmi. Hüseyin Ergun'un bir toplantıda söylediği söz çok hoşuma gitti. Bir dinden kurtuluyoruz, başka bir dine paçamızı kaptırmıyalım, gibi birşey.

Şunun bilincindeyim. Çok hızlı akan bir "tarih" yaşıyoruz. Bir çağı kapatıp, yeni bir çağı yaşamaya başladığımız görüşlerine katılıyorum. Peki bu çağın farkı ne, geçtiğimiz çağdan. Çok önemli, ilk defa insan, insan olmanın göstergelerini sergiliyerek ön plana çıkıyor. Artık insan ve toplum belirleyici oluyor. Yıllardır düşüncelerimizi şekillendiren sınıf savaşları, sosyalist sistem, emperyalizm olgularına ne oldu peki. Emperyalizm ve sınıf savaşları sürüyor. Bir süre daha sürecek. Ama artık belirleyici bunlar değil. Sosyalist sistemede gerek kalmadı. Toplumsal gelişmişlik düzeyi, araya sınırlar koymaksızın, önemli bir sıçramayla artık en belirleyici etken konumuna yükseldi. İletişim araçlarının yaygınlığı ve bilimsel teknolojik devrim dünyayı küçülttü. Dünya hakları sanki tek bir halka dönüştü. Şililinin, Panamalının, Azerbeycanlının, Güney Afrikalının tasası, derdi, sevinci, benim derdim sevincim. Onları etkileyen, onlar kadar benide etkiliyor. Ve artık ortak duyarlılık gösterebiliyoruz. Ve artık dünyayı etkiliyebiliyoruz.

Dünya küçüldü, toplumsal gelişmişlik düzeyi büyüdü. Bütün dünyayı kapladı. Sözüm kötümselere. Bu toplumsal gelişmişlik düzeyi, dünyayı, emperyalizmin altından çekiyor. Emperyalizm çaresiz. Başına buyruk hareket edemiyor. Artık karşısında karşıt bir sistem değil tüm insanlık var. Yüzyılların birikimiyle insanlığın vardığı bu nokta, bundan sonra toplumsal gelişmeyi dahada hızlandıracak, on yıllarda birkaç yüzyılı yaşacağız. Ve, "Özgür İnsan"ı göreceğiz.

Hayal kurduğumu söylüyorsunuz. Özgün insanı göreceğiz. Çünkü tersi, metafizik dünyadaki kıyamet. İnsanlar o kadar aptal değil. Gelişmişlik düzeyleride buna müsait

Halil Berktay

BU ÇAĞIN ADINI BİRLİKTE KOYACAĞIZ

Bizi terkeden Yakın Çağı, uzaklaşan bir gemi gibi, pupadan görüyoruz; silueti, içinde yaşarken (özünde Marksist metoda aykırı olarak) ebedi sandığımız bazı özelliklerinin geçiciliği, gitgide daha fazla netleşiyor. Bizler ise başka, henüz adını ve özelliklerini, hareket yasalarını çok iyi anlamadığımız, el yordamıyla araştırdığımız, kısmen betimleyebildiğimiz ama bilimsel (teorik) bilgisine ulaşamadığımız bir çağda, insan varlığımızı sürdürüyoruz. Bütün eski paradigmalar, siyasal gelenekler, örgütlenme ve mücadele biçimleri, partiler (ANAP ve SHP, DYP ve DSP); bu yüzden kriz içindedir.

1980'lerin ortalarında dünyadaki gelişmeler, Türkiye sosyalistlerinin birliğini nesnel bir olasılık ve zorunluk haline getirdi. Ama sosyalistler işi çok ağırdan aldılar. Yeterince geniş düşünemediler ve davranamadılar. Olayların yönünü kestirip, toplumsal işlevlerini (vardıysa) yitirmiş tekkelerden gönül rahatlığıyla feragat ederek, gelişmelerin önüne sıçramak vardı. Ne ki, bazı akımlar içinde bu çözüm tek tük önerildiğinde, uzak görüşlülüğün ödülü, tasfiyecilikle suçlanmak ve ihraç oldu. Kimi muhafazakar kesimler eski ayrımlara sarıldılar ya da yeni bölünme teorileri icat ettiler (komünistler/komünist olmayanlar, revizyonistler/anti-revizyonistler. devrimciler/reformcular). Aynı zamanda, Türkiye'nin ihtiyacı olan geniş, birleşik, çoğulcu, kitlesel, çağdaş emek ve demokrasi partisinin elbirliğiyle yaratılması şeklinde ifade edebileceğimiz, genel ve ortak bir görev tanımının karşısına, kendi konumlarıyla ilgili özel misyonları diktiler: geçmişte uzun süre "komünist partisinin yasallaştırılması" ; şimdi, hâlâ "bir komünist partisinin dönüştürülmesi" sorunu. (1) Öte yandan başka bazı kişi ve gruplar, hep sol'un geçmişi içinde yaşamaktan kurtulamadıklarından, öncelikle "ara akımlar"dan ya da "THKP-C geleneği"nden birşeyler çıkarmak hayaline kapıldılar. Nostaljiyi realitenin yerine geçirmekti, bu. Kamuoyunda Kuruçeşme Toplantıları diye bilinen sürecin ilk aşamasında, yasal, partili mücadele gibi çok basit bir dersi bile özümleyememiş çizgilerle boşuna vakit kaybettik. (2) İnsanlık bizi beklemedi. 1989-90 kışında, Gorbaçov'un "Brejnev Doktirini"ni iptal etmesi ve özeleştirisini yapmasının önünü açtığı, cesaret verdiği halk kitleleri, Doğu Avrupa'nın taşlaşmış Stalinist rejimlerini yerli bir ettiler. Reformlarının ve demokratikleşmenin en az 30 yıl geçikmesinin yol açtığı yabancılaşma o kadar derin, sonunda çıkagelen patlama o kadar büyük oldu ki, çoğunluk tepkisi varolagelmiş devletçi sosyalizmden tümüyle yüz çevirdi. Bu muazzam altüst oluşu, örneğin 1988-89'da birleşmiş olarak göğüslemeliydik.

Yapamadık. Bu yüzden, bu sefer topu topu bir ay içinde, ilk kestirimlerimizi çok aşan vahamette bir dönemeci özünlememiz, yorumlamamız programlaştırmamız gerekiyor. Sosyalistlerin birliği; Marksist olan ve olmayan solcuların birliği; bu karışımdan, yepyeni bir siyaset, mücadele, parti ve hayat anlayışının çıkarılması -hantallığımız yüzünden, şimdi bu problemlerin hepsini aynı anda çözmek sorumluluğuyla karşı karşıya bulunuyoruz.

Ufkumuzu bir an önce ve adamakıllı açmak zorundayız. Ne kadar açmak? Bazı arkadaşlarımız. "emperyalizm çağının bitip bitmediği", yani (bu bağlamda) "leninizmin hâlâ geçerli olup olmadığı" üzerinde kafa yoruyorlar. Bu bile, soruyu fazla dar, fazla geleneksel, III. Enternasyonal teorisinin terminolojik çerçevesine fazla hapsolan bir tarzda sormaktır. Gerçekte, Yakın Çağ bütünüyle sona erdi. Tarih kitaplarında Ortaçağ, Batı Roma'nın yıkılışından, kâh İstanbul'un fethine, kâh Amerika'nın keşfine kâh Protestan Reformasyonuna kadar getirilir. Yeni Çağ (İngilizcede "Early Moden Era"), 1500 dolaylarının bu sembolik tarihlerinden, Büyük Fransız Devrimine uzanır. Yakın çağın ("Modern Era") ise 1789'da açıldığı kabul edilir. İşte bugün yaşanan, Sanayi devrimiyle ve geçikmiş burjuva devrimleriyle; I ve II. Dünya Savaşlarıyla ve Soğuk Savaşıyla; yeryüzünün ilk sosyalizm denemeleriyle ve ekonomik yapısını da, kültürünü de daha çok 19. yüzyıl kapitalizminin yoğurduğu bir işçi sınıfına dayalı, iktidardaki ya da muhalefetteki komünist, sosyalist ve sosyal demokrat partileriyle; aydınlanma felsefesinden başlayarak bütün önemli düşünce akımlarının içine işleyen "pürüzsüz ilerleme" ya da "sürekli evrim" mitosuyla, bu Yakın Çağın kapanışıdır. Bizim adına "emperyalizm çağı" diye geldiğimiz. 1875'lerde oluşan, ilk çözümlemelerini Hilferding, Lenin ve Luxemburg'un sunduğu alt-dönem de, haydi haydi bitmiştir Bu arada: Zengin ve güçlü ülkeler ile yoksul ve zayıf ülkeler arasındaki eşitsizlik, sömürü ve bağımlılık, kapitalizmin uluslararası bir özelliği olmaya devam ediyor. Ama öncekilere karışmaması için 1) ulusal kurtuluş savaşları; 2) emperyalistler arası yeniden paylaşım savaşları; ve -esasen bunlardan türeyen- 3) sosyalist sistem ile kapitalist sistem arasındaki bloklaşmış mücadele, artık yeni dünyanın belli başlı siyasal dinamiklerini meydana getirmemektedir.

Bizi terkeden Yakın Çağı, uzaklaşan bir gemi gibi, pupadan görüyoruz; silueti, içinde yaşarken (özünde Marksist metoda aykırı olarak) ebedi sandığımız bazı özelliklerinin geçiciliği, gitgide daha fazla netleşiyor. Bizler ise başka, henüz adını ve özelliklerini, hareket yasalarını çok iyi anlamadığımız, el yordamıyla araştırdığımız, kısmen betimleyebildiğimiz ama bilimsel (teorik) bilgisine ulaşamadığımız bir çağda, insan varlığımızı sürdürüyoruz. Bütün eski paradigmalar, siyasal gelenekler, örgütlenme ve mücadele biçimleri, partiler (ANAP ve SHP, DYP ve DSP); bu yüzden kriz içindedir. Bir de, çağ dönümü karşısında inatla geçmişe daha fazla sarılanlar var: Fondamentalistler ("ilke"lere, "Temel"lere dönme yanlıları). Bütün "değişmez"lerin değişmesine karşı bu tür savunma reaksiyonları, İslâmcılar arasında olduğu gibi, "laik Şeriatçılar" diyebileceğimiz Stalinistler ve Stalinist-Maoistler, yani Sol'un en geri unsurları arasında da, kendini gösteriyor. (3)

Bu sonuncu cereyanın bir iddiası, bilindiği gibi, krizin (sadece) Türkiye hâkim sınıflarının krizi olduğu; klasik bir "devrimci kriz"e doğru geliştiği ya da gelişebileceği; küçük, sıkı, disiplinli bir çelik çekirdeğin, 1917'de olduğu gibi bu "fırsat"ı yakalayabileceği doğrultusundaydı. Buna kendileri de inanıyorlar mıydı, yoksa sırf taraftarlarını uyutup safları düzene sokmak, otoriteyi perçinlemek için mi ortaya atmışlardı? Bilemiyorum; çok ilgilenmiyorum da. Bizim önümüzde, biricik gerçek fırsat olarak, Tarihsel Materyalist yöntemi kullanıp, çağ krizinin ve 21. yüzyılın kapsamlı bir yorumunu geliştirmek; gerek (son tahlil-

de kapitalizmden ileri olamadığı için çöken) devletçi sosyalizmi, gerekse (kendisi de bunalan, insanlığın geleceğine ışık tutamayan) kapitalizmi reddederek, yeni bir tarihsel mekânda, yeni bir toplum ve siyaset projesi yaratmak; böylece, önümüzde açılan çağa ilk uyarlanan, orada ilk yerini alan güç olmak olanağı duruyor.

Notlar

1- Bu dönüşüm hiç de o kadar zor değil aslında. Feshedersiniz, dönüşüverir; feshetmeden dönüşmez. Gerekli dönüşüm, akımlararası mekanda birer birey olarak davranacak; bütünün, birliğin çıkarlarını düşünecek; başka sosyalistlerin içinde arkadaşça eriyecek hale gelebilmektir. Bu, örgütlü bir akımın kendi içinde yapacağı hazırlıklar, alacağı önlemlerle olabilecek bir şey değildir. O tür bütün "düzenli geçiş" çabaları, dönüşümü geçiktirmeye, insanları yeni bir davranış modelinden uzak tutmaya hizmet eder. Feshetmekle, kan kaybı da olmaz- "herkes, Sosyalistlerin Birlik Partisi'ne !" parolası verilirse. Bunun için, (örneğin 141-142'in kaldırılması gibi)bir "ön başarı" da gerekli değildir. Birincisi, "yenilgi üzerine parti kurulmaz" diye birşey yok; tam tersine, Lenin'inki dahil bütün muzaffer partilerin yenilgi üzerine kurulduklarını iddia edebilirim. İkincisi, zaten başarı ya da başarıları varsa, birlik niyedir? Üçüncüsü, burada birleşmek, ihtiyaç duyulan başarının ta kendisidir.

2- 1988-89'da, çeşitli yazılarımda, "devriminci/reformcu ayırımı" teorisinin kendilerini "devrimci" diye tanımlayanları dahi birleştiremiyeceğini ısrarla söylemiştim. Devrimci Sosyalist Blok'un dağılması, bu öngörünün sadece son kanıtını sunuyor.

3- Yüzyıl ve Teori dergileri çevresine bakın: Bir yandan dinsel gericiliğe karşı mücadele ediyor ve kurban veriyorlar; diğer yandan, kendi iç hayatları dinsel karakterde, hem de küçük tarikatlara özgü bir yoğunlukta. Hatta öyle ki, Romanya halkına karşı Çavuşesku diktatörlüğünün desteklenmesi örneğinde görüldüğü gibi, (hep halkın yanında yer almayı vaat eden) yazılı programın da hiçbir önemi yok: bir değişmez "tarihsel şef"in kişiliği, tarikat piri misali, tek gerçek programı oluşturuyor. Bu kişi kültünün teorik çerçevesini ise, Stalinist Fondamentalizm meydana getiriyor.

PROGRAM TARTIŞMASI

"PROGRAM" VE "TÜZÜK" ÜSTÜNE BİRKAÇ KISA ALIŞTIRMA

Murat Belge

Programda asıl önemli olan, varolanla ilgili analizlerden çok (şüphesiz bunlar da önemli), varılmak istenen toplum biçimine, toplumsal hedefe, güçlü bir projektör tutabilmektir. O hedefe varmak için gerekli veya uygun görülen, belirli alanlardaki daha somut ve tikel çözüm önerileri ise, partinin sürekli üretmek ve yenilemek durumunda olduğu toplumsal "Projeler" düzeyine bırakılmalıdır. Program, bu projelerle birlikte anlamlı bir bütün oluşturmalıdır.

Program, bir partinin toplumla kurduğu ilişkinin temelini oluşturur. Çünkü toplum (ve toplumlar) hakkında düşünceler, toplumun sorunlarını teşhisi ve bu sorunların aşılmasını sağlayacak çözümler, programın içeriğidir. Parti, programıyla kendini topluma açıklar ve toplumu partiye davet eder.

Tüzük, ilk bakışta, partininkendi iç işlerini, partili üyelerin çalışma tarzlarını ve karşılıklı ilişkilerini belirleyen kurallar bütünü ve sistematiğidir. Ancak, bu niteliğiyle tüzük, aslında partinin kendini topluma daha uzun vadeli tanıtımının ve kabul ettirmesinin aracıdır. Çünkü iç işleyişin kurallarını koyan tüzük, ister istemez, o partinin geleceğin toplumunu nasıl tasavvur ettiğini de önemli bir ölçüde yansıtır. Ele aldığımız "hipotetik" parti toplumda güçlenecek ve belirleyici bir rol oyanacaksa, partinin tüzüğüyle düzenlenmiş iç hayatı da toplum hayatının önemli bir parçası haline gelecektir. Bu bakımdan "tüzük", koşullara göre daha fazla değişme ihtimali taşıyan "program"a oranla, daha kalıcı ve heyeti bir belge, bir metindir.

Günümüzün toplumlarında hayatın ve değişimin temposu oldukça hızlı. Sorunların niteliği değişiyor, bir çözüm yeni sorunlar üretiyor, bir ihtiyacın karşılanması yeni ihtiyaçlar yaratıyor vb. Dolayısıyla, toplumsal hayata bu düzeyde bakan programın da belirli bir esneklik taşıması gerektiğine inanıyorum. Programda asıl önemli olan, varolanla ilgili analizlerden çok (şüphesiz bunlar da önemli), varılmak istenen toplum biçimine, toplumsal hedefe, güçlü bir projektör tutabilmektir. O hedefe varmak için gerekli veya uygun görülen, belirli alanlardaki daha somut ve tikel çözüm önerileri ise, partinin sürekli üretmek ve yenilemek durumunda olduğu toplumsal "Projeler" düzeyine bırakılmalıdır. Program, bu projelerle birlikte anlamlı bir bütün oluşturmalıdır.

Tüzük konusunda yukarıda söylediklerimin sonucu, doğal olarak, son derece demokratik ve özgürleştirici bir tüzük talebi biçiminde anlaşılabilir. Ne varki şu yaşadığımız dönemde kurulması tasarlanan bir partide böyle bir tüzüğün bazı önemli sakıncaları olabileceğini düşünüyorum. Nedeni, gerek sosyalist harekette, gerekse genel olarak Türkiye toplumunda, böyle bir geleneğin henüz oluşmamasıdır. bu bakından, ilişkileri yataylaştıracak ve işleyişi "desantralize" edecek adımları içeren, bunların organik evrimini öngören, ama partinin bir bütün olarak etkinliğini felce uğramasına da tedbir gerektiren bir anlayışın tüzüğe egemen olması yararlı olacaktır.

Sonuç olarak, program ve tüzükte, statik değil dinamik olmayı gözetmek; bunları, partinin ve üyelerinin dünya ve toplum hakkında edindiği bilgi, deneyim ve yaşantıyı sindirerek zenginleştirdiği "Yaşayan" metinler olarak görmek önemlidir.

ANLAMAK VE PARTİ ÜZERİNE

Haydar Kutlu

Böylesi bir kuramsal yaklaşım ise gerçek bir hareket içinden çıkabilir. Baskıcı, militarist, şovenist geleneksel devlet anlayışına karşı çıkmayan hiç bir politik hareket çürümekten kendini kurtaramaz. Oyunu bu geleneksel çerçeve içinde kabul eden sol, ne kadar keskin sloganlar kullansa da, marjinal politikalar yapmaktan kurtulamaz ve marjinal politikalar solu başarısızlığa ve dolayısıyla bölünmeye, parçalanmaya sürükler. Bölündükçe de sol marjinalleşmektedir.

12 eylül rejimini tasfiyeyi pratik bir politika olarak bugün, hemen şimdi önüne koymayan bir parti, ister sağda ister solda, gerçek bir parti olarak doğamaz. Nasıl 12 eylül rejiminin gölgesini taşıyan bugünkü parlamento gerçek bir parlamento olamıyorsa...

Kader midir bilmiyorum, sol olarak ne zaman geçmişle ciddi bir hesaplaşma ve yeni bir gelecek için yeni bir kalkış noktası yaratma dönemine girsek; ki birkaç kez girildiğine inanıyorum, 12 Mart ve 12 Eylül bunların yalnızca son örnekleridir, bir türlü gerekli itici motivasyonu yakalayamıyoruz. Kuşkular, güvensizlikler, önyargılar burgacından sıyrılıp, birbirimizi "aklı başında insanlar olarak" anlama çabasına bir türlü giremiyoruz. Birbirimizi anlamıyoruz, anlama aralığı açıldıkça da anlamak istemiyoruz artık. Sonra anlama çabası göstersek de anlama imkanını yitirmiş oluyoruz.

Sol bir kez daha, ama dünyanın ve ülkemizin çok önemli bir dönemeç noktasında birbirini anlama ve birikmiş önyargılarını "tasfiye" etme imkanını elinde tutuyor. Ama bu imkanı bilinçli biçimde kullanabildiği söylenemez. Birlik böyle bir imkan olarak hala önümüzde duruyor. Birlik olur, ama bu imkan kullanılamazsa önümüze gelen bu fırsatı kullanmış olmayız. Bu durumun faturası ise, deneylerimiz öyle gösteriyor ki, hayli ağır olur.

Basit bir şeyden sözediyorum: Birbirimizi doğru anlamaktan. Anlamak ve anlaşılır olmak herhalde en doğal bir insani istek.

Tarih, bakmayı bilenler için her zaman öğretici olmuştur. Osmanlıdan günümüze uzanan sürece bir göz attığımız zaman, kendi karakteristiğimiz olarak şu gerçeği saptamak sanırım zor değildir: Genellikle her alanda " içeriksiz bicim" egemen olmuştur. Toplumsal gerçeğimize hep biçim açısından bakılmıştır ve o nedenle kendi gerçeklerimiz bir türlü içerik olamamıştır. Böyle olunca, düşünceler ne denli parlak olursa olsun, retoriği aşamıyor. Anlamı ise biçim ve içerik uygunluğudur.

İşte bu nedenle sosyalistlerin birlik girişimi bir içerik kazananmazsa, ne kendi gerçeğini ne de toplum gerçeğini kavrayamaz. öyleyse birlik isteklerimize içerik kazandırmak, aynı zamanda ona bugün en büyük gereksinimi olan itici (yada çekici) bir motivaso kazandırmak demek olacaktır.

Program çalışmaları ve tartışma dönemi bu açıdan belki de son fırsatımızdır.

Bizim gibi ülkelerde bir sol partinin programı hep bir biçim olarak kalmıştır. Marksist kuram, "üretim biçimi" paradigması aşılarak kendi tarihsel gerçeklerimiz çerçevesinde formüle edilemediği için, kendi gerçeğimizi kavrama imkanına sahip olamamıştır. Böyle bir formülasyon, yani bilginin içeriğini kontrol yöntemi, Batı'nın egemen kültürü olan pozitivist kültürden kopmadan olanaksızdır.Bu kültür öylesine güçlüdürki, marksizm de etkilemiş ve sınıf indirgemeciliği yada ekonomizm olarak marksist pozitivizmin doğmasına yolaçmıştır. Kautsky, Plehanov, Buharın marsizmin potizvist yorumunu doğurmuşlardır. Bu yorum Stalin ile mutlak bir determinizm anlayışıyla tepe noktasına vardırılmıştır. Oysa Marx pozitivizm ile hesaplaşmıştı. Bilimden felsefi spekülasyonları atma ve bu temelde kuramları reddetme savı ile ortaya çıkan pozitivizm, bilim ile felsefeyi birbirinden koparmaya çalışmıştır. Marks ise, pozitivist determinizmi reddetmiş, bilim ve felsefenin içiçeliğini ortaya koymuştur. Ne var ki, sonraları bilimin marksizme indirgenmesi marksizmi bilimden olduğu gibi felsefeden de koparmıştır.

Bilim ile felsefenin içiçeliği insan düşüncesine aktif bir rol tanımak anlamına geliyor. Bu, Marx'ın ".. düşünce içinde somutun kavranması ve onun düşüncedeki somut olarak yeniden üretilmesi" dediği şeydir. Yine bu, yani bilim ile felsefenin içiçeliği Einstein'in, "salt düşünce ile gerçeği kavrayabileceğimize inanıyorum" derken anlatmak istediği şeydir. Her iki yaklaşım da pozitivizme karşı kuramsal yaklaşımı seçen onun üstünlüğünü ortaya koyan yaklaşımlardır.

Günümüzde bilimsel teknolojik devrim insana geniş bir tasarım olanağı sunarak kuramsal yaklaşımları doğrularken, pozitivizme de son darbeyi indirmiştir. Bu nedenle biz komünistler, bir gelecek tasarımına, yani komünist toplum idealine sahip olduğumuz için yanlış yapmadık. Yanlış burada değil. Kuramdan çok sözetmekle birlikte gerçekte kuramsal anlayıştan uzaklaşarak yanlış yaptık. Kuramsal anlayış determinizmi, olgusalcılığı reddeder. Toplumsal bilimler doğa bilimlerinden farklı olarak bir görme değil "anlama" dır. Anlamak pasif değil aktif bir faaliyettir. Dünyayı değiştirmeden, değiştirmeye girişmeden anlayamazsınız. Bu nedenle dünyayı değiştirmek basit bir pratik faaliyet değil, toplumun gerçek hareketinden (praksis) çıkan kuramsal bir faaliyettir.

Ne var ki, kuramcı düşünce toplumsal gerceği tek bir kuramla açıklama gibi bir yaklaşımı reddeder. Marx düşüncelerine sistematik kazandırırken, hiç de tek bir kurama bağlı kalmadı. Marksizm dediğimizde bir çok kuramdan sözediyoruz gerçekte. Böyle bakabilseydik kuramsal çoğulculuğun önemini, gerekirliliğini kavrayabilirdik.

Bugün biz, çoğulcu bir parti anlayışından sözediyoruz. Bu eğer bir retorik olarak kalmayacak, bir içerik kazanacaksa kuramsal çoğulculuk anlayışına varmak gerekiyor. Farklı düşünceler olacak elbette, ama kastedilen şey bu değil; çoğulculuk için kuramsal farklıklar olmalıdır. Bu anlayışın kaynağı olan marksizm bu nedenle çoğulcu bir parti için kanımca bir zorunluluktur. Ne var ki, hem marksist teorinin pradigmaları değiştirilerek yenilenmelidir, hem de marksizm başka kuramlarla beraber olabilmelidir. Ancak bu beraberlik yada birliktelik bir "Mevlana tekkesi" anlamına da gelemez. Değiştirilen paradigmalar bu birlikteliğin kuramsal çerçevesini de hazırlayacaktır.

Bu paradigma bize göre "merkez-çevre" paradigmasıdır. Bu kap-

samlı konuyu burada açmak olanaksızdır. Ama şu sonuçları söylemeliyim:

1- Kanımca günümüzde komünist partileri böylesi köklü bir yaklaşımla kendilerini dönüştürmek zorundadırlar. Böyle bir dönüşüm kuramsal çoğulculuğu zorunlu kılar. Bu nedenle böyle bir gereksinim ile karşı karşıya olan TBKP'nin birlik isteği ve politikası, her tür pragmatizmden uzak böyle bir zorunluğa dayanmaktadır. Hal böyle iken, birlik içinde bir "TBKP heyulası"nın yaratılması, birliğe zarar vermesi bir yana, birlik sorununa içeriksiz yaklaşımları anlatır.

2- Merkez-çevre paradigması, üretim biçimi kuramına da yer veren bir kuramsal çoğulculuğa ve kendi tarihsel koşullarımıza uygun bir kuramsal çerçeve yaratılmasına imkan verir. Dahası bu çerçeve, merkezci devlet anlayışına karşı (siyasal, ekonomik, kültürel, sanatsal ... alanlardaki) bütün çevre güçlerini demokrasi ve özgürleşme güçleri olarak görmemize perspektif sağladığı için bugünkü demokrasi mücadelemize kuramsal bir temel hazırlamaktadır.

Günümüzde geleneksel politikalar ve kurumlar derin bir bunalım yaşıyor. Kendini yenileme gereği, sağdan sola her politik akımda duyuluyor. Ne var ki, yenilenmeye kuramsal yaklaşamayan, kuramsal bir çerçeve hazırlayamayan hiç bir politik akım bu bunalımın yıkıcılığından kendini kurtaramaz.

Böylesi bir kuramsal yaklaşım ise gerçek bir hareket içinden çıkabilir. Baskıcı, militarist, şovenist geleneksel devlet anlayışına karşı çıkmayan hiç bir politik hareket çürümekten kendini kurtaramaz. Oyunu bu geleneksel çerçeve içinde kabul eden sol, ne kadar keskin sloganlar kullansa da, marjinal politikalar yapmaktan kurtulamaz ve marjinal politikalar solu başarısızlığa ve dolayısıyla bölünmeye, parçalanmaya sürükler. Bölündükçe de sol marjinalleşmektedir.

12 eylül rejimini tasfiyeyi pratik bir politika olarak bugün, hemen şimdi önüne koymayan bir parti, ister sağda ister solda, gerçek bir parti olarak doğamaz. Nasıl 12 eylül rejiminin gölgesini taşıyan bugünkü parlamento gerçek bir parlamento olamıyorsa...

İşte 141,142,163 için, komünist partisinin yasallığını hukuki güvenceye kavuşturmak için, Kürt halkının özgürlüğü için, genel olarak insan hakları için mücadele bu bağlamdadır.

Sosyalistlerin birlik süreci içinden çıkacak parti bir misyon partisi olmalıdır. Ancak o zaman yaşayan bir parti olur ve toplumumuzun gereksinim duyduğu güçlü esintiyi yaratabilir.

KAPİTALİZME MEYDAN OKUMAK...

Nail Satlıgan

Devrimci olmayan dönemlerde parlamenter düzenin üstünlüğünü tanıyan bir programatik perkpektif, devrimci dönemlerde devrimci olmayan bir biçimde davranmanın yeterli koşuludur. Devrimci olmayan dönemlerde sosyalist demokrasinin burjuva demokrasisi karşısındaki nitel üstünlüğünden yola çıkan bir programatik anlayış ise, kapitalizmi aşmanın ender fırsatlarıyla karşılaşılan dönemlerde, yani devrim durumlarında devrimci bir biçimde davranmanın yeterli değilse bile gerekli koşuludur.

Benim, özgül olarak, "Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi"nin (SBPG) oluşturacağı programın özellikleri üzerine görüş belirtmem yerinde olmaz. Çünkü ben, bilindiği gibi, "Kuruçeşme süreci"nin çatallantığı noktada, şimdilerde bu adla anılmaya başlayan kanatta değil, "devrimci bir işçi partisine giden yolda (!) Devrimci Sosyalist Bloka giden yolda (!) devrimci güç birliği..... İlh." öneren kanatta yer aldım. Öte yandan bu tercilime karşın ben, sosyalist bir işçi partisinin bir an önce kurulması gerektiğine inanıyorum. Ama her hangi bir kimlik ve programla değil, demokratik ve devrimci bir kimlik ve programla. Beni SBPG'den ayıran da bu: "Kuruçeşme süreci"nde, sürece katılanların programatik anlayışları arasında bir bağdaşmazlık olduğu ortaya çıkmış olmasına karşın SBPG'nin, bu bağdaşmazlığı tanımayı reddederek parti kurmaya koyulması. Şu halde ben, izin verirseniz, kurulacak bir sosyalist partinin programatik kimliğinin demokratik ve devrimci olmasından neyi anladığımı, SBPG süreciyle bağlı kalmaksızın kısaca özetleyelim. SBPG sürecinin sonunda oluşacak program bu nitelikleri cisimlendirip beni yanıltırsa buna ancak sevinirim.

Türkiye'de sosyalistlerin on yıllardır -aşağı yukarı 12 Mart 1971 darbesinden beri- sivil faşist harekete karşı direniş ve demokratik hakların savunulması alanlarında emekçi halk kitleleriyle bağ kurmakta gösterdikleri başarıya karşın olumlu bir tasarı olarak sosyalizmi savunmaktan neredeyse vazgeçmiş olmaları, sosyalizm tasarımının geniş kitlelerin belleğinden hemen hemen bütünüyle silinmesine yol açtı. Bu durumu, katıldıkları seçimlerde bağımsız sosyalist adayların ya da Sosyalist Partinin aldığı oyların yüzdelerle değil, bindelerle ifade edilmesi gösteriyor. Dahası 1989 ortalarında başlayan bir süreç içinde istesek de, istemesek de, sosyalist olarak kabul edilegelmiş bir dizi rejimin, utanç verici bir şekilde çökmesi, geriye kalanların müthiş bunalımlar içinde bocalaması, bunlardan çıkış yolunu ise kapitalist yöntemlere sarılmakta araması, ülkemizde sosyalizm tasarısına yeniden çekicilik ve güvenirlik kazandırma yolundaki çabaları büsbütün güçleştirecektir.

Bu elverişsiz durumu, biraz olsun gidermenin tek yolu, parti programının, bizim, Doğu Blokunda paldır küldür çökenler gibi değil, bambaşka bir sosyalizm istediğimiz mesajını açıkça vermesidir. Oralardaki rejimler, halklarına daha az tüketim malı verdikleri için değil, daha az demokrasi ve özgürlük verdikleri için yıkıldı. (Refah düzeyleri arasındaki farklılık bu yıkılışı belirlememiş, olsa olsa kolaylaştırmıştır.) O halde sosyalist partinin programı şunu açıkça ilan etmelidir: Bizim istediğimiz sosyalizme geçiş dönemi yekpare değil, çoğulcu; tek partili değil, çok partili; despotik değil, demokratik; bürokratik kumandaya değil, her düzeyde öz yönetime dayalı olacaktır. Bütün bu nitelikler özgün bir başka deyişle klasik Marksist sosyalizm tasarısının ayrılmaz parçalarıdır. Ama içinde bulunduğumuz koşullarda bunların programımız aracılığıyla yansıtacağımız kimliğimizin belirgin birer köşe taşı haline getirilmesi yalnız teorik saflığın değil, siyasal gerçekçiliğin de kaçınılmaz gereğidir.

Programatik kimliğimizin demokratiklik boyutu, bizi hemen devrimcilik konusuna getiriyor. Bazılarının sandığı gibi demokrasi ile devrim arasında bir gerilim değil, tam bir tamamlayıcılık, bir karşılıklı ve sıkı gerektirme ilişkisi vardır. Demokratik olmayan "reel sosyalizm"i reddetmek nasıl burjuva siyasal güçleriyle yarışa onların gerisinde değil de aynı hizada başlamanın gerekli koşuluysa bizim demokratik hak ve özgürlükleri nicelikçe üstün bir demokrasi, yani yeni

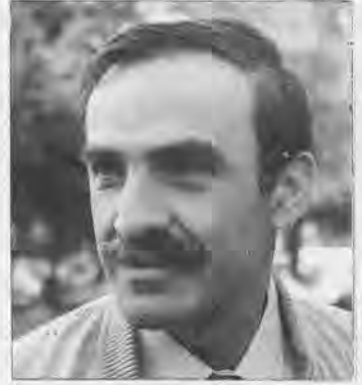
bir devlet ve siyaset düzeni istediğimiz mesajını açıklıkla vermemiz de, bir gün yarışta onları geçebilmenin gerekli koşuludur. Sanayi ilişkileri alanından bir örnek verelim: İşçilerin sendikaları ya da temsilcileri aracılığıyla işletmelerin "yönetimine katılmaları" sendikaların yasaklanmış (ya da, bir süre öncesine kadar Doğu Blokunda olduğu gibi, devletle bütünleştirilerek işlevsizleştirilmiş) olduğu bir duruma göre elbette demokratik ve savunulması gereken bir kazanımdır. Gelgelelim "yönetime katılma"nın sınırlarını göstermeye, onu "işçi denetimi", giderek "işçilerin öz yönetimi" doğrultusunda genişletmeye, bu anlamda daha geniş bir "sınai demokrasi" talep etmeye başladıkımı, o saat kapitalizmin koyduğu yapısal sınırlara çarparız. Bu noktadaki ikilem şudur: Ya, kapitalizme meydan okumazsak burjuvazinin hiç değilse kimi kesimlerini yansızlaştırabileceğimiz beklentisiyle daha az demokratik talepler formüle edeceğiz, ya da, daha demokratik olabilmek için kapitalizmi aşan, yani devrimci bir programla siyaset sahnesine çıkacağız.

"Kuruçeşme" tartışmalarında bu ikilemin henüz gündemde olmadığı ileri sürüldü. Bu görüşü savunanlara göre Türkiye devrim konağında değil, evrim konağındaydı ve bu konaktan çıkılmadıkça da devrimcilik-reformculuk ayrımı yapay kalırdı. Bu itiraz, bence, evrim konağından devrim konağına geçişte öznel etkenin oynadığı rolü hesaba katmayışı bir yana, bir başka açıdan da sakattı. Marksist anlamda devrimcilik elbette hemen şimdi, henüz koşullar olgunlaşmamışken barikatlara çıkmak(barikatlar devri, zaten, Engels'in yüzyıl önce söylediği gibi, bir daha geri gelmemecesine kapanmıştır), Almanya'da Fransızca konuşmaya çalışmak değildir. Ama Almanya'dayken Fransızca öğrenmeyenler Fransa'da Fransızca konuşamazlar. Yani Fukuyama ile birlikte "tarihin sonu"nun geldiğine inanmıyorsak burjuva demokrasisine özgü kurumların meşruluğu ile emekçilerin öz hareketlilikleri içinde oluşan kurullarının meşruluğunun karşı karşıya geldiği konjonktürlerin, eskiden olduğu gibi gelecekte de, çevrimsel olarak değilse bile dönemsel olarak yaşanacağını düşünmek gerçekçi bir beklenti olur. İmdi, emekçilerin ve emekçilerin öncüsünün, yani partinin bu konjonktürlerde nasıl davranacağı o konjonktürün içinde değil, öncesinde belli olur. Devrimci olmayan dönemlerde parlamenter düzenin üstünlüğünü tanıyan bir programatik perkpektif, devrimci dönemlerde devrimci olmayan bir biçimde davranmanın yeterli koşuludur. Devrimci olmayan dönemlerde sosyalist demokrasinin burjuva demokrasisi karşısındaki nitel üstünlüğünden yola çıkan bir programatik anlayış ise, kapitalizmi aşmanın ender fırsatlarıyla karşılaşılan dönemlerde, yani devrim durumlarında devrimci bir biçimde davranmanın yeterli değilse bile gerekli koşuludur.

PROGRAM ÖZ VE KISA OLMALIDIR

Ahmet Kaçmaz

Parti gerçekten eşit ve özgür insanlar toplumunu amaçlıyorsa, onun, bu kimliğini açıkça deklare edip öteki partilerden köklü ayrımını ortaya koyması bana göre onun yegane varlık sebebidir. Böyle bir kimlikle ortaya çıktıktan sonra aslolan, mevcut şartları en iyi değerlendirip, yığınları, onların kendi düzenleri uğruna verecekleri mücadeleye aktif ve yapıcı bir şekilde kazandırarak yaratıcı politikaları, bunlara ışık tutacak programatik belgeleri kotarabilmektir.

"Programın temel özellikleri" tartışmasına girmeden önce "Program"ın hazırlanış usulüne ilişkin görüşlerimi bir kere daha kısaca dile getirmek istiyorum. Program, sosyalist bir partiye ilgi duyan herkesin katılımıyla, onların ortak ürünü olacak şekilde hazırlanmalıydı. Bunun için de, başlangıçta "program taslağı hazırlama komisyonu" değil, "programa ilişkin görüş ve önerileri değerlendirme komisyonu" oluşturulmalıydı. Bu komisyon Birlik'in 1. sayısında yayınlanan anketler vb. yollardan katılımı teşvik edici imkanları da değerlendirerek, gelen önerilerden alternatif program taslakları hazırlamalı ve bunları yeniden tartışmaya sunmalıydı. Bu tartışmaların değerlendirilmesi sonucu tek bir program taslağına varılmalı ve bu taslak yeniden tartışmaya açılarak kuruluş sürecinin sona erdiği son "genel toplantı"da ("kurultay" kelimesinden haz etmiyorum!) program nihai şekline kavuşturulmalıydı. Böylece hem "kitlenin kendi düzeni" olan sosyalizme uyumlu davranılmış olurdu, hem de içinde "kendi tuzu" da olduğu için herkes "çorba"yı daha bir benimserdi

Besbelli ki bu yol şimdilerde izlenmekte olan kuruluş sürecinden hayli uzun bir zaman alırdı. Ama bence, böylesi, hem daha geniş bir katılım sağlanmasını mümkün kılardı, hem de fikri gelişmeyi ve inisiyatif göstermeyi teşvik ederdi. Sonuçta elde edilen yarar zaman kaybını kat bekat telafi ederdi. Dileğim, bu önerimin dikkate alınması ve partinin oluşturulması sürecinin, bu doğrultuda yeniden düzenlenmesi imkanlarının araştırılmasıdır.

"Programın temel özellikleri" ne ilişkin görüşlerimi ise kısaca şöyle özetleyebilirim:

-Program azami ölçüde öz ve kısa olmalıdır

-Ülkemiz sol hareketinin özgül şartlarını hesaba katmalı, bu nedenle soldaki görüş çeşitliliğini kapsayacak, fikir zenginliğine açık genel bir çerçeve çizmelidir.

-Program'da sömürü ve baskının her çeşitine -sınıf, cins, milliyet, vb- karşı çıkılmalı, sömürü ve baskıdan arındırılmış, özgür ve eşit insanların, barış, mutluluk ve tabiatla uyum içinde yaşadıkları bir düzen hedeflendiği net bir şekilde belirlenmeli, bu hedefe varmak için bir sömürü ve baskı düzeni olan kapitalizmin aşılmasının zorunluğu ifade edilmelidir.

-Kadın-erkek eşitliği sağlanmadıkça sosyalist bir düzene erişilemeyeceği açıkça belirtilmelidir.

-Üçüncü dünya ülkeleri ile aynı kaderi paylaşan Türkiye'de sosyalizm için mücadele ile antiemperyalist mücadelenin bağlantısı ortaya konmalıdır.

-Global sorunların esas sorumlusunun kapitalizm olduğu gerçeğinden hareket edilerek, bunlara karşı mücadelenin, emperyalizme karşı mücadele ile içiçeliği gösterilmeli, ancak global sorunların çözümünün insanlık için birincil ve

hayati önemi vurgulanmalıdır.

-Sosyalist bir toplum düzeninin, ancak çıkarı eşitlikten ve özgürlükten yana olanlarla gerçekleştirilebileceği, bunun da yönetimde, üretimde, toplum hayatının her alanında, kadın erkek her milliyetten çalışan insanların bizatihi kendilerinin söz, yetki ve karar sahibi olmaları demek olduğu, dolayısıyla partinin halkın doğrudan iktidarını -kendisinin değil- öngürdüğü, sosyalist demokrasiye ancak ve sadece bu yoldan varılabileceği açıkça söylenmelidir.

-Bu durumda sosyalizmde de geçerliğini ve önemini koruyacak demokratik hak ve özgürlükler -insan, sınıf, cins, milliyet vb. hakkında- için mücadelenin sosyalist insanın oluşmasındaki tayin edici önemi vurgulanmalı, bunların sadece mevcut düzendeki haksızlıklara başkaldırı için değil, aynı zamanda eşitlikçi ve özgürlükçü bir düzen için de gerekirliklikleri dile getirilmelidir.

-Bu en genel çerçevenin, partinin, onu ötekilerden ayırt eden kendine özgü kimliğini oluşturduğu ifade edilmeli ve bu belgenin, partinin siyasetine ve eylemine yol gösterecek, somut şartların somut tahliline dayanan, değişen şartlara bağlı olarak süreç boyunca devamlı yenilenen, kısa, orta ve uzun vadeli programatik belgelerle tamamlanıp takviye edileceği belirlenmelidir.

Hemen görüleceği gibi "program esasları"na ilişkin önerilerim oldukça teorik. Bir başka deyişle sadece ülkemiz için değil, dünyanın herhangi bir ülkesi -ya da tamamı- için geçerli olabilir. Ne ki, sosyalizmin global boyutlarda yaşamakta olduğu bunalımda bir de "kavram bunalımı" yaratmamak için böylesinin daha yerinde olacağı kanısındayım. Parti gerçekten eşit ve özgür insanlar toplumunu amaçlıyorsa, onun, bu kimliğini açıkça deklare edip öteki partilerden köklü ayrımını ortaya koyması bana göre onun yegane varlık sebebidir. Böyle bir kimlikle ortaya çıktıktan sonra aslolan, mevcut şartları en iyi değerlendirip, yığınları, onların kendi düzenleri uğruna verecekleri mücadeleye aktif ve yapıcı bir şekilde kazandırarak yaratıcı politikaları, bunlara ışık tutacak programatik belgeleri kotarabilmektir. Açık ki böylesi bir tutum biz iktidara geldiğimizde emekçilerin daha iyi bir dünyaya kavuşmalarını mümkün kılarız" mealindeki, ister "devrimci", ister "reformist" her türlü yaklaşımdan köklü olarak ayrılır; yerine emekçilerin, çalışan insanların, bizzat kendi elleriyle ve emekleriyle başaracakları, kendilerinden başka kimsenin efendi olmadığı, sadece kendilerinin efendi olacağı hakiki bir sosyal devrimi öngörür.

4 Ekim 1990

KADINLAR KARARNAMELERE SIĞACAK MI?

Şener Macit

Bilindiği gibi 80'lerden sonra Türkiye'de de kadınlar (Feministler) geleneksel kadın tipinin dışına çıkmaya, hak aramaya, emeklerine, kimliklerine, bedenlerine sahip çıkmaya başladılar. Feminist politikanın etkisiyle 85'lerden sonra, ağırlıklı sosyalist eğilimli kadınlar ve kendilerini politik olarak henüz tanımlamayan kadın grupları, dernekleri ve evleri kurulmaya başlandı. İstanbul, Ankara, İzmir, Adana gibi şehirlerde kendi kurtuluşları için mücadele eden, farklı politik eğilimli de olsa somut işlerde koordineli çalışan, bir araya gelen, kampanyalar düzenleyen ve kendi içinde tartışmaya başlayan platformlar oluştu ve kadınlar kendi sözlerini birlikte söylemeye başladılar. Oysa ki kadınların tüm bu sahip çıkmak istedikleri şeylerin sahipleri vardı ve bu eğilimlere, karşı çıkışlara razı olunamazdı. Kadınlar "Bencilik" etmemeliydiler çünkü Onların Kutsal Aileleri vardı, kocaları ve çocukları!....

Hazır ülkemizde her hak arayan kesimin haklarını kısıtlamak için kararname çıkarma alışkanlığı varken, 2 tane de kadınlara çıkarılsın ve çıkarıldı da.. Bunlar:

1- "Kadının statüsü ve sorunları Başkanlığı"

2-" Aile ARAŞTIRMA Kurumu"

1- Kararname incelendiğinde, Öz Amaç: Resmi, güdümlü kadın organizasyonları kurarak kadınları yönlendirmek. Onları (İlk taslakta MİLLİ GÖRÜŞ le uyumlu kılmak) milli geleneklerle uyumlaştırmak, gönüllü dernek ve kuruluşların yurt dışı koordinasyonlarını sağlamak (Biz beceremeyiz de) kadınları eğitmek, yönetmek, yönlendirmek mek... mak.. devam ediyor.

2. Kararname ise ülkemizde yaşayan insanların yani Kadın ve Erkeklerin ancak AİLE kurumu içinde birlikte var olabileceklerini meşrulaştırıyor. Bu kararnameleri çıkaran zihniyet, ki bu Erkek Egemen bir zihniyet,

Kadınlık bilincinin önünü tıkamayı, onu bulandırmayı, etkisizleştirmeyi planlıyor. Bu kararnamelerle gelişmeye başlayan bağımsız KADIN girişim, grup, çevre ve organizasyonlarının önü kesilmeye çalışılıyor. Kararnameciler, her iki kararnameyi de gerekçelendirirken Toplumun Geleceğini ve ahlakını korumak tezini öne sürüyorlar.

KADIN BAKIŞ AÇISINDAN ...

Örneklersek

Komisyon Raporundan: Aileyi güçlendirmek gerekliliğine dikkat çekilirken aşağıdaki tesbit yapılıyor.

-Ailenin çözülmeye yüz tutmasıyla birlikte, Toplumda ahlakın deforme olduğunu söylüyor ve bunu DPT rakkamlarıyla ıspata çalışıyor.

DPT raporu 80 itibariyle evlenme ve boşanma oranları

İsveçte her 1000 evlilikten 450 si boşanıyor

SSCB'de	"	358
İngiltere'de	"	320
Türkiye'de	"	1,7

Kendi ifadeleri ile 1,7lik boşanma oranı ile toplumumuzun ahlaki değerleri deforme oluyorsa Avrupa'yı varın siz düşünün.

Rakkamlardan anlaşılacağı gibi 1,7lik boşanma oranının Ahlakın çöküşünün asla gerekçesi değil, gerekçeler bana göre çok başka ancak yazının konusu olmadığı için değinmeyeceğim.

Alıntılara devam ediyoruz.

-Ailenin Reisi Erkektir. Çocuklar ona bağlıdır. (Çocukları erkekler annelerinin evinden getirdikleri için olsa gerek) Velayet hakkı ve konutu belirleme hakkı Reise aittir. (kadınlar aksesuardır demeyi unutmuşlar)

-Toplumumuzda kadının çalışmaya başlamasıyla, aile olumsuz etkileniyor. kadın para kazanmaya başlayınca kocaya karşı tavır alıyor. Tabii ki bu da AİLE birliğini bozuyor. Öyleyse çalışmasınlar!...

Tüm bu okuduklarınız size komik ve hafif gelebilir, hatta abarttığımı düşünebilirsiniz. Lütfen Kararnameleri, Aile şurası toplantı tutanaklarını, Komisyon raporlarını okuyun.

Bu kararnameler şu anda yürürlükte ve önümüzdeki günlerde meclisten geçerek yasa niteliğine kavuşacaklar. Belki mevcut kadın gücümüz bu kararnamelerin çıkışını engellemeye yetmeyecek ama tepkisiz asla kalmayacağız.

Çeşitli kesimlerden Feminist, Marksist Feminist, Sosyalist Feminist, Kemalist Feminist, Liberal ve Radikal kadınlar birlikte tepki göstermek gerekliliğinde ortaklaştılar.

Kararnamelere yönelik eylemliliklerimiz sürecek.

Tüm kadınları dayanışmaya
Herkesi desteğe çağırıyoruz..

Arkadaşlar Merhaba

Merkez Koordinasyon Bürosundan iki kadın arkadaşın teklifiyle, İstanbul'da bir gurup -20 civarında- kadın biraraya geldik ve;

-Parti kadın çalışmasından ne anlıyoruz?

-Partinin kadın çalışmasını? Kadınların partide aktif görev almalarını, bunun önkoşulları nelerdir?

-Nasıl bir parti?

-Pozitif ayrımcılık, Kota ve benzeri konularda beş toplantı yaptık. Genellikle düşüncelerimiz ortaklaştı, ama farklı düşünen arkadaşlarımız da vardı.

Bu toplantıların sonucunda Program ve Tüzük önerilerimizi hazırladık ve aşağıda tartışmaya sunuyoruz.

Ayrıca parti içinde kadınlara karşı ayrımcılığı önleme ve pozitif ayrımcılığı izleme amacıyla "Pozitif Ayrımcılığı İzleme Gurubu" kurmaya karar verdik.

Bu önerimizi 16.9.1990 tarihinde Mülkiyeliler Birliğinde toplanan Hazırlık Kurulunun gündemine getirip, bu kurulca, gurubumuzun tanınmasını istedik.

Yapılan oylama sonucu grubumuzun tanınması onaylandı.

Sevgiler.
Canan Toksöz

Program Önerilerimiz:

1- Giriş (Toplumun tanımlanması) bölümünde;
"... Erkek egemen cinsiyetçi bir toplumdur." ibaresinin girmesi.

2- Parti "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi" ni geliştirmeyi ve yaşama geçirmeyi hedefler.

3- Erkeklerle kadınlar arasında tam bir eşitliğin gerçekleşmesi için geleneksel işbölümünün ortadan kaldırılması doğrultusunda mücadele eder.

4- Cinsiyetçiliği ve kadın ezilmişliğini yeniden üreten en önemli kurum ailedir. Ailenin demokratikleşmesi ve aile içinde kadına yönelik her türlü şiddetin dışlanması için mücadele eder ve tek biçim olarak evlilik kurumunun dayatılmasını reddeder. (Tek biçim olarak kurumun dayatılmasından; insanların birlikte yaşama biçimlerini özgürce seçme hakkının olmaması, yasalarla ve diğer toplumsal baskılarla tek birliktelik biçiminin evlilik olarak dayatılmasını anlıyoruz.)

5- Devletin özel yaşama her türlü müdahalesi dışlanmalıdır.

6- Toplumsal geleneklerdeki ve bütün hukuk normlarındaki çifte ahlâk anlayışı ve cinsiyetçiliği reddeder ve bu uğurda mücadele eder.

7- Kadınların çalışma yaşamına katılması ve ekonomik bağımsızlıklarının böylece sağlanmasının önkoşullarının yaratılması için mücadele eder.

8- Toplumun her alanında kadınlara pozitif ayrımcılık için mücadele eder ve bunun için mücadele eden tüm kadın çevre ve akımlarını destekler.

(Öneri maddelerimiz programda ilgili bölümlere yerleştirilmesinin uygun olacağını düşünüyoruz.)

Tüzük Önerilerimiz:

1- Aile içi şiddet kullanımı, şikâyete bağlı olarak, parti suçu sayılır.

2- Parti içinde kadınlara karşı ayrımcılığı önleme ve pozitif ayrımcılığı izleme ve gerektiğinde müdahale etmeye, kadın üyelerin gönüllü katılımıyla oluşturulan 'Pozitif ayrımcılığı İzleme Grubu" yetkilidir. Bu gurup Partinin tüm yönetim ve yürütme kademelerine uygun gördüğü sayıda (seçim yaparak) asil üye gönderir.

Ayrıca bu gurup ayrımcı bir uygulama olan, parti içinde ayrı kadın örgütlenmesini hedefleyen kadın komisyonlarının kurulmasını engellemek için yönetim organlarına uyarıda bulunur. Bu gurup parti içinde ayrı bir kadın örgütlenmesi anlamında kesinlikle algılanmamalıdır.

3-KOTA

Partinin bütün yönetim ve yürütme organlarına %50 hedef olmak üzere en az % 15 oranında kadın kotası uygulanmalıdır.

Kota sayısı kadar kadın bulamayan hiç bir yönetim ve yürütme organı kurulmamalıdır.

KADINLAR HAYIR DİYOR

Biz aşağıda imzası bulunan kadınlar; hükümet kararnameleriyle alelacele gündeme getirilen **"Aile Araştırma Kurumu"** ve **"Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı"** girişimlerini protesto ediyoruz. Çünkü bu kararnameler, kadının ev dışında çalışmasının ve değişen geleneksel rolünün **"Müslüman -Türk"** aile yapısını bozduğu, kadının kocasını dinlemez olduğu gerekçesiyle; **"milli kültür, milli görüş"** doğrultusunda aileyi güçlendirmek amacıyla hazırlandı.

Çünkü bu kararnameler; biz kadınları tümüyle eve kapatmayı, zaten eşitsiz olan durumumuzu tam anlamıyla kölelik haline getirmeyi, kadının ve ailenin durumunu bugünkü konumundan daha da geriye çekmeyi, bağımsız kadın hareketini, kadın dernek ve kuruluşlarını **"milli görüş"** doğrultusunda denetlemeyi ve sonunda tümüyle yok etmeyi amaçlıyor. Bizler; cinsiyetçi, ırkçı ve anti-laik bir anlayışla kaleme alınan ve dolayısıyla **Anayasa**'nın temeli ilkelerine, **Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi**'ne aykırı olan bu kararnameler, Meclis'in onayıyla yasa haline gelmeden önce, tüm kadınları ve konuya duyarlı tüm kişi ve kuruluşları dayanışmaya çağırıyoruz.

"BİRLİK"in notu: Birçok kadının imzasıyla yapılan yukarıdaki çağrıya uyarak bu sayımızda iki yazı yayınlıyoruz. Önümüzdeki sayıda bu konuya daha fazla ve ayrıntılı yer vermek istiyoruz. Bu konuda duyarlı olan başta kadınlar, tüm çevrelerden görüşlerini bildirmelerini diliyoruz.

GENÇLİK PARTİNİN NERESİNDE ?

Cevat Turan

Öğrenci gençliğin ülkenin yönetilmesi konusunda düşüncelerini özgürce ifade edebileceği bir siyasi partiye üye olabilmesinin önündeki yasal engellerin kaldırılması için parti çalışmalı, gençlik bürosu Türkiye çapında gençlik konferansları, kültürel, entellektüel ve sanatsal etkenlikler, organizasyonlar düzenleyere18k, her kesimden genç insanın katılımını sağlayabilecek çalışmalar yapabilmelidir.

Biraz karmaşık ve her girişimcinin kendince yorumladığı, oluşturulmakta olan parti modelinin çerçeveleri, program çalışmaları ile biraz belirlenmeye başladı gibi. Çerçevenin içini doldururken yeniden tartışılması gereken gençlik ve gençliğin parti içindeki konumlanışına dair, her hangi bir politik belirlenimi tartışmasınıda göremiyoruz. Denilebilirki yeni anlayış gereği gençlik politikasının oluşturulmasını gençler belirlemelidir. Bizim 1. Kurultayda altını çizerek "gençlerin kendi politikalarını yerel insiyatifler den "tartışma platformları" ile aşağıdan yukarıya doğru tartışmaları ve partinin bütün organlarında görev alabilecek, seçme seçilme haklarına sahip olabilecek ve hatta partinin gençleşmesi için, gençlere öncelik tanınması gerektiğini vurguladık. Fakat hazırlık kurulunun program ve tüzük komisyonlarının oluşturulması toplantısında, merkezi anlamda gençlik politikasının oluşturulmasını takip edecek, örgütleyecek gençlerin program komisyonuna girmesi için çaba gösterdik. Ne yazık ki hazırlık kurulunca tanınmayan ve popüleritesi olmayan bir gencin program komisyonuna girebilmesi mümkün olmadı. Seçilme hakkı vardı fakat bu doğal gibi görünen anti-demokratik bir yöntemle geçiştirildi. Sonuç, 95 soruluk anket formunun küçücük bir yerine sıkıştırılmış gençlikle ilgili bir paragraf. Sanıyorum daha sonra gençlikle ilgili sorular soran bir anket daha çıkartıldı fakat derli toplu Türkiye genelinden elde edilmiş bir gençlik politikası belirlenemedi. Bunlar eleştirilmesi ve gençlik konusunda "yetkili mercilerin" daha çok duyarlı hale getirilmeleri ya da bir şekilde duyarlı kılınmaları için söylenmesi gerekenler gibi geliyor bana.

Elbetteki Birlik Partisinin de bütün Dünya sosyalist ve diğer Partilerde olduğu gibi bir gençlik politikası olmalıdır. Bu gençlik Politikasının oluşturulmuş yöntemi yukarıda söylediklerim türünden farklı tarzlarda olabilir. Bu konuda en büyük sorunlarımızdan biri birlik partisinde gençliğin bir potansiyel güç olarak neden olmadığıdır. Gerçi gençlik politikası belli olmayan bir parti oluşumunun gençlik çalışmasıda sınırlıdır. Ama en azından Birlik partisinde yer alan önceki siyasi parti ve çevrelerin, politik zeminde duran gençleri bile bu süreçlere başlıca yaklaşıyorlar ve yer almıyorlar. Birlik öncesi partile-

rin gençlik konusundaki özgün örgütlenme arayışlarının yarattığı muğlaklıklar ve gençlik çalışmalarına müdahaleci, merkezi yaklaşımlar gençlere aşılması gereken ve ancak pratik süreçlerle aşılabileceğine inandığım bir güven bunalımın alışmasına neden olmuştur. Tabii bu özgün gençlik çalışması arayışları döneminde partili olmayan ve doğal olarak politikleşmemiş bir gençlik potansiyeli vardır. Çeşitli nedenlerle çözülen bu gençlik çalışmalarından geriye ancak politik ve örgütsel hattını belirlemiş sınırlı bir genç kadrolar kalmıştır. Şu an önümüzde kuruluşu genç fakat kadroları yaşlı olan partimizin gençleşmesi taze kanla damarlarının dolması ve aktivitesinin artması için gençlik çalışmasına bir an evvel başlaması kaçınılmazdır.

Yeni öğretim yılı döneminde öğrenci ve Üniversiteler konusunda özerk, akademik ve demokratik üniversite talebinin ötesinde neler söylenebilir? doğrusu bunu üniversiteli arkadaşlar yaşadıkları için, onların yaşayarak yazmaları, sorunların çözümünün ifade edilmesinde daha bir gerçekçi olmasına neden olacaktır. Merkezi anlamda bir gençlik bürosu oluşturulmalıdır ve Türkiye genelindeki bütün il insiyatiflerinde de bu gençlik büroları yaygınlaştırılmalıdır. Fakat burada hemen şu akla geliyor. Bu gençlik politikasını üniversite derneklerinde, işçi gençlik sendikalarda, diğer kesimler ise kendi birimlerinde partinin gençlik politikasının yaşam bulmasını sağlamalıdırlar. Öğrenci gençliğin ülkenin yönetilmesi konusunda düşüncelerini özgürce ifade edebileceği bir siyasi partiye üye olabilmesinin önündeki yasal engellerin kaldırılması için parti çalışmalı, gençlik bürosu Türkiye çapında gençlik konferansları, kültürel, entellektüel ve sanatsal etkenlikler, organizasyonlar düzenleyerek, her kesimden genç insanın katılımını sağlayabilecek çalışmalar yapabilmelidir. Gençlik bürosunun çalışma programına müdahale edilmemeli fakat partinin kimliğini ve karakterini zedeleyecek çalışma biçimlerinden de kaçınılmalıdır. Parti gençlik çalışmasını bir yedek güç, bir rezerv olarak görme anlayışından kesinlikle vaz geçmeli, genç partililerin yanlışları aşağılanmadan ve küçümsenmeden hoşgörü ortamı içinde çözümlenmesine yardımcı olunmalıdır.

Partinin gençlik politikasının ana hatlarından biri de, gençliğin Türkiye genelinde kurulsallaşabilecek bir bağımsız, özerk gençlik hareketinin oluşmasına her türlü katkıda bulunması ve bu katkılarının karşılığını onu kullanma amaçlarından kendisini uzak tutması olmalıdır. Parti, gençliğe kendisini dayatmacı bir şekilde kabul ettirmek yerine, yaşam içindeki doğru politik, pratik ve ideolojik doğrularıyla kabul ettirmeli, gençliğin her türlü sorunları karşısında duyargalarını açık tutmalıdır. İşte o zaman ancak gerçek anlamda "gençlik gelecektir" sözü soyut bir slogan olmaktan çıkacak, elle tutulabilir bir nesnelliğe bürünebilecektir.

PARTİ-PARTİLİ GENÇLİK-GENÇLİK

Uğur Yüzbaşıoğlu

Nasıl bir parti sorusuna verilen yanıtla birlikte gençliğin parti içinde yer alımı, gençliğe bakış sorunları çözümlenebilir. Kendi alanımızdan kalkış ile gençliğin parti konusundaki beklentisini formüle ederek, gençlik parti ilişkisini irdelemeye çalışacağız.

Parti anlayışının ve varlığının sorgulandığı bir dönemden geçerken, toplumsal kesimlerin parti içinde yer alımı, partinin bu kesimlerle bağı, politik ve teknik sorunlar olarak politik bir sorun, toplumsal müdahaleye uygun bir tarzda düzenlenmesi açısından teknik bir sorundur. Parti en genel anlamıyla, toplumsal örgütlenmeler içinde özel bir örgütlülük olarak, politika yapmanın, erk odaklarını değiştirmenin, değişimin bütünsel olarak nabzını tutabilme aracı olarak gözüküyor. Toplumda insanların kendini ifade edebileceği çok sayıda örgütün arasında, özelleşmiş bir alan olarak parti tüm bu alan ve görüşlerin siyasal anlamdaki sentezini oluşturuyor. Diğer bir deyişle, özellikle sosyal bilimlerdeki gelişmelerin, çağın ürettiği yeni değerlerin siyasal alana özgü bir üst düzey de sentezi için vardır. Şüphesiz partinin temel analiz birimi, toplumsal etkinliğin içindeki insan-birey-dir. Herşey temel analiz biriminden kalkarak başlar, karşılıklı etkileşimleri görerek, olguların içinden eğilimleri görebilme çabasına ulaşır. İnsanın özgürleşmesi-çağdaş kölelikten kurtulması- çabasında etkinliğini her durakta dönemeçte tarifleyebilmek, tasarım dünyasını genişletebilmek, nesnelliği sorgulayıp değiştirirken değişebilmek için politik etkinliğe ihtiyacı vardır. Politik etkinliği gerçekleştirme aracı olarak bugün karşımıza parti çıkıyor. Araçların da çağa uygun olarak yenilenmesi, yeniden tanımlanması yada tanım dışı eğilimlerin araştırılması şüphesiz ki değişim içinde yakalanmasıyla olanaklı. Nesnelliğe teslim olmadan ama gereksinimleri anlamaya çalışarak, değişimin nasıl başlıyabileceğini sezmeye çalışarak örgütlenme istemine yanıt verilebilir. Siyasal partilerin gereksinim olduğu, beklentilere uygun bir parti arayışının hala varolduğu toplumlar da, beklentinin değişimi ancak varolan yapıların bütünsel olarak iflası ile söz konusu ki bu pek yaşanmadı ülkemizde. Siyasal partiler hala alanlarının tek belirleyicisi durumundalar.

Parti gereksinimini böyle formüle ettikten sonra, iç ilişkilerin düzenlenmesine gelebiliriz. Gençlik döneminin bakış açısıyla değerlendirmeye çalışacağız. Dinamik, üretken, yaratıcı, buyrukçu olmayan, bürokrat olmayan, gelişimi tek tipleştirmeyen, toplumdaki çok sesliliği taşıyan, bireyin boğulmadan var olacağı bir parti, gençlik için çekici olabilir. İlişkilerin bürokratik prosedürlerle düzenlemelere bağlı olduğu, tabiyet ilişkisinin kadiri mutlak ilişki biçimi olarak kabul edildiği, toplumsal sınırlamalara yeni sınırlamalar ekliyerek sürdürüldüğü bir parti değil. Gençliği her dönem var olan bitmez tükenmez bir arayış dönemi olarak görüyorsak, "genç parti" olmanın gençlik ile bağlanmanın yolu buradan geçiyor. Yeniye açık olma ve her daim yenilenebilme yetisi gençliğe özgü bir durum ise parti her açıdan ihtiyarlamamak için gençlerden öğrenmeyi bilmelidir.

Gençlik parti ilişkisinde tanımlama yapmaya çalışırken, herhalde gençliği anlayarak yola çıkmalıyız. Yaşsal bir kategori olmasının dışında, çağın etkisiyle de açıkladığımızda, bilimsel gelişmenin, iletişimin, çok sesliliğin, açıklığın yoğurduğu, baskılar ve başkaldırının düzenlediği, kendini anlama çabasının, insanı anlama ve özgürleşme çabası olarak sürdüğü, binlerce ilgi, algı alanının için de varolmaya çalışan bir gençlik ile karşı karşıyayazı. Arayış sadece gençlik dönemini değil, dünyanın durumunu anlatan sihirli bir sözcük. Dünya yeni bir arayış dalgasıyla sarsılıyor. Tamda gençlik psikolojisinin bir yanını anlatan bu sözcük çağın tanımlanmasında denk düşüyor. Bilgiye ulaşmanın bu kadar olay, birikimin bu kadar yüksek olduğu bir noktada, yeni bir doruğa yükselişin eşiğindeyiz.Tam da bir "gençleşme çağına" giriyoruz. Eski olan herşey sorgulanıyor, siyasal ilişkiler yenileniyor, dünya kendi ürettiği yok edici tehlikelerin farkına varıyor, tabular yıkılıyor. Gençlik tüm bu yenilenme arayışlarının merkezine oturacaktır, çünkü gençlik yenilenmenin kendisidir. Burada karşımıza bir tarz sorunu çıkıyor. Parti gençliğe ilişkin birşey söylemeden önce gençleşmeyi sağlamalı. Her türlü yeniliğe açık, arayışın bitmez tükenmez bir uğraş olduğunu bilerek, kavrayarak, her somut durumda, her yeni analiz düzeyinde değişime hazır, öğrenmeye hevesli,

tutuklu, heyecanlı bir parti... Fikirler ve tasarımlar etrafında herkesin kendini işlevlendirebildiği ve çalıştığı grup içinde kendi tanımlamasına uygun kabul görebildiği, başkaldırının partisi.

Gençliğin parti içinde ve dışında yer alımı ayrı ayrı sorunlar olarak karşımıza çıkıyor. Bu yazıda ağırlıklı olarak parti içinde yer alımı bizi ilgilendiriyor.

Gençlik partinin geleneksel anlayışlara uygun olarak, toplumdaki konumlanışının içerdeki ifadesi anlamında -yardımcı- yedek gücü değildir. Kendi gelişmişlik düzeyine uygun olarak ve bunun dışında hiçbir sınırlamayı tanımıyarak toplumdaki rolüne sahip çıkıyorsa partideki rolüne de sahip çıkacaktır. Politik sürece her boyutu ile katılmak, katılımın yolunu açmak anlayışı bizi kimi işleri hep gençler yapar, kimilerini de daha birikimli unsurlar yapar anlayışını bir yana koymayı ve gençliğin parti içinde hak ettiği yeri almasına götürüyor. Gençliğin de bu konuda söylecek sözü olmalıdır ki istemler nesnel temellerini bulsun.

Parti gençlik ilişkisinde, eskiyen nedir? Hâlâ komünist ya da başka bir niteleme ile kimi yerlerdeki gençlik örgütlenmelerinin var olma nedeni nedir?

İnsanlığın gelişiminde sınıf savaşının belirli bir döneminde gençlik alanına ilişkin bir örgütlülük anlayışının, gençliğin bu günkü gelişimine yanıt veremiyeceği öngörüsüdür. Komünist gençlik örgütlenmeleri, örgütlülüğün olmadığı dönemlerde ortaya çıkmıştır. Gereksinimlerin farklılaştığı, bilgiye ulaşmanın kolaylaştığı koşullarda gençlik eski tarzlara ilgi duymuyor. En önemlisi de katılımın her düzeyde geliştirilmeye çalıştığı bir durumda gençliğin ikinci elden parti sürecine katılmak istemiyeceğini anlamaktır. Değişimin merkezinde olmak demek katılımın merkezinde olmak, partinin merkezinde olmak anlamına geliyor. Yasal sınırlamaların ötesinde görüş alışverişinin yolunun açılabilmesi konunun merkezindeki sorundur. Bu yol açılabildiğinde gençlik kendini ifade edebilecek, iletişimin ara kademeleri ortadan kalkacaktır.

Kültürel etkinliğin, insan gelişiminin merkezine oturduğu bir dönemde, aydın sanatçı, özelleşmiş kurumlar dışında kalan dar grupçuklarını ilkel girişimlerle, gençlik için ilgi odağı olmaları mümkün değildir. Bilgi birikiminin çeşitlendiği bir çağda ailenin gelişimini hâlâ Morgan'dan kalkarak açıklayan, tek bakış açılı anlayış gençlik içinde saygınlık kazanmıyor. Dönemin arayışına yanıt veremiyor. Ve bu yanıtsızlık döneminde gençlik içinde tek tip politik uğraşlar kimilerinin gençliği bitene dek sürüyor. Parti toplumsal gelişmenin katalizörü, yasal alandaki kendince bir sentezi olabildiği oranda, gençlik alanına katkısı da, düşünsel zenginliğinde ve politik birikiminde ortaya çıkacaktır. Gençliğin çözmesi gereken temel politik sorunları formüle edebilmek, gençlik adına işler yapmaktan çok daha etkili ve önemlidir. Parti ile gençlik arasındaki bağ burada başlamaktadır. Gençlik hareketlerinin gereksinmesi öğreticilikten çok, biri kime dayalı politik görüştür. Gençlik bu politik görüşleri kendi politik konumlanışına göre sentezliyecektir. Partili gençlerin rolü burada ortaya çıkıyor. Somut argümanların partinin önüne koyulması ve gençliğin arayışına uygun temel politik sorunun formüle edilmesi. Görüş geliştirme ve bunun yaşamdaki karşılıklarını arama merkezi olan parti, gençliği olabildiğince çok aydınlatma faaliyetiyle, günlük somut sorunlarına açılımlar getirerek, gençlik hareketine, partili gençlerin katılmasını sağlıyacaktır.

Partili gençlerin gençlik içinde bulunmasının anlamı; bilinçli bir faaliyet ile hareketin içinde, gençce bir tarzda, politik süreçlerde çözümleyici bir görüş olabilmek, kararlı, ve iddialı bir şekilde tezlerini savunurken değişime de açık olabilecek, sonuç alıcı hedefleri hareketin önüne koyabilmek, her yeni kuşağın ayni hatalara düşmesinin yolunu kapatmaya çalışmak, birikimin taşıyıcısı olmak, fikir zenginliklerini tüm harekete yaymaya çalışmak.

Gençlik alanındaki tartışmanın sanırım daha başındayız. Düşündüğümüz gibi bir parti, düşündüğümüz gibi bir partili gençlik ve düşündüğümüz gibi bir gençlik hareketine katılmak istiyorsak yola, sözümüzü söyleyerek çıkmalıyız.

KISA KISA...

-Gaziantep Üniversitesinde not ortalaması tutmadığı için okuldan atılan 547 öğrencinin durumunu kamuoyuna iletmek için açlık grevi başlatıldı.

- Üniversitedeki resmi açılışı protesto eden İYÖDER (İst. Yük. Öğ. Gençliği ile Dyn. Der.) üyesi bir grub genç Yıldız Üniversitesinde ayrı bir "Açılış Şenliği" düzenlediler.

Üniversitelerde kayıt sırasında verilen ve paraklı öğretime geçişin ilk uygulaması olarak kabul edilen çekleri de yakan öğrenciler, diğer arkadaşlarını bu çekleri almamaya çağırdılar.

-Meclis Başkanı Kaya ERDEM, Milli Eğitimin her kademesinde gençlere demokrasi eğitiminin verilmesi gerektiğini söyledi.

-Ankara Üniversitesi öğrencilerinin, öğretim yılının başlaması nedeniyle düzenledikleri alternatif açılışa polisin müdahalesi üzerine olaylar çıktı. Bir polis, bir öğrenci yaralandı. 11. öğrenci göz altına alındı.

Olaylardan sonra bazı derneklerde arama yapan polis Ankara Yüksek Öğrenim Öğrencileriyle Dayanışma Derneği (AYÖDER) Başkanı Ufuk GÜRBÜZ'ü gözaltına aldı.

-Hacettepe Üniversitesinde öğrenci derneği tarafından düzenlenen alternatif açılış töreninde öğrenciler türküler söyleyip özerk üniversite istemlerini dile getirdiler.

- Öğretim Üyeleri Derneği Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Tahir Hatipoğlu "Üniversiteler tükenişinin son noktasına gelmiştir." dedi.

ÇİZİK

Murat KÜRÜZ

Av. Ergin Cinmen

141-142 DOSYASI ARTIK MECLİSE GETİRİLMELİDİR

Halen cezaevlerinde bulunan 22 gazeteci toplam 2334 yıllık cezalarını çekiyorlar. Suçları "düşüncelerini açıklamak", hatta bazıları için "başkalarının düşüncelerinin açıklanmasına" neden olmak. Komünizm propogandası yapmak. Bir derginin sorumlu yazı işleri müdürü olmak.

Acaba yalnızca onlar mı ceza çekiyorlar? Bir ülkenin hapishanesinde düşünceleri nedeniyle bulunan insanlardan o ülkede yaşayan tüm insanlar, kurumlar ve kuruluşlar topyekün sorumludur. Bırakalım komünistliği, sosyalistliği, hatta demokratlığı, yüreğinde birazcık insan sevgisi taşıyan herkesin onların cezaevlerinden yatmasından azap duymaları doğaldır. Yani onlar cezaevlerinde biz ise duvarların dışında...

Türkiye çelişkiler ülkesi. KUTLU-SARGIN Türkiye Birleşik Komünist partisini kurdu. Ankara'nın, İstanbul'un göbeğinde binalar... Binaların cepheye bakan yanlarında afişler. Afişlerin üzerinde Türkiye Birleşik Komünist partisi yazıyor... Komünist propogandası yapanlar ise 2334 yıllarını tamamlamak için hapishanelerde...

Siyasi iktidarın gerçek başı Turgut ÖZAL, Avrupalılaşmalıyız, Düşünce özgür olmalı diyor... Adalet Bakanı 141, 142. maddeler değiştirilmek üzere Bakanlar Kurulunda bekliyor diyor. Kimse 141 ve 142. maddeler "bu haliyle kalsın" demiyor. Ama TKP'nin bir zamanlardaki tüm eylemlerinden sorumlu olan KUTLU dışarda özgürce siyasi faaliyet gösterirken, aynı partinin üyeleri halen cezaevlerinde bulunuyor.

Bilim-kurgu gibi birşey... İşte ülkemiz siyasilerinin adalet anlayışı bu... Güzelim adalet tanrıçası bu haliyle ülkemizde gözü gerçekten kör, tesadüfen yakaladığını acımasız bir şekilde boğan, öldüren bir cadolaza dönüştürülmüş.

Bugün 141 ve 142. maddelerden tutuklu insan bilebildiğimiz kadarıyla yok. Cezaevlerinde 141 ve 142. maddelerden yatanların tümü hükümlü. KUTLU-SARGIN'da, Doğu PERİNÇEK'te, 141, 142. maddelerin değiştirilmek üzere halen Bakanlar Kurulunda bulunması gerekçesiyle tahliye edildiler. Tabiki, böyle bir gerekçe hükümler açısından söz konusu bulunmamakta...

Yani tutukluya 141 ve 142. maddelerden tahliye, ama daha önce 12 Eylül'ün hışmına uğrayıp kesin mahkumiyet hükmü alanlar cezaevlerinde... Bu büyük haksızlığın altından nasıl kalkılabilecek? Bir genel af düşünülüyor. Evet bu yalnızca 141, 142 mağdurlarını hapishanelerden çıkarmayacak, 12 Eylül'ün adli hatayla malül haksız kararlarını da ortadan kaldıracak. Bu sefer de karşımıza 12 Eylül faşizminin Anayasası çıkarılıyor. Bu Anayasanın 14 ve 87. maddelerine göre politik içerikli suçlarla ilgili "af" kanunu çıkarma yasağı var. Aslında bu yasağa rağmen de af çıkarılabilir ama, bu yola da gidilemiyor. Anayasa değişikliği yapılabilir ama nedense bu yola da gidilemiyor.

O zaman acilen yapılması gereken tek şey var. Bakanlar Kurulu gündeminde bulunan 141 ve 142. maddelerle ilgili değişikliğin hemen yapılması. Bir yıla yakın bir süredir bakanlar kurulunun tozlu raflarında bulunan 141, 142 dosyası artık indirilmeli, Meclise getirilmelidir. Yoksa bu ayıpla daha fazla yaşayabilmek mümkün değil.

İÇEL MİLLETVEKİLİ EKİN DİKMEN "YUMUŞAMA VE BARIŞI BÖYLE Mİ SAĞLAYACAĞIZ?"

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Yürütme Kurulu üyesi, İçel milletvekili Ekin Dikmen, TCK'nın 141,142 ve 163'üncü maddelerini meclis gündemine getirdi. Ekin Dikmen mecliste yaptığı gündem dışı konuşmada, TCK'nın sözkonusu maddeleri kalkmadan Türkiye'de demokratikleşmenin gerçekleşemeyeceğini, topluAm demokratik hale getirilmeden dikta heveslilerinin sonunun gelmeyeceğini söyledi.

Ekin Dikmen konuşmasında "Anayasa Mahkemesi, TBKP'nin kurulamayacağına karar verirse, TBKP'nin Genel Başkanı Sayın Nihat Sargın ile Genel Sekreteri Haydar Kutlu ve tüm kurucularını tutuklattırıp cezaevine mi atacağız?" dedi.

Ekin Dikmen Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzaladığını hatırlattıktan sonra şunları vurguladı:

"Ülkemizin Doğu ve Güneydoğusu'nda uygulanan çağdışı uygulamalar sonucunda, ortaya çıkan insan hakları ihlalleri dev boyutlara ulaşmıştır. Bu sözleşmenin ilgili maddesiyle insan hakları askıya alınmak istenmektedir. Ülkemizde yumuşama ve barış böyle mi sağlanacaktır?"

İçel milletvekili Dikmen konuşmasında savaş tehlikesine de dikkat çekerek şöyle konuştu: "Savaş olasılığı bile şimdiden sınırlı olan temel hak ve özgürlükleri tehlikeye sokmuş,grevlerin yasaklanmasına, basın ve haber alma özgürlüğünün saldırıya uğramasına ve peşpeşe zam paketlerinin gelmesine neden olmuştur.Bu savaşa karşı çıkmak herşeyden önce insanlık görevidir.Çünkü bu savaş emperyalist çıkarlar uğruna Ortadoğu halklarını birbirine kırdırmak demektir, bu savaş sömürü ve yoksulluk demektir, bu savaş baskı ve işkencenin artması demektir, bu savaş ABD çıkarları uğruna kan ve gözyaşı demektir. Böyle bir savaşa hayır diyoruz ve tüm insanları savaşa karşı çıkmaya çağırıyoruz."

Tektaş Ağaoğlu

TOPLUMSAL DİNAMİZM... NEREYE ?

Bugün pazar ekonomisi geçerliliğini koruyorsa ve daha da koruyacağını gösteriyorsa, pazarın içerdiği insan anlayışı ve insan-ilişkileri pratiği de özünde hiç değişmeksizin varlığını sürdürüyor. Ama tarihsel gerekçesini yitirmiş olarak, metropol ülkeler emperyalizminin, neo-kolonyalizmin, ya da Krasin tezlerindeki tabirle "Yeni tutuculuğun", iradî müdahalesi sayesinde sürdürüyor.

Türkiye hiç de yabana atılır bir ülke değil. Dünyanın her bakımdan ilginç bir yöresinde altmış milyon insan yaşıyor. Toprakları olağanüstü olmasa da hatırı sayılır doğal zenginliklere sahip. Son kırk yıldan beri de olağanüstü bir değişim geçiriyor. Bu değişimde insan faktörü önemlidir. Anadolu insanı ne kadar Müslüman ve ne kadar Doğulu da olsa değişime direnç göstermeyen bir karaktere sahip. Değişimle ve değişenle birlikte yürümeye hazır ve istekli.Makineyi, çağdaş teknolojiyi seviyor. teoride olmasa da pratiğe uygulanmasında bilime saygılıdır. Öğrenmeye, öğrendikleriyle günlük hayatını değiştirmeye heveslidir. Her yerde, her zaman okula, öğretmene ve doktora, hastaneye talebi var. Son on yılların maddî hayat koşullarında yarattığı hızlı ve kapsamlı değişimin olumlu yanlarından nasibini almaktan, olumsuzluklarını aşmak için gayret göstermekten geri durmamıştır. Kıtkanaat geçinmeyi kendine felsefe edinmemiştir; tüketime elindeki imkanların da ötesinde katılmakta kararlı ve ısrarlıdır.Demokrasiye, özgürlüğe sahip çıkmakta fazla hareketli olmayışının nedenleri üzerine farklı görüşler ileri sürülebilir, ama Türkiye insanının, Kürdüyle, Türküyle, hiç de miskin karakterli olmadığı gözler önündedir. Ülkede yaşanan değişimin ortaya saldığı dinamizm büyük ölçüde ülke insanının bu hasletlerinin ürünüdür.

Bu arada altmış milyon nüfusun muazzam çoğunluğunu nerdeyse kırk yaşının altında gençlerin oluşturması, ülkenin geleceğini belirleyecek süreçlerin yönü ve niteliği açısından üzerine sorumlulukla eğilmemiz gereken en önemli olgudur. Bu büyük kitle, sözkonusu dinamizmin yakın geçmişten bugüne ve yarına taşıyıcısıdır. Çok büyük çoğunluğunu fiilî ve potansiyel işçiler, emekçiler, ücretli çalışanlar oluşturuyor.

Bu dinamizm nereye taşınıyor? Kimlerin çarkını döndürüyor?

Bir başka deyişle, dinamizmin taşıyıcıları bugünlerini ve yarınlarını kendileri adına kendileri belirleme durumundalar mı?

Genellikle bu büyük kitlenin yaşadığı hayatın somut gerçekliğine hepten yabancı, en fazlası o gerçekliğin dışardan gözlemcisi kimi çevre ve kesimlerin olguya bakışlarında, bu insanlara yıllardır aşılanan "paçayı kurtarma", "köşeyi dönme" tutkusunu o dinamizmin dışavurma gibi görme ve gösterme eğilimi sergileniyor. Ayrıca, pazar ekonomisinin -ya da ekonominin işleyişinde pazarın-geçici tarihsel bir kategori, bir insan-ilişkileri kategorisi olarak değil, âdeta sonsuza dek kalıcı, rasyonalitesi kendinden menkul bir mekanizma olarak teyidi,kutsanması ve yüceltilmesi de hikmetinden sual olunmayacak "yeni bir keşif" olarak kimi başkalarının söyleminden nicedir eksik olmuyor.

Böylesi yaklaşımlar sözkonusu kategoride öngörülen insan-ilişkileri toplamına "mahkûmiyet"in onaylanmasıdır. Ülke insanının, taşıdığı dinamizmden başlayarak emeğine, emeğinin ürünlerine, canını dişine takarak değiştirdiği ülkesine ve dünyaya yabancılaşmasının sürgit kalıcılığına zar atmaktır.

Yüz elli yıl öncesinden bu yana Marksistler, insanın çok yönlü, bütünsel özgürleşmesinin önünü açacak yolun ücret köleliğine son vermekten geçtiği tespitini dünyaya bakışlarının ve dünyayı değiştirme uğraşlarının ana eksenine koydular. Geçmişten devralınarak geliştirilen, kemale erdirilen pazar ekonomisinin bu yolun açılması önünde en temel engel olduğuna işaret ettiler. Pazarın içerdiği insan-ilişkileri anlayışının ve pratiğinin aşılmasını nesnel tarihsel gelişimin içinde taşıdığı kanuniyetlere bağlarken, o anlayışın ve pratiğin bütün insanlığa neye mal olduğunu gösterdiler.

Bu temel tespitin geçerliliği bugün de sürüyor. Dünyaya bakışın değişmesi dünyanın geçirmekte olduğu değişimin özüyle her zaman örtüşmez. Bugün pazar ekonomisi geçerliliğini koruyorsa ve daha da koruyacağını gösteriyorsa, pazarın içerdiği insan anlayışı ve insan-ilişkileri pratiği de özünde hiç değişmeksizin varlığını sürdürüyor. Ama tarihsel gerekçesini yitirmiş olarak, metropol ülkeler emperyalizminin, neo-kolonyalizmin, ya da Krasin tezlerindeki tabirle "Yeni tutuculuğun", iradî müdahalesi sayesinde sürdürüyor.

Bugün ülke ekonomisini yönetenlerin, dış politikayı belirleyenlerin şu sıra ABD pazarına tekstil ihraç kotasının yüzde bilmem kaç buçuk arttırılması için çırpınışları ve karşılığında ülkeyi bir Ortadoğu savaşında askerî rejim uzantısı fiilî durum koşullarında, hayat pahalılığı birkaç gün içinde yüzde elli artarken işçilerin toplu sözleşme ve grev haklarının tehdit altında tutulduğu, fiilen yok edildiği koşullarda ortaya çıkmış olması da boşuna değildir.

Ülke halkının on yıllardır taşıyageldiği dinamizmin ülke içinde ve dışında hangi çarkları ne yönde ve ne bahasına döndürmeye koşulduğunu saptarken, politik hareket olarak, ve Marksistler olarak, olgunun göstergeleriyle uğraşmakla yetinemeyiz. Olgunun köküne, temeline yüksek sesle ve ısrarla itirazımız olmadan tek tek Marksistler olarak da, politik hareket olarak da ülke insanlarına ne yeni birşey söyleyebiliriz, ne de dişe dokunur bir seçenek sunabiliriz. Olsa olsa, sittin yıldır insanın insanı sömürmesine gerekçeler üreten bir ideolojik pozisyonun değirmenine su taşırız.

PROGRAM ve TÜZÜK TARTIŞMALARI

Program ve tüzüğe dönük tartışmalarla, örgütlenmeye yönelik çalışmaları geliştirmek amacıyla "Bölge Toplantıları" düzenlenmiştir. Bu toplantılardan istenen sonuçların alınabilmesi için o bölgedeki il ve ilçe inisiyatifleri yönetici ve üyelerinin bilinçli ve genişçe katılımı gerekmektedir. Bu toplantılara Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Merkez Yürütme Kurulundan milletvekili arkadaşlarımız ve diğer yürütme kurulu üyeleri ile program-tüzük komisyonları üyeleride katılacaklardır.

Aşağıda belirtilen takvim dışında hafta arasında toplantı düzenlemek isteyen inisiyatiflerimizin aşağıda yazılı irtibat bürolarımıza bildirmeleri durumunda olanaklar ölçüsünde bu çalışmalarda organizasyona sokulabilecektir.

İrtibat Büroları: Ankara-Mithatpaşa Cd. 54/5 Yenişehir /Ank. Tlf. 135 21 31

İstanbul- Nuriosmaniye cd. 5/3 Atay Apt. Cağaloğlu/ İst. Tlf. 511 00 25

Program ve tüzük taslakları üzerinde tartışmaların yapılacağı Bölge Toplantısı niteliğinde hazırlanan çalışma takvimi

Toplantı tarihi	Toplantı yeri	Katılacak iller
20 Ekim 1990 Cumartesi	ADANA	Mersin,K.Maraş,Gaziantep, Adıyaman,Urfa
27 Ekim 1990 Cumartesi	İZMİR	Manisa, Uşak, Aydın, Muğla, Denizli, Antalya, Isparta, Burdur,Afyon, Çarnakkale
29 Ekim 1990 Pazartesi	TRABZON	Rize,Artvin,Ordu,Samsun, Giresun, Gümüşhane, Bayburt
3 Kasım 1990 Cumartesi	ANKARA	Bolu, Konya, Kırıkkale, Çorum, Çankırı, Yozgat, Kearaman,Amasya, Tokat, Kastamonu, Zonguldak
3 Kasım 1990 Cumartesi	KAYSERİ	Aksaray, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas
4 Kasım 1990 Pazar	DİYARBAKIR	Malatya, Elazığ, Tunceli, Bingöl, Muş, Bitlis, Mardin,Siirt, Hakkari, Şırnak, Batman, Van
10 Kasım 1990 Cumartesi	BURSA	Bilecik, Kütahya, Balıkesir, Eskişehir
11 Kasım 1990 Pazar	İSTANBUL	Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Adapazarı

Ayrıca;

27.10.1990 Pazartesi günü İzmir'de düzenlenen toplantıdan sonra İzmir inisiyatifinin "Merkez İş Hanı 1879 sk. No. 12/23 Karşıyaka / İZMİR" adresindeki çalışma merkezinin açılış töreni yapılacaktır. Törenden sonra İzmir inisiyatifince düzenlenen bir yemekte beraber olunacaktır.

29.10.1990 Pazartesi günü (tatil günü) saat 13.00-18.00 arası İstanbul İl İnisiyatifince Yenikapı Karides Lokantasında tanışma ve dayanışma amacıyla bir kokteyl düzenlenmiştir. Davetiyeler İstanbul inisiyatiflerine dağıtılmış olup yukarıda belirtilen irtibat bürolarından da temin edilebilir.

29 Haziran 1990 Hazırlık Kurultayı'nda seçilen kurul, seksene yakın üyenin katılımıyla, 16 Eylül 1990 günü Mülkiyeliler Birliği İstanbul Şubesi'nde toplandı.

Prof. Gencay Gürsody, Akın Birdal ve Aysun Umay'ın divana seçilmesi ve Koordinasyon Kurulu'nun önerdiği gündemin kabulüyle başlayan toplantı, tek tek maddeler üzerinde ve iki oturum halinde sürdürülen tartışmalarla sonuçlandırıldı.

Hazırlık Kurulu'nun ilk toplantısında seçilen kurulların yaptıkları çalışmalar hakkında bilgi vermek üzere Koordinasyon Kurulu, Program ve tüzük komisyonları adına birer üye söz aldı ve çalışmaların özetini sundular. İzmir Milletvekili Kemal Anadol ise parlamento içinde ve dışında, milletvekili üyelerin yaptıkları etkinlikler konusunda açıklamalarda bulundu.

Toplantıda hazır bulunan üyelerin verilen bilgiler ve daha önceden edindikleri izlenimler doğrultusunda sordukları sorulara yine aynı kurullar adına yanıtlar verildi. Ancak, gerek kurullarda görev alan üyeler, gerekse Hazırlık Kurulu'nun hazır bulunan diğer üyeleri birlik sürecinin seyri ve partileşme çalışmalarının geldiği noktada ortaya çıkan sorunları ele almak üzere bir genel değerlendirme ve tartışma açılması fikrinde birleştiler.

Toplantının ilk oturumunda yapılan konuşmalarda, üyelerin hemen tümünün birlik ve kuruluş çalışmalarının bir tıkanıklığa girdiği, katılımcıların performansının düştüğü ve SBP'ne olan ilginin giderek zayıfladığı yönündeki saptamaları paylaştıkları görüldü. Ancak, ortaya çıkan bu durumun nedenleri konusunda oldukça farklı yaklaşımların olduğu yapılan tartışmalarda ortaya çıktı. Bunların bir bölümü Kuruluş Kurultayı'na kadar olan süreçte yapılacak çalışma ve tartışmalar içinde çözümlenebilir sorunlardı. Fakat, bazıları kapsamlı, uzun tartışma ve araştırmaya ihtiyaç duyulan konulardı.

Tıkanma ve çöküş dönemine girildiğini ileri süren bir üye, bunun nedeninin parti kuruluşu için seçilen yol olduğunu ifade ederek, aslında program ve tüzüğün az sayıda uzmandan oluşan dar bir ekip tarafından yapılmasının gerektiğini, ancak, zamanın geçmiş olduğunu belirtti. Yerel insiyatiflerin katılımına dayalı, aşağıdan parti kuracağız denilerek, büyük bir zaman kaybına yol açıldığını, böyle bir parti kuruluşunun dünyanın hiçbir yerinde görülmediğini ekledi. Daha çok kurullara yönelik seçim ve tartışmalarla içe dönük bir süreç yaşandığını, kurulmamış bir partide daha şimdiden gereksiz bir bürokrasinin oluşmakta olduğunu, program komisyonunun yönelttiği soruların ise gelişmelerin ne kadar gerisinde kalındığının açık bir örneği olduğunu ileri sürdü.

Gelişmeyi başka yönlerden irdeleyen bazı konuşmacılar ise birlik sürecinde ciddi bir motivasyon eksikliği olduğunu ve olumsuzluklara ilişkin temel nedenin bu olduğunu belirttiler. Artık, yalnızca birlikten ve yerel insiyatifleri hareket geçirerek aşağıdan yükselen bir parti kurmaktan, parti içi demokrasinin inşasını öncelikle bu noktalarda gerçekleştirmekten söz etmenin güçlü bir dinamizm yaratmak için yeterli olamayacağını açıkladılar. Sürece iradi bir müdahale yapılmadığı takdirde, birliğin dağılma tehlikesiyle yüz yüze geleceği, bundan da Marksist hareketin büyük

HAZIRLIK KURULU İKİNCİ TOPLANTISINI YAPTI

Atilla Aytemur

zararlar göreceğini söyleyerek, politik bir belge niteliğinde bir program etrafında birleşmek ve siyasal gündeme müdahale etmek üzere, yoğun bir aktivite içerisine girmenin tek çıkış yolu olduğunu ilave ettiler.

Tartışmaların odak noktalarından biri olan TBKP'nin birlik sürecindeki pozisyonu konusunda ise, Hazırlık Kurulu üyelerinin değerlendirmeleri farklılıklar gösteriyordu. Kimi üyeler TBKP'nin yasal olarak kurulması, yaygın örgütlenmesi ve faaliyetleriyle, hem SBP, hem de birlik çalışmalarına katılan TBKP üyelerinin yönelişleri bakımından, çalışmalara çeşitli sorunlar getirdiğini belirtiyorlardı. Buna karşılık, bazı üyeler ise şimdiye kadar TBKP'nin bir heyula olarak görüldüğü ve birlik sürecinde hegemonya peşinde koşacağının iddia edildiğini, ancak gelişmelerin bu haksız öngörüyü doğrulamadığını ifade ettiler.

Öte yandan, yapılan değerlendirmeler içinde birlik sürecinde henüz bağımsız bir kimliğin ortaya çıkarılamadığı ve bir yandan bağımsızlaşırken diğer yandan ortak bir kimliğin anlamlı bir bileşeni olabilen kadrolara dayalı, kitleselleşmeye açık, Türkiye çapında nabzı elde tutmaya yatkın bir örgütlenmeye halen gidilememiş olmasının da, sözü edilen tıkanmayı yaratan nedenlerden olduğu, şeklindeki tesbitler de dikkat çekti.

Partinin henüz kurulup tüzel bir kişilik kazanmamış olmasının, dile getirilen bir dizi olumsuzlukların asıl nedeni olduğunu ileri süren bir başka konuşmacı, TBKP'nin süreçteki pozisyonundan doğan rahatsızlıkların ise abartıldığı tezini savundu.

Süreçten uzaklaşanların çoğunlukla örgütlü bileşenlerin dışında kalan sosyalistler olduğunu öne süren kurul üyesi diğer bir konuşmacı, olumsuzlukların aşılmasında ve entegrasyonun gerçekleştirilmesinde TBKP'nin öznel süreci ile SBP sürecinin çakıştırılmasının yararlı olacağını söyledi. Özellikle program ve tüzük tartışmalarına önde gelen aydınların ve TBKP önderliğinin katılmasını önerirken, birlik sürecindeki otuz-kırk yaş ile daha yukarı yaştaki kuşakların durumlarının getirdiği imkan ve zorlukların altını çizdi.

Gerek dünyada, gerekse Türkiye'de solun genel bir çöküş ve gerileme yaşadığını, bu nedenle canlı bir partileşme süreci beklentisinin yersiz olduğunu açıklayan bir üye ise, umutsuzluğa kapılmaya gerek olmadığını, ancak sorunların çözümünün kuruluş sürecinde aşağıdan gelişmeye son vermekte olmadığını belirtti. Tersine bu kuruluşun aşağıdan yükselen bir partiyle noktalanması gerektiğini de ilave etti.

SBP'nin ortak kimliğinin oluşması ve değişik kaynaklardan gelen sosyalist bireylerin entegrasyonunda ortaya çıkan sorunları da başka bir konuşmacı dile getirdi. Birlik sürecinin projeleri ile öznel projelerin farklı yönlerde olmasının, özellikle örgütlü akımlardan gelen sosyalist bireylerde bölünmeye ve kararsızlığa yolaçtığı, bunun da birlik sürecini zayıflattığını açıklayan üye, artık vurgulanması ve öne çıkarılması gerekenin SBP süreci olduğunu söyledi. Bunlara ilave olarak, aşağıdan yükselen parti anlayışının ileri sürüldüğü gibi tıkanmanın nedeni olmadığını, monolitik parti anlayışının henüz aşılmadığını açıkladı. Ayrıca siyasal gündeme yasal sınırlanmışlığın endişelerini taşımaksızın, etkin müdahale olanaklarının aranması üzerinde durdu.

Parti kurulmadan, program ve tüzüğü belirlenmeden, kurucuları bile kamuoyu önüne çıkmadan siyasal hayata etkin bir müdahalenin yapılamayacağını ifade eden milletvekili bir üye ise, tüzük ve programların oluşmasındaki tepkisel eğilimlere dikkat çekti ve Türkiye'de yapılan anayasaları örnek verdi. Partinin aşağıdan kurulması ve demokrasi konusundaki yönelişlerin artık uç noktaya savrulduğunu belirten konuşmacı, bu durumun örgütlenmeyi ve siyasal bir merkez oluşturmayı güçleştirdiğini ekledi. SBP'nin örgütsel perspektifinin sözgelişi Yeşiller Partisi'nden birçok bakımdan farklı olması gerektiğini söyledi.

Bütün konuşmacılar tarafından partinin mümkün olan en kısa zamanda kurulması gerektiğinin artık açıkça ifade edildiğinin gözlendiği toplantıda, kuruluşa giden süreç ele alınırken vurgulanain ve öne çıkarılan noktaların belli farklılıklar taşıdığı da dikkatleri çekti.

Özellikle bazı üyeler dünya çapında ortaya çıkan gelişmeleri irdeleyerek bunun Türkiye'ye ve tek tek sosyalistlere etkilerini ele aldılar. Geçtiğimiz dönemde birlik yönünde çok kıymetli bir zaman kaybının yaşandığını belirten bir konuşmacı, 23 Haziran 1990 kurultayında bazı bileşenlere karşı ambargolu tavır alınmasının ciddi bir hata olduğunu ileri sürdü. Programın eski bilinen jargonla mı yazılacağı, partinin dar kadro partisi mi yoksa geniş kitlesel parti mi olacağı sorularını ortaya attı. Bunlara ilave olarak, kuruluş gerçekleşmeden önce örgütlü bileşenlerin öznel geçmişlerinin esaslı bir muhasebesini yapmalarının, birlik içinde kendilerine özel bir alan aramamaları bakımından gerekli olduğunu da açıkladı. Partinin adının vatan, demokrasi, gelecek ve insanlık gibi kavramları içerebileceği, yönetim tarzında ise rotasyonlu başkanlığın, deneyler ışığında olumlu bir yenilik olabileceğini söyledi.

15 Nisan 1990 da yapılan ilk toplantıdan bu yana iç tartışma ve eleştirilerin süreçte ciddi tıkanmalara yolaçtığını belirten diğer milletvekili üye ise, hiçbir sorunun halledilmediğini ve henüz kuruluş sürecinin başında bulunulduğunu söyledi. Nasıl bir parti sorusuna ise mevcut yasalara göre kurulan ama onları değiştirmek üzere mücadele veren, çağa uygun, proletarya diktatörlüğünü reddeden, öncü değil, kitlesel parti yanıtını verdi. Bu partinin değişimden ve demokratikleşmeden yana olan herkesi kapsaması ve iktidara gelmeyi hedeflemesi gerektiğini de ekledi.

Hazırlık Kurultayı öncesinde ve kurultayda bütün çalışmalarda kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık uygulanması yönünde kararlar alınmıştı. Bu toplantıda ise, o kararlardan hareketle bir grup kadın adına bir üye pozitif ayrımcılığın SBP süreci içerisinde izlenmesi için bir grup oluşturulması yönünde önerge verdi. Çeşitli yönleriyle ele alınan ve bir kadın kolu anlamına gelmediği belirtilen öneri, ilk alınan kararlara bağlı kalınarak bu yöndeki etkinliklerin genel olarak desteklenmesi çerçevesinde bir tavsiye kararı olarak çoğunluk oyuyla kabul edildi

Uzun zamandan beri Kürt sorunu konusunda SBP girişiminin tavrının netleşmediğini ifade eden bir üye de kapatılmayacak parti kapatılacak-parti tartışmalarının ortaya çıktığını, bunun da beklentileri hayal kırıklığına dönüştürdüğünü söyledi. Kürt sorununun programa açıkça konmasını ve "Demokrasi ve Kürt Sorunu" konulu açık oturumların beş bölgede yapılmasını önerdi.

Mücadelede yasallığın, Avrupa sosyalist ve sosyal demokrat partileriyle SBP girişimi arasındaki benzerlik ve farklılıkların ele alındığı, kitlelerin süreçlere etkin olarak katılımı sorunlarının çeşitli üyelerce irdelendiği ikinci oturumun sonunda bir dizi karar alındı.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Kuruluş Kurultayı'nın 24-25 Kasım 1990'da Ankara'da toplanması, yer sorununun çözümü için üç milletvekili üyeye görev verilmesi, tüzük ve program taslaklarına son şeklini vermek ve kurultay hazırlık çalışmalarını gözden geçirmek için Hazırlık Kurulu'nun 3. toplantısının 4 Kasım 1990 da yapılması kararlaştırıldı.

Ayrıca, Prof. Gencay Gürsoy ve Halil Berktay'ın Koordinasyon Kurulu'na dahil edilmesi, program komisyonuna yedek üyelerin ve aday olanların alınması, Koordinasyon Kurulu'nun birimleri arasında ortaya çıkan işleyiş sorunlarının, o kurulun 23.9.1990 tarihinde yapılacak toplantısında ele alınması, tüzük ve program taslaklarının kitlesel olarak tartışılacağı bölgesel toplantılara politik bir muhteva kazandırılarak bu yönde mesajlar verilmesi de karara bağlandı.

Hazırlık Kurulu'nun ikinci toplantısının sonuçlarının kamuoyuna duyurulması için milletvekili üyelerden Kemal Anadol, Ekin Dikmen ve Hüsnü Okçuoğlu'na görev verildi.

Emin Turan

PARTİNİN KİMLİĞİ

Kuruluş hazırlıkları süren ve Kasım ayından sonra kurulması planlanan sosyalistlerin birlik partisi, çok belirgin olmamakla birlikte siyasal yaşama adım adım giriyor. Eğer olağanüstü gecikmeler olmazsa yeni yıldan önce örgütsel yapısıyla ve kendi kimliğiyle ortaya çıkacak.

Başlangıçtaki öngörülerle tam çakışmasa bile yeni oluşturulacak bu parti aşağıdan yukarıya oluşma-etkileşme sürecinin bir ürünü olacak.

Partiyi oluşturan ve oluşturacak herkes partinin gövdesinin örülmesine katıldığı gibi, kimliğinin belirginleşmesine de doğrudan katılma olanağı buluyor. Bu süreçte sözü geçen etkileşimin niteliği ve niceliğinin yeterli olmaması yaşadığımız partileşme aşamasının olumlu doğrultusunu değiştirmiyor. Türkiye'de solcular ilk kez merkezde az sayıda kişinin anlaşmasıyla kurduğu bir partiye değil, kuruluşuna binlerce kişinin katıldığı bir partiye sahip olacaklar. Bu sosyalistlerin yığınla sancılı deneyimden sonra elde ettikleri bir başarı olarak kaydedilmelidir.

Aylardır tartışılmasına karşın kurulacak partinin nasıl bir kimliğe sahip olacağı daha bugün belirsizliğini koruyor. Nasıl bir parti kuruyoruz? Bu soru Kasım Kurultayında, hatta sonrasında bile güncelliğini koruyacak. Belkide süregiden yaşama ayak uydurabilmek açısından, nasıl bir partiyiz ve nasıl bir parti olmalıyız? sorusu hep sorulacak. Yine her dönemde ve her yeni durumda sorularımıza değişen yanıtlar arayacağız.

Partinin kimliğini tanımlamada birlik sözcüğü önemli bir yer tutuyor. birden fazla örgüt, hareket ve kişiyi kapsadığı için çoğu kişi tarafından en önemli özelliği, temeli olarak algılanıyor. Kuşkusuz birlik, ayrılıkların acısını fazlaca çekmiş solcuların değişmez özlemi olmuştur. Diğer yandan yığınsallık ve güç haline gelmek birleşmekle eşdeğer görülmüştür.

Öne sürülen gerekçeler ne olursa olsun kurmaya çalıştığımız "şeyi" öncelikle ve sadece birlikte açıklamak yanıltıcıdır.

Temel sorun, dün olduğu gibi bugün ve yarında, eskiden kurtulma ve yeniyi yakalama sorunudur. Kanımca, henüz yeterince tanımlayamadığımız yeniyi arama çabalarımızı daha cesur ve daha ısrarlı yoğunlaştıramazsak, bu çabaları politika ve eylemde deneyemezsek, yeni henüz bilinmiyor gerekçesiyle eskiyle idare edersek bütün emeklerimiz boşa gidebilir.

Yeninin temel problemi eskiyi yıkmayı göze almaktır. Yeni eskiyi restore etmekle olmayacaksa, daha önce kendi ellerimizle oluşturduğumuz değerleri, yapıları, tabuları, gelenekleri vs. yıkmayacaksak bir anlamı yok. Bu ise sanıldığı kadar kolay değil. her yenileşme çabasında yine bize ait muhafazakarlık karşımıza dikiliyor. Oysa yenileşme risksiz olmuyor. kimi zaman yıkıntının altında kalmak, maddi ve manevi zarara uğramak kaçınılmaz oluyor.

Herkes önce kendisine ve çevresine açık olmalı, eski ve yeniyi kendi tanımlarınca dile getirmelidir. Ve yine herkes kendi eskisini yıkıp, yenisini uygulayabilmelidir. Eğer biz yaşamımıza ve politikaya köklü bir yenilenme için radikalliği sokamazsak, sürünen bir yenilenmeyle eskiyi cilalamakla yetiniriz.

Doğaldır ki kimsenin üzerinde anlaştığı eski ve yeni kavramları yok. Tek tek kavramları ve olguları ele alıp üzerinde anlaşma sağlamak da mümkün değil. Ayrıca böyle bir tespitlemeye gerek de yok. Ancak en genel tanımıyla eski, düşünmemek, koşulsuz izlemek, yeni ise, düşünmek ve sorgulamaktır. İnsanlık tarihinin yenileşme çabası ve gelişmesi düşünmek, sorgulamak ve uygulamakla olmadı mı? Bu bizim için başlangıç noktası olamaz mı? Düşünmek ve sorgulamak, yaşamı soyutluktan, insanın kendisine yabancı unsurlardan bağımsızlaşmasını sağlayacak somutluklar yakalamasını sağlayabilir. İnsan sorguladığı sorgularında cesur davrandığı sürece özgürleşebilir.

Kanımca sınırsız bir sorgulama sürecinde sahip olduğumuzda gerçek mutluluğa da yaklaşabiliriz. O halde neden, niçin, nasıl vb. sorularla çevremizi kuşatan yığınla olguyu bombardıman edelim; her şeyi bize öğretilenle değil, bize gerçekten dost olan yanıtlarla gözden geçirelim: Aile, namus, ahlak, örf, adet, gelenek, topluma ters düşmemek, din, disiplin, fedakarlık, devlet, parti, hiyerarşi, yönetim, üye, aidat, bağış, kapitalizm, sosyalizm, komünizm, savaş, demokratik merkeziyetçilik, çoğunluğun kararı, Atatürk, kurtuluş savaşı, Marx, Lenin, Kapital, görev, sorumluluk, misyon, öncülük, vatan, liderler, profesyonel, sakınca, yasa, tüzük, ceza, bağışlama, örgüt, kısıtlama, komintern, diktatörlük, demokrasi, devletçilik, vs. vs. Sıkı bir sorgulamayla, ön kabulsüz bir tanımlamayla bu kavramların kaçı ayakta kalır? Bilincimizde kaç tanesini yerle bir edebiliriz?

YEREL GİRİŞİMCİLERDEN

EN GENİŞ BİRLİK

Ozan Erözlen
Eminönü İnsiyatifi

.. Partinin adı konusunda somut bir önerim bulunmamakla birlikte, ad içinde "birlik" kelimesinin yer almasının uygun olacağını düşünmekteyim.

Partinin adında "komünist" sözcüğünün bulunup bulunmaması konusunda, bazı çevrelerde sözkonusu sözcüğün ifade ettiği kavramın bir "kirlenmeye" maruz kaldığı, dolayısıyla terkedilmesi gerektiği görüşü hakimdir. Ben komünist sözcüğünün belli bir kirlenmeye uğradığını ya da daha doğru deyişle uğratıldığını kabul etmekle birlikte, çözümü bu kelimenin terkedilmesinde bulanlardan değilim. Bence yapılması gereken bu sözcüğe ve ifade ettiği kavrama sahip çıkarak onun aklanması yönünde çaba sarfetmektir.

Ancak, bütün teorik kaygıların ötesinde, halen yürürlükte bulunan yasal düzenlemelerde yeralan açık yasaklama hükmü nedeniyle ülkemizde kurulan bir siyasi partinin adında "komünist" sözcüğünün yer alması mümkün olmamaktadır. Aksi yönde bir davranış yüzde yüze yakın bir kesinlikte partinin kapatılması anlamına gelecektir. Bu nedenle, partinin adına komünist sözcüğü yerleştirilecekse bile -ki bence yerleştirilmelidir- bu bugünden yapılmamalıdır. Ancak, Parti açık olarak sözkonusu yasaklamayı kaldırmayı hedeflediğini ve kaldırıldığında da adına komünist sözcüğünü ekleyeceğini kamuoyuna duyurmalıdır.

.... Parti üyeliği konusunda, üyelik kıstaslarının mümkün olduğunca fazla kimseyi kapsar şekilde geniş

tutulması taraftarıyım. Bundan dolayı, üyelik için gönüllülük, parti programını-bütünüyle olmasa bile, en az bir açıdan- benimseme ve aidat ödemenin yeterli sayılması gerektiği görüşündeyim.

Hatta daha ileri gidilerek, halen yürürlükte bulunan Anayasa ve yasalarda yer alan antidemokratik düzenlemelerle, siyasetle aktif olarak ilgilenmeleri yasaklanan kesimlerin de (memurlar, öğrenciler vb.) partiye resmen üye olamasalar bile, üyelerle eşit haklara sahip kılınarak parti çalışmalarına, organlarının oluşumuna ve kararların alınmasına katılmaları yollarının açılacağı bir "alternatif parti iç-hukuku" oluşturulmasının uygun olacağını düşünmekteyim. Böylelikle antidemokratik burjuva yasalarıyla siyaset dışı bırakılmak istenen geniş bir yurttaş kitlesinin aktif katılımının ve dolayısıyla katkısının sağlanması mümkün olabilecektir.

NASIL BİR YÖRETSEL ANLAYIŞ

Bülent Uyguner

Eminönü İnsiyatifi

Dünyada yeni bir siyasi kültür gelişmektedir. Enformasyonun gelişmesiyle dünya küçülmekte, dünyanın en ucra köşesindeki insanlığın sorunu hepimizin sorunu olmaktadır. Zengin ve yoksul ülkeleriyle, sosyalist-kapitalist sistemiyle dünya bütünleşmekte, karşısındakini dikkate almayan çözümler mümkün olmamaktadır. bir yandan uluslarötesi tekeller merkezileşmeyi üst boyutlarda evrensel çapta geliştirirken diğer yandan merkez kaç kuvvetin etkisiyle merkez dışı odaklar, erkler ortaya çıkmakta ve insanlığın gelişimini etkilemektedirler. artık hiçbir ertin tek başına kararlar alma ve yaptırım gücü bulunmamaktadır. Parlemento, basın, sendikalar, ordu, işçiler, öğrenciler, aydınlar, yazarlar, çevre, barış yanlıları, feministler ve hatta çocuklar bile ayrı bir güç odağı olarak ortaya çıkmaktadır. Böylece ortaya katılımcı, çoğulcu, birey inisiyatifine bağlı, özerk, otonom yapılar meydana gelmekte; bu da yeni bir çalışma anlayışını dayatmaktadır.

Sınıfsız topluma varana dek her yapı kendi içinde doğal olarak merkeziyetçiliği barındırır. Yöneten-Yönetilen ayrımı son aerene dek bundan kurtulmak kolay olmayacaktır. Fakat çağımızın değişen koşulları merkeziyetçiliği en aza indirgemeye ve onu bir karar alma merci olarak değil bu zengin, çeşitli çalışma biçimlerinin koordinasyonunu sağlayan, bir orkestra şefi gibi çok farklı sesleri uyumlulaştıran; düzensizlik gibi görünen bu çeşitli, çelişkili durumu armoniye dönüştüren bir işleve büründürmüştür. bu anlamda demokratik kurallar o partinin çalışma tarzının ana ölçütü olmalıdır. Eski tip merkeziyetçi anlayış ortadan kaldırılmalıdır.

Parti içi enformasyon sadece belirli insanların, üst yönetimin tekelinde olmamalı tüm parti içi sorunlar açık bir şekilde üyelere aktarılmalıdır.

eski anlayışa dayalı organlı çalışma kaldırılmalıdır.

Şimdiye kadar yan örgütlenmeler olarak gördüğümüz sendika, öğrenci, memur, baro gibi mesleki kuruluşları partiye bağlamak, parti görüşü doğrultusunda çalışma yapmasını sağlamak gibi eski sığ anlayışlardan kurtulmalı, o demokratik kuruluşların ortak iradesine tabi olmalıyız.

Partide kollektif bir yönetim tarzı hakim olunmalı, görev süresi dolmadan yöneticiler görevden alınabilmelidir. İdeoloji ve politikada yaşadığımız bu gençleşme, prati örgütlenmesine de sirayet etmeli, genç kadroların yöneticilik yapma, sorumluluk alma yolları açılmalı, daha çok insanın görev alması teşvik edilmelidir. Artık günümüzde tecrübe önemli bir faktör olmaktan çıkmıştır. Üretici güçlerin gelişmesi ve çeşitli olanaklar daha çok genç yaştan itibaren bilgi edinmemizi ve yaşama atılmamızı gerektirmektedir.

İdeolojide bağımlı tavırda bağımsız komsomol tipi gençlik örgütlenmelerine son verilmeli gençliğin bağımsız demokratik örgütlenmeleri desteklenmelidir. Bu konunun netleşmesi için başta gençleri kapsayan bir tartışma başlatılmalı ve ona göre karar verilmelidir.

Şimdiye kadar bilim, inceleme, araştırma kurulları parti merkezine bağlı olarak çalışmış sadece parti ideolojisi ve politikası doğrultusunda çalışma yaparak, bilimin bağımsızlığına gölge düşürülmüştür. Bilimsel çaışmalar politikaya tabi kılınmış, parti görüşlerinin doğruluğunu ispatlamak için kullanılmıştır. bilim kurulları ve benzeri çalışmalar tamamen partiden bağımsız bilim merkezleri olarak çalışmak zorundadır. Ve herkese açık olmalıdır.

Parti kendi hedeflerine varmak için bir yandan ülke düzeyinde örgütlenirken diğer yandan kendi dışında oluşan tüm demokratik, mesleki, sosyal, kültürel vb. demokratik örgütlenmeleri desteklemeli yığın insiyatiflerinin gelişmesi için çaba göstermelidir. Bütün bu çalışmalara dar politik hedefler veya partinin güçlenmesi olarak değil yığınların kendi sorunlarına sahip çıkacak bilincin gelişmesi ve böylece demokrasinin zemininin, alt yapısının oluşması açısından bakmalıdır. Sosyalizm veya halk iktidarı sadece partinin iktidarında ve yukarıdan aşağıya doğru kurulmayacaksa, kitlelerin eseri olacaksa bunu sağlayacak her türlü çaba aşağıdan yukarıya doğru bir halk inisiyatifin gelişmesini de zorunlu kılacaktır. Partinin tüm lokalleri ve olanakları bu hareketlere açık olmalı ve herhangi bir şart ileri sürülmemelidir.

Meşruiyet ve yassallık temelinde bir örgütlenme ve mücadele tarzı esas alınmalıdır. Parlemento ve seçimlere artık bir araç, taktik bir mevzi, meclis kürsüsüne ve ekrana salt propagandamızın yapıldığı bir yer olarak değil, bizzat sahip çıkarak içinde yer aldığımız ve değiştireceğimiz kurumlar olarak bakmak gerekir. Tanzimattan beri iyi-kötü işleyen demokrasi çabaları ve seçim sistemi ve meclis geleneğini demokratik bir kazanım olarak görüp, halkın bir kulağının da buralarda olduğuna dikkat etmek gerekir. Parlemento içi ve dışı mücadeleleri karşı karşıya getirmeden bir bütünsellik içinde çalışmak gerekir. Asli ve tali anlayışlar terkedilmelidir. Temsili demokrasilerin tek ölçütü olur yasama ve yürütmenin dışında halkın özerk kurumları yaratılmalı ve yönetime katılmanın daha başka araçları bulunmalıdır.

TÜZÜK İÇİN ÖNERİLERİM

Selim Talay

Eminönü İnsiyatifi

Amaç: Partinin ana amacı demokrasi olmalıdır. Demokrasi'yi ne devrim ne de sosyalizm için araç olarak görme ve kullanma anlayışından tamamiyle uzak durulmalıdır. Demokrasinin araç olduğu anlayışından uzaklaşmakla birlikte, sınıf esasına göre de, ne olduğu belirsiz bir hal alan (örneğin Burjuva ya da Sosyalist demokrasi gibi) kavramlardan uzak kalınmalıdır. Demokrasinin ülkenin maddi alt yapısı ile sosyal gelişmişlik düzeyine göre işleyeceği gerçeği dikkate alınmalıdır.

Burada ille de nihai 'amaç diye yaklaşım sunmak gerekirse "sınırsız, sınıfsız toplum" ibaresi şu an bana mantıklı geldiği için kullanılabilir. Bunun programatik yaklaşımda çokça önemli olmadığına da inanıyorum. Çünkü şu an bana mantıklı gelenşeyin doğruluğunun ya da geçerli olup olmadığının tartışıldığı bir süreci ya-

şıyoruz. Bu süreç dikkate alınmalıdır.

Üyelik: Herhangi bir koşul öne sürmeksizin isteyen herkes parti üyesi olabilmelidir. Bunun koşullarının kalın hatlarla daha önce partili olan üyeler, sonradan parti üyesi olmak isteyen insanların önüne koymamalıdır. Parti üyeliği gönüllülük esasına göre olacağından her üyenin kendisi hak ve görevlerinin ne olduğunu kendisi saptayabilmelidir. (Örneğin ne kadar aidat ödeyeceğini, hangi teşkilatta kendisini ifade edeceğini, ne iş yapmak istediği gibi).

Parti Yapılanması: Yapılanma deyince aklıma inşa geliyor, bir şeyin inşası ise onu yaratan insanların iradesiyle belirleniyor. Eğer irade yerel bir teşkilatın inşasında kendini somutluyorsa, o teşkilatın işleyişi ve geleceği hakkında da sadece o teşkilatın kendisi söz ve karar sahibi olmalıdır (Her yönüyle özerk olmalıdır). Bu teşkilatların İl, İlçe düzeyinde parti içinde birden çok olacağı gerçeği gözönünde bulundurduğumuzda, ülke düzeyinde koordinasyonu sağlayacak bir merkezin olması gerekliliği ortaya çıkıyor. Tabii ki bu merkezin oluşması da yukarıda sözünü ettiğim teşkilatların iradesiyle biçimlenecek. Ama bu merkez, yöneten merkez olmaktan çok, yerel iradeyle karşılıklı evrilme sonucunda oluşacak, düşünsel bir merkez (politik) özelliğe sahip olmalıdır.

Yukarıdaki ifademden bir başka gerçek daha ortaya çıkıyor. Bu da Demokratik Merkeziyetçilik'ten uzaklaşma gerçeğidir. Bunun yerine özerk teşkilatların ortak iradesiyle politik merkezin şekillenmesi ve yaşam bulmasını sağlayacak tek şey mutabakatlardır. Azınlık-çoğunluk, çeşitlilik diye ifade edilen zenginliklerin parti içinde mutabaklar temelinde vücut bulacağına inanıyorum.

Yerel ve merkezi yapılar kollektif bir tarzda çalışmalıdır. Her kollektif yönetimin görev süresi yasalar da gözönünde bulundurularak yeniden belirlenebilmelidir.

Hangi Haller Üyelikle Bağdaşmaz: Verebileceğim tek yanıt vardır. O da ahlaki sorunlardır. Bu ahlaki sorunların ne olup olmadığınıda peşinen ifade etmek gerekecektir. (Örneğin parti içinde düzenbaz ve politik sahtekarlıklar ahlaki bir sorundur diye düşünüyorum.)

Denetleme ve Disiplin Kurulları olmamalıdır. Olmamalıdır derken denetimsiz ve disiplinsiz bir parti olsun da demiyorum. Teşkilatların kollektifleri belirlenirken denetim sorumluluğunu da taşıyabilmelidir. Parti üyeleri, teşkilatlar, denetleme psikozundan uzak tutulmalıdır. Disiplin Kurulunun kendisi, teşkilatın bütün iradesi olmalıdır. Oy çokluğu ile değil oy birliği ile karar alabilmelidir. Azınlığın hakları gözetilmelidir.

Kürdistan'daki parti yapısı da tamamiyle özerk olmalı, tüzük buna uygun olmalıdır. Yasalar Kürt sorunu çerçevesinde aşılmalıdır. Sorun yasalarla sınırlı tutulmamalı, sorun çerçevesinde yasalar fiili durumla zorlanmalıdır.

TARTIŞMAYA DEĞER VEYA "MUHABBET" OLSUN

HEP SÖYLÜYORUZ AMA....

Sosyal Demokratlar için barış, sadece silahların susması değildir. Barış; aynı zamanda Dünya halklarının baskıdan, şiddetten, sömürüden arınmış olarak, birarada eşitlik ve dayanışma içinde yaşamaları demektir.
Huzur adına, istikrar adına silah zoruyla dayatılan siyasi ve ekonomik çerçeve, toplumda büyük haksızlıklar yaratmıştır. Tüm bu nedenlerden dolayı ülkemizde iç barışı, toplumsal barışı savunmak aynı zamanda insan haklarını, özgürlükleri ve demokrasiyi savunmak demektir. Toplum ve devletin demokratikleşmesini sağlamadan, insan hakları ihlallerine son verilmeden, düşüncelerinden ötürü insanlara yapılan zulüm son bulmadan ve bir Genel Af'la 12 Eylül'ün açtığı yaralar bir ölçüde sarılmadan iç barıştan söz etmek mümkün olmayacaktır.
Görülüyorki, iç barış ve Dünya barışının sağlanması ve kalıcı kılınması için daha çok uğraş verilmesi, mücadelenin sürdürülmesi gerekiyor. Bu mücadele insanlığın geleceğini demokrasi ve barışta gören güçlerin ortak mücadelesi olmak zorundadır.

Ercan KARAKAŞ
SHP İstanbul İl Başk.
Sosyal Demokrat Dergi

DİLEKÇE...

12 Eylül 1980 tarihinde hiç bir yetkileri olmadığı haldeTürk Silahlı Kuvvetleri adına Devlet yönetimine el koyduklarını ilan ederek TBMM'ni fesheden, anayasayı yürürlükten kaldıran ve o tarihteki meşru hükümeti "ıskat etmek" suretiyle görevini yapamaz hale getiren ve sonradan Devlet Başkanı ve Milli Güvenlik Konseyi sıfatlarını almış olan Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 146/1 ve 147. maddelerine göre cezai takibata girişilmesi lüzumuna TBMM'nce karar verilmesini saygıyla dilerim.

Av. Burhan APAYDIN
Nokta Dergisi

FİKRİ NEYSE, ZİKRİ O OLUR.....

Bırakın başkalarının çıkarlarını, Türkiye kendi çıkarları için bile savaşmamalıdır. Çıkar için savaşılmaz, ancak öz savunma için bir ulus savaşa sürüklenebilir. Çıkar için savaşmanın, çıkar için insan öldürmekten bir farkı var mıdır?

Türker ALKAN
GÜNEŞ

BİR DE CAĞRI....

(Duyarlı parlamenterlere)
Hiç değilse "KİTAP"ların bir suç aleti veya suçlu gibi düşünülmesini ve teşhirini önleyecek bir yasa önerisi

Bu Bizden

"BARIŞ VE DEMOKRASİ PAKETİ"

Türkiye'nin 30 yılda geçirdiği olağanüstü dönemlerden edinilen deneyimler ışığında, böyle bir paketin neleri içereceği zaten aşağı yukarı bellidir. Örnek vermek gerekirse:

1. 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin ve yargılamalarının yasadışı olduğu ve sorumlularının TCK 146. maddesini ihlal ettiği ilan edilmelidir.

2. Tüm siyasi ve adi suçlular için genel af çıkarılmalı; 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerinin sorumluları da bu af kapsamına alınmalıdır.

3. İdam cezası kaldırılmalıdır.

4. 141, 142 ve 163'üncü maddeler ile Devlet Güvelik Mahkemeleri kaldırılmalıdır.

5. Basın Kanunu tüm sansür ve kısıtlamalardan arındırılmalıdır.

6. Kürt vatandaşlarımızın gönül rahatlığıyla "TC vatandaşıyım" diyebilmelerini sağlayacak önlemler alınmalıdır.

Türkiye'de genel toplumsal barışın sağlanması ve demokrasinin gelişebilmesi için yapılacak iş bu kadar basittir. Her kim böyle bir programın orasına burasına karşı çıkıyor, hık mık ediyorsa "demokrasi dersi"nden bütünleme sınavı vermesi gerekiyor demektir.

Nejat BAYRAMOĞLU
Güneş Pazar 23 Eylül 1990

ÇOCUKTAN AL AKILI...

Oyuncak üreten ülkelerdeki biz çocuklar aşağıdaki konularda aynı düşüncedeyiz.

1- Anne ve babalarımızdan oyuncak silahlar istememek,

2- Elimizdeki oyuncak silahların aşamalı olarak ve karşılıklı azaltılması için derhal görüşmelere başlamak,

3- Büyüyünce görüşmeleri sürdürmek. Yeryüzünde ne gerçek ne oyuncak silah kalmayıncaya kadar bu görüşmelere devam etmek. Sonuç olarak hiç savaşın olmayacağı düşüncesiyle geleceğe bakmak.

Ogonjok- Yüzyıl Dergisi

KARS'TA 1 EYLÜL BARIŞ GÜNÜ KUTLANDI, KÖRFEZ BUNALIMI TARTIŞILDI

Kars'ta, 1 Eylül Barış Günü'nde yapılan panelde, körfez bunalımı tartışıldı ve Ortadoğu'ya Amerika'nın yaptığı yığınak konusuna dikkat çekildi. Panele, **Muhammet Alkaşı** (Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Yerel İns. Krl. Bşk.), **Yener Kazak** (Eğit-Der Kars Şb. Başk.), **Necati Yakışırer** (SHP İl Bşk.), **Vural Yıldırımtürk** (Demokrat Merkez Parti il Bşk.), **Kıyas Döşkaya** (Yol-iş Send. Kars İl Tem.), **Hayrettin Kesel** (Tarım-iş Sen. İl Tem.), **İlhan Babür** (Kars Baro Bşk.) katıldı. Yapılan konuşmalarda, özellikle "savaşa karşı" görüşler belirtildi. Amerika'nın Ortadoğu'ya yaptığı yığınağın uzun vadede daha büyük sorunlar yaratacağı ifade edildi.

BURSA'DA PANEL

22.9.1990 Cumartesi günü, Sosyalistlerin Birlik Partisi Bursa il girişimi tarafından Taylan düğün salonunda bir panel düzenlendi. "Demokrasi ve Savaş Tehlikesi" konulu panele Birlik Yürütme Kurulu üyesi İst. Milletvekili Milletvekili **H. Okçuoğlu**, eski Köy-Kop Genel Başkanlarından **N. Tarhan**, avukat **Atilla Coşkun** ve Birlik Koor. Kur. üyesi **Erol Kızılelma** katıldılar.. Üç saat süren panele 200 civarında insan katıldı.

Daha önce de "Savaşa Hayır" diye bir Basın Toplantısı yapan Bursa'lı sosyalist girişimciler çalışmalarını sürdürüyorlar..

GEBZE YEREL GİRİŞİMİ

23.9.1990 tarihinde Kocaeli/ Gebze ilçesinde inisiyatif oluşturmak amacıyla yapılan toplantı, Belediyeye ait 100. Yıl Spor Kulübü Lokalinde 100'ü aşkın davetlinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. İlginç konuşmalar ve karşılıklı görüş alış verişi şeklinde geçen toplantıyı Gebze Belediye Başkanı **Mehmet Emin AKIN**, SHP Gebze İlçe Bşk. **Gülabi KAYA** ve TBKP İlçe Bşk. **Şehmuz GÜL** sonuna kadar ilgi ile izlemişlerdir. Toplantıda, genel olarak sol yelpazenin tamamını kapsayabilecek, demokrasi ve insan için çağdaş projeler düşünen her kesime ve programa açık bir parti düşünülmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Gebzeli arkadaşımız **Ertuğrul SEVİMBÜKE**'nin açık konuşmasını yapıp yönettiği toplantıya Sosyalistlerin Birlik Partisi Yürütme Kurulundan İstanbul Mv. **Hüsnü OKÇUOĞLU** ile **Atilla AYTEMUR** konuşmacı olarak katılmışlardır. Ayrıca Koordinasyon Kurulu üyeleri **Erol KIZILELMA**, **İlhan OKÇU** ve **Musa ÖNER**'de toplantıyı izlemişlerdir.

KÜTAHYA'DA TANIŞMA TOPLANTISI

21 Eylül Cuma günü, Kaya Değirmen, Rahmi Kayak, Süleyman Acar, Muharrem Bali, Osman Gül'den, oluşan İl Girişimi Yürütme Kurulunca bir tanışma yemeği düzenlendi. Yemeğe Kütahya'daki Girişimcileri temsilen ve Girişimciler dışınan 38 kişi katıldı. Yürütme Kurulundan ise Nedim Tarhan ve Kaya Güvenç bu yemekte hazır bulundular.

Farklı siyasal gelenekleri, farklı meslekleri bir araya getiren yemekte işçiler, doktorlar ve sağlık personeli, öğrenciler ev hanımları, öğretmenler, teknik elemanlar, ve serbest meslek sahipleri bulunuyordu. Ayrıca TBKP Eskişehir İl Başkanı ve İl Yöneticileri de yer alıyordu.

Yemekte SBP Girişimi süreci, yerel çalışmalar, HEP ile ilişkiler, yerel koşullar vb. konular tartışıldı.

22 Eylül Cumartesi sabahı ise SBP Girişim adına kiralana büroda ilçe örgütlenmeleri ve girişim içi iletişim tartışıldı. Kütahya İl Girişim katılımı arttırmak amacıyla çalışmalarını sürdürüyor.

MERSİN YEREL GİRİŞİMİ

1.10.1990 günü Mersin Yol-İş Düğün Salonunda saat 18.00'de yapılan Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişim Mersin İnisiyatifi sohpet toplantısına Merkez Yürütme Kurulu üyelerinden Ankara Mv. **Kamil ATEŞOĞULLARI**, İçel Mv. **Ekin DİKMEN**, İstanbul Mv. Hüsnü OKÇUOĞULU, İzmir Mv. **Kemal ANADOL**, Köy. Koop Gnl Başk. **Nedim TARHAN** ve **Veli GÜRCAN** katılmışlardır.

Toplantıyı Mersin İnisiyatif Bşk. **Macit DEMİR** yönetmiş, 300'ü aşkın girişimcinin katıldığı toplantıya ayrıca HEP İl ve İlçe yöneticitemsilcileri ile İHD temsilcileride katılmışlardır.

Türkiye ve Dünya sorunlarının tartışıldığı ve Sosyalistlerin Birlik sorunlarının ele alındığı toplantı coşkulu bir şekilde devam ederek akşam 22.30'da sona ermiştir. Toplantıdan sonra birlikte akşam yemeği yenilmiştir. Yemeğe HEP yöneticileride katılmıştır.Yapılan sohpetlerde Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi ile HEP'in birleşmesi veya bütünleşmesinin Demokrasi ve İnsan Hakları açısından önemli olduğu vurgulanarak bu konuya ciddi olarak eğilinmesi isteği dile getirilmiştir.

BAKIRKÖY'DE PARTİ ZİYARETLERİ

SBP Bakırköy girişiminden bir heyet Eylül'ün ilk haftasında ilçede kurulu partileri Körfez kriziyle ilgili olarak ziyaret etti. SHP, DYP, DMP,ve DSP ilçe örgütleri yöneticileriyle yapılan görüşmeler çok samimi bir hava içinde geçti.

Öncelikle kuruluş sürecimizdeki gelişmeleri ve izlenen yöntemi ilginç bulan diğer parti yöneticileri, sosyalist solda ciddi bir alternatifin ortaya çıkmasını , demokrasi açısından olumlu bulduklarını belirttiler.

Körfez'de olası bir savaşa karşı ilçe çapında bir anti-savaş platformu yaratılmasını da destekleyeceklerini, ancak geleneksel parti anlayışları ve tüzükleri yönünden konuyu daha detaylı değerlendirmeleri gerektiğini belirten parti yöneticileri, her hal ve şart altında bu savaşa karşı olacaklarını söylemişlerdir.

ORDU'DA SAVAŞ KARŞITI GİRİŞİM

Sosyalistlerin Birlik Partisi Ordu il girişimcileri körfez bunalım ve savaş olasılığıyla ilgili çeşitli etkinliklerde bulundular. Girişimcilerin, savaşın önlenmesi için yaptıkları çağrı yerel ve günlük basında yer aldı. Ayrıca il düzeyinde siyasi partilerin il merkezleri ziyaret edilerek bu konudaki görüşlerimiz aktarıldı, görüş alışverişinde bulundu. Yine bu çerçevede platform oluşturulması önerisinde bulundular.

BİRLİK GİRİŞİMİ AVRUPA ETKİNLİKLERİ

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Yürütme Kurulu Başkanı Haluk Gerger

SBP Girişimi Yürütme Kurulu'ndan Haluk Gerger Avrupa yerel Girişimlerinin konuğu olarak gittiği çeşitli kentlerde toplantılara katılarak birlik/partileşme süreci üzerine bilgiler verdi, yerel girişim üyeleriyle toplantılara katılanların eleştiri ve önerilerini aldı. Gerger, üç hafta süren gezisi sırasında Stokhalm, Paris, Köln, Düsseldorff, Duisburg, Berlin, Essen, Gelsenkirchen, Amsterdam ve Bern'de yapılan toplantılara katıldı.

Toplantılarda daha çok birlik partisinin demokratik mekanizmaları kurması, yeni ortak kimliği yaratması ve demokrasi mücadelesine etkin katılması üzerinde duruldu. Bu arada, birlik partisinin sosyalizm anlayışı, Kürt sorununa yaklaşımı, Kadın sorununa bakışı, çevre ile ilgili perspektifleri öteki ilgi alanlarını oluşturdu. Ayrıca süreç dışındaki sosyalizm ve demokrasi güçleriyle yapıcı ve dayanışmacı işbirliklerinin nasıl kurulabileceği de uzun uzun tartışıldı.

Söz alan katılımcıların önemli bir bölümü, birlik/partileşme sürecine destek verdiklerini, gelişmeleri umutla izlediklerini ancak şimdiye kadar yurt dışında yaşayanlara ilişkin Parti tavrındaki belirsizliği de kabul edilemez bulduklarını belirterek bu konuda ivedilikle yapıcı ve gerçekçi politikaların üretilmesi gereğini dile getirdiler. Buna koşut olarak da, yurt dışında yeni bir örgütleme modelinin geliştirilmesi ve yurt dışındaki üyelerin katılım ve örgütsel bağlarının nasıl olacağının belirlenmesi talep edildi. Bu konularda daha sıkı bir diyalogun başlatılması da benimsendi.

Birlik Partisinin program ve tüzük çalışmalarına Avrupa'dan da aktif katılımın sağlanması için tartışma toplantılarının Avrupa çapında da düzenlenmesi, tartışmalara katılımcı olarak Türkiye'den de ilgililerin davet edilmesi kararlaştırıldı. Parti'ye maddi katkı sağlaması için de çalışmaların sürdürülmesi benimsendi.

Birlik Dergisi'ne gezi izlenimlerini aktarırken de Haluk Gerger, "Avrupa'daki ilgi, destek ve coşkudan heyecan duymamak elde değil. Şimdi bize düşen, bu önemli potansiyelin bilgi ve deneyim birikiminden yararlanmasının yollarını bulmak, bunun için de öncelikle program ve tüzüğün Avrupa'da yaygın bir katılımla tartışılmasını sağlamaktır" dedi. Gerger ayrıca "Türkiye'de olduğu gibi yurt dışında da insanlar artık çekişme, bölünme istemiyor, yeni düş kırıklıkları yaşamak istemiyor. Birlik/partileşme sürecine tüm katılanlar olarak ağır ama onurlu bir sorumluluk taşıyoruz. Süreci muhakkak zenginleştirerek olumlu sonuca ulaştırmalıyız. Avrupa'daki toplantılar bu konudaki kararlılığı ve umudu pekiştirici nitelikteydi" dedi.

KISA KISA

HEP Genel Sekreteri, Malatya Milletvekili İbrahim Aksoy

HEP İstanbul İl Başkanlığının açılışı yapıldı. 6.10.1990 tarihinde gerçekleştirilen bu açılışa SBP Yönetim Kurulundan Atilla AYTEMUR ve Koor. Kur Üyesi Erol KIZILELMA ile Latif ŞİMŞEK, Girişimimizi temsilen katılmışlardır. SBP'nin başarı dileklerinin iletildiği bu açılışta HEP Genel Sekreteri İbrahim AKSOY ile HEP yöneticileri İst. Mv. Kenan SÖNMEZ. İst. Mv. İsmail Hakkı ÖNAL, Ankara Mv. Arif SAĞ'da bulunmuştur. HEP İl Bşk. Osman ÖZÇELİK SBP'lilerin ziyaretinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

T. Çimse-İş Sendikasına bağlı 273 işçini çalıştığı Sümerbank Yıldız Porselen işyerinde 123 gündür grev var. İşverenin uzlaşmaz tutumu yüzünden kararlılıkla grevlerini sürdüren işçiler defter kalem satarak evlerini geçindirmeye çalışıyorlar. İşçiler duyarlı olanları kendilerine güç vermeye çağırıyorlar.

Toros Gübre Fabrikasında kadro fazlalığı gerekçe gösterilerek görevlerine son verilen 8 işçi açlık grevi yapıyor.

Bağımsız Otomobil-İş ve Çelik-İş Sendikaları ile Hak-İş'e bağlı Özdemir-İş Sendikalarının 50 bin işçi adına Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) ile sürdürdükleri toplu-iş sözleşmesi görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı. Sendikalar ortak açıklamalarında, "İNsanca yaşama ve çalışma koşullarını talep etmekteyiz. MESS ise meşhulü oynamaktadır." denilmiştir.

Türk-İş, Başkanlar Kuruluna sunduğu çalışma raporunda, "Körfez krizinin faturası başta işçiler olmak üzere dar gelirlilere ödetilmek istendiğini" açıkladı.

OKU-MA MI?

Süleyman Bulut

Okuma'nın, ülkemizdeki ağır hafifliğini anlatan güzel bir fıkra vardır; belki siz de duymuşsunuzdur...

Kendisinden 250 gr. kıyma isteyen orta yaşı çoktan geçmiş müşterisine, kasabın gösterdiği itibarı anlayamayan karısı, adam dükkandan çıktıktan sonra, sormuş: "Adam alt yanı 250 gr kıyma aldı; niye bu kadar itibar gösterdin? "Kasap cevaplamış: "Sen anlamazsın karıcığım. Bu adam benim lisede öğretmenimdi. İki yıl üst üste beni dersinden sınıfta bıraktı. Ben bu yüzden okulu terkettim. Yoksa okumayı sürdürür, liseyi, hatta üniversiteyi bitirir.. bugün 250 gr kıyma alır, duruma düşerdik. Kasap olmamı ona borçluyum."

Okuma'nın toplumumuzdakik genel anlamı bu şimdi. Köşe dönmeye yaramadığı için, gereksiz bir zaman kaybı, kafa yorgunluğu. Çok eskiden okumak, epey itibarlı bir şeydi. Çünkü, okuyabilenler sadece seçkinlerdi, toplumun belirli bir kesimiydi. Dolayısıyla okumak, seçkinler arasına katılmanın, yükselmenin yollarından biriydi. Cumhuriyet, kurulur kurulmaz geniş bir okuma-yazma seferberliği başlattı. Hemen peşinden de okumaya yeni bir kavram ekledi: Resmi okuma ! Kendi yazarlarının dışındaki metinlerin okunması, dolaylı ya da doğrudan yasaklandı. Osmanlı ezberciliğinden.. Cumhuriyet ezberciliğine geçilmiş oldu. Okumak, devlet katında bir meslek edinmekle, boş zamanı geçirmek arasında tam bir satır arası olarak kaldı.

Peki, solun okuma anlayışı bundan farklı mıydı? Değildi tabii. Cumhuriyetin resmi ve tekil okuma anlayışının dışına çıkılamadı. Bunu besleyen, hem dünya sosyalist literütürünün, hem de cumhuriyetimizin tekil ve resmi okuma anlayışı oldu. Hem sol gelenek hem de toplumsal gelenek okumanın anlam ve önemini belirliyordu. Sol yayınların çeşitlilik kazandığı 68'li yıllar çok çabuk geçti. Çok geçmeden hemen herkesin bir iki "kitabı", 15-20 kavramı, 50-60 sözcüğü oldu. Bunlarla düzen değiştirilmeye kalkıldı. Bilgi üretimine, entellektüelliğe karşı resmen cephe alındı. Her şey kitaplarda yazılıydı ve kafa karıştırmak hainlikti. Komik ama neredeyse "az bilen, az yanılır" noktasına gelindi. Tabii sonuç, sosyalizmin vadettiği zenginlik değil, sosyalizmin yaşadığı ve gördüğü en büyük yoksulluk oldu.

Toplumu tüm karmaşıklığıyla bir sınıflar mücadelesi olarak kavrayan sosyalizm için, tekil okuma tam bir çıkmaz sokak oluşturdu. Dolaylı, dolaysız sonuçlarını yaşadık, yaşıyoruz.

Sözü çoğul okuma anlayışına getirmek istiyorum. Yeni dönemde çoğul okumaya imkan sağlayacak yayınlar yapılıyor. Çeşitli görüşlerden bir çok kitaplar, tartışmalar peş peşe yayınlanıyor.Tekil okuma anlayışından sıyrılıp, olay ve olgulara farklı noktalardan da bakmalı. Ya da tersi; farklı noktalardan bakmaya çalışarak tekil okuma anlayışından sıyrılmalı.

Bu konuda sözü edilebilecek bir çok çalışma var ama hemen aklıma gelenleri sıralamak istiyorum: Raymond Wılliams'ın iki kitabı yayımlandı. Wılliams, İngiliz solunun ortodoks düşünce dışına çıkmış Marksistlerinden. Özellikle kültür üzerine yaptığı çalışmalarıyla tanınıyor. **2000'e Doğru** adını taşıyan çalışması da kültür kavramının yeniden değerlendirilmesine yönelik. Yazarin bir başka çalışma alanı da edebiyat. Bu konuda Türkçe'ye çevrilen kitabınan adı **Marksizm ve Edebiyat** adını taşıyor. Wılliams'ın kavramlarının yine Marksist açıdan bir eleştirisi de, öğrencisi Terry Eagleton'ın Türkçeye çevrilen **Eleştiri ve İdeoloji** adlı kitabını ilk bölümünde var. Ayrıca yazar hakkında geniş bilgi Toplum ve Bilim dergisinde (Kış/ 1985, sayı 28) Serdar Turgut'un yazısında.

Toplu olarak farklı bir bakış açısı sunan bir başka çalışma, Carr'ın **Bolşevik Devrimi**. Bu kitap uzun bir çalışmanın ilk bölümü. 1950'ler de yayımlanmış. Türkçeye kazandırılmasının tarihi ise 1989. Aradaki fark, tekil okumanın tarihine eklenmeli tabii. Carr'ın daha önce de **Tarih Nedir** diye bir kitabı çevrilmişti. Çok keyifli bir tarih çalışması.

Ayrı bir yazıda söz etmek istiyorum ama değinmeden geçemeyeceğim: Türkiye'nin yetiştirdiği farklı bakış açısı sunan ender bilim adamlarımızdan İdris Küçükömer'in **Düzenin Yabancılaşması** adlı çalışması 20 yıl sonra, nihayet yeniden yayımlandı (ilk yayın tarihi 1969). Pek çok şeyin yeniden değerlendirildiği bu dönemde yeniden okunmasında sonsuz yararlar var. Özellikle demokrasi, toplum, sınıflar ve partiler konusunda yazdıkları hâlâ geçerli. Özellikle İktisat dergisinin İdris Küçükömer özel sayısında yer alan yazılarına satır satır yeniden bakılmalı.

Diyeceğim şu: Akşit Göktürk, bir kitabına Okuma Uğraşısı adını vermişti. Var mısınız okuma uğraşısına?

Ölümünün Üçüncü Yıldönümünde
BEHİCE BORAN'I ANIYORUZ

Behice Boran'ı ölümünün 3. yılında anıyoruz. Hem sevdiğimiz ve sonra da yitirdiğimiz bir insanı ölüm yıldönümlerinde anmanın doğallığı ve sadeliğiyle anıyoruz Boran'ı. Ancak, yalnızca bu kadar değil. "Bir uzun yürüyüş" ün sıradan bir yürüyüşçüsü değildi o.

Ülkemizde bilime vurulan darbelerden sonra, sosyolojinin Türkiye'de bilim olarak gelişmesindeki katkılarını unutmadan anıyoruz Boran'ı.

Yeniden dünyada savaş rüzgarlarının estirildiği günlerde, Türkiye'de ilk Barışseverler Cemiyeti'nin kuruluşundaki yılmaz barışçı kişiliğini örnek alarak anıyoruz Boran'ı.

Kürtçe konuşmanın hala resmen yasak olduğu 1990'da, kürt halkının temel hakları, eşitliği ve özgürlüğü için mücadelesiyle birlikte anıyoruz Boran'ı.

Sosyalizmin bir yaşam biçimi olarak kendini yenilemeye çalıştığı bir dönemde, sosyalizmin özlem ve değerlerinin yaygınlaşması, marksist kuramın irdelenmesi için yürüttüğü cesaretli ve özverili çabaları sürdürerek anıyoruz Boran'ı.

Marksistlerin en geniş birliğini gerçekleştirmek için, yılgınlığı, umutsuzluğu umuda ve çoşkulu bir birlikteliğe dönüştürmek için bütün çabalarımızı seferber ettiğimiz şu günlerde, onun birlik yönündeki büyük katkılarını geliştirmeye çalışan marksistler olarak anıyoruz Boran'ı.

Kişiliğiyle, örnek yaşamıyla, bütün güzel nitelikleriyle "bilimsellik, cesaret ve sabır" örneği Behice Boran'ı ölümünün üçüncü yılında anıyoruz. Geçmişte onunla birlikte yürüyen ve bugün yolları tüketmemeye çalışan arkadaşları olarak anıyoruz Boran'ı.

Ölümünün 19. Yılında Dr. Hikmet Kıvılcımlı'yı Saygıyla Anıyoruz.

Dr. Hikmet KIVILCIMLI, 1902'de Makeddonya da Piriştine kasabasında doğdu. Balkan Savaşından sonra Kuşadası'na göç etti. İlk ve orta öğrenimini Kuşadasında gördükten sonra 1920'de kİstanbul'a gelip Vefa Lisesine girdi. 20.Yüzyıl başındaki bütün karışıklıkları, 1908 hürriyetini, Balkan Savaşını, Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşındaki bozgununu, 1917 Ekim Devrimini ve Anadolu İhtilalini peşpeşe yaşayan KIVILCIMLI, İstanbul Tıp Fakültesindeki öğrenciliği sırasında Kurtuluş ve Aydınlık dergileri aracılığıyla sosyalizm ile temas ederek devrimci faaliyete atıldı. Aydınlık için hazırladığı "Fevkalade Gençlik Nüshası" ile büyük prestij kazandı.

1925'deki TKP 2. kongresine delege olarak katılıp Merkez Komite Üyeliğine seçildi. Şubat 1925'de Şeyh Sait liderliğindeki Kürt ayaklanması nedeniyle çıkarılan Takrir-i Sükun Yasasına dayanılarak yapılan yargılamalar sonucu 10 yıl kürek cezasına çarptırıldıysada bir yıl sonra çıkarılan aftan yararlanıp tahliye oldu. 1929'da 4,5 yıl hapse mahküm oldu. 1933'te hapisten çıktı. Hayatı boyunca toplam 22 yıl hapis yatmış Dr. KIVILCIMLI. Adının geçmediği "komünist davası" yok gibi: 1925 tevkifatı, 1929 İzmir tevkifatı, 1938 donanma davası. Donama davasında 15 yıl hapse mahküm oldu.

"Eski tüfek"lerden Rasih Nuri İLERİ, Doktor'un "kendi kuşağından en çok hapiste yatan kişi" olma özelliğine bir nokta daha ekliyor: "Bütün ömrü boyunca poliste ifade vermeyen tek insandır Doktor."

Dr. Hikmet KIVILCIMLI, yattığı her hapisaneyi bir "üniversite" olarak kabul ediyor. "Üniversitelerinden" her seferinde cebinde ber tezle "mezun" olmuş. Nazım Hikmet'le beraber donanma davasından, tam on yıl yatmışlar. Nazım bu arada "Memleketimden İnsan Manzaraları"nı yazmış. Doktorun cebinde ise ünlü "Tarih Tezi" var.

1957'de Vatan Partisi'ni kuruyor. Rasih Nuri İLERİ bu deneyimi "Sosyalizmin namusunu kurtarma hareketi" olarak niteliyor. Yalçın KÜÇÜK "Her türlü baskı karşısında devrimciler durup da birkaç devrimci durmadığı taktirde, onlar duranların vicdanıdır." diyor.

12 Mart 1971 öncesi dönemi ise Ertuğrul KÜRKÇÜ, "herkesin şu veya bu şekilde Doktor'dan bir şeyler öğrendiği yıllar" olarak hatırlıyor. "Büyük derleniş"ten söz ettiği umut dolu yıllar bunlar. Öncülüğünü yaptığı işsizlik ve pahalılıkla savaş dernekleri, Türkiye'deki "popüler" muhalefetin ilk ciddi örneklerini veriyor.

Hikmet KIVILCIMLI 12 Mart'a gelindiğinde kanserdi ve ölümü bekliyordu. Arandığı için yurt dışına çıktı. 11 Ekim 1971'de Belgrad'da öldü.

Kitaplarından bazıları: Tarih, Devlet, Sosyalizm-Oportünizm Nedir?- Halk SavaşınınPlanları- Devrim Zortlaması-Emperyalizm Geberen Kapitalizm- Uyarmak için uyanmalı, Uyanmak için Uyarmalı-27 Mayıs ve Yön Hareketinin Sınıfsal Eleştirisi- Anarşi Yok Büyük Derleniş.

(Nokta Dergisi ve Sosyalizm ansiklobedisinden yararlanılmıştır.)